НАЦИОНАЛЬНАЯ БИБЛИОТЕКА ... ИМ. А.С.ПУШКИНА

ШЫН

№ 44-45 (17845-46)

2010 чылдың апрель 22, четверг

Садар өртээ 5 рубль.

1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн

Ниитилел-политиктиг солун

e-mail:shyntuva@mail.ru

ТУСКАЙ ҮНДҮРҮЛГЕ

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчыларының чорудуп турары саң-хөө менеджментизиниң шынарының мониторингизин эрттирериниң чурумунуң дугайында

2009 чылдың июнь 30 № 315 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың декабрь 9-та №713 доктаалы-биле бадылаттынган Тыва Республиканың девискээр саң-хөөзүнүң чаартылгазының программазының хемчеглер боттандырылгазының иштинге Тыва Республиканың республика бюджединиң чарыгдалдарының ажыктыын болгаш Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчыларының Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң башкарылгазының шынарын бедидер сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчыларының чорудуп турары саң-хөө менеджментизиниң шынар мониторингизин эрттирериниң кошкан чурумун;

Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчыларының саң-хөө менеджментизиниң шынарының баллдыг демдээниң кошкан методиказын бадылаар.

2. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы:

бо доктаалдың 1-ги пунктузунда айыттынган Чурумга дүүштүр Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчыларының чорудуп турары саң-хөө менеджментизиниң шынарының чыл санында үнелээшкинин чорударын;

Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчыларының чорудуп турары саң-хөө менеджментизиниң шынарының демдээниң түңнелдерин Интернет четкизинде Тыва Республиканың Чазааның болгаш Тыва Республиканың Саң-хөө яамызының албан-езу сайтыларынга чарлаарын хандырар.

3. Бо доктаалдың күүселдезиниң контролюн Тыва Республиканың Чазааның түңнелче угланган бюджет планнаашкынын шиңгээдириниң талазы-биле ведомстволар аразында комиссияга дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы Ш.ИРГИТ

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың июнь 30-де №315 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчыларының чорудуп турары саң-хөө менеджментизиниң шынарының мониторингизин эрттирериниң ЧУРУМУ

I. Ниити чүүлдер

1. Бо Чурум Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчыларының чорудуп турары саң-хөө менеджментизиниң шынарының мониторингизин чоруп турар саң-хөө чылында эрттирериниң механизмин тодарадып турар (моон ыңай – саң-хөө менеджментизиниң шынар мониторингизи).

2. Бо Чурумнуң сорулгазы кылдыр саң-хөө менеджментизиниң шынар мониторингизи деп бюджет акша-хөреңгилериниң үре-түңнелдиин болгаш ажыглалының түңнелин хандырып база бюджет чорудулгазының бүгү элементилерин хаара тудуп турар (Тыва Республиканың бюджединиң төлевилелин тургузары, Тыва Республиканың бюджединиң күүселдези, учет болгаш отчет, контроль болгаш аудит) чорудулгаларның анализи болгаш үнелели деп билир.

3. Саң-хөө менеджментизиниң шынарының мониторингизин ийи угланыышкын-биле чорудар болгаш Тыва Республиканың республика бюджединиң күүселдезиниң кезээнге саң-хөө менеджментизиниң шынарының чылда мониторингизинден болгаш ээлчеглиг саң-хөө чылында болгаш планныг үеде Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында хоойлу төлевилелин тургузуп турда ажыглаар документилер кезээнге саң-хөө менеджментизиниң шынарының чылда мониторингизинден тургустунар.

4. Саң-хөө менеджментизиниң шынарының мониторингизин Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынга Тыва Республиканың республика бюджединиң кол башкарыкчыларының берип турары бюджет отчедунуң, медээлерниң болгаш материалдарның, а ол ышкаш бүгүдеге чедингир медээлерниң (албан-езу сайтыларында парлаттынган болгаш кирген) үндезининге чорудар.

5. Саң-хөө менеджментизиниң шынарының мониторингизиниң түңнелдериниң дугайында отчетту Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы Тыва Республиканың Чазаанга дужаар болгаш Интернет четкизинде Тыва Республиканың Саң-хөө яамызының албан-езу сайтызынга киирер.

II. Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчыларының чорудуп турары саң-хөө менеджментизиниң шынар мониторингизин эрттирерин организастаары

6. Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчылары Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынга чоруп турар саң-хөө чылының май 25-ке чедир отчеттуг саң-хөө чылының дараазында медээлерин (саазын эдилекчиге болгаш электроннуг хевирге):

Тыва Республиканың республика бюджединиң күүселдезиниң дугайында бухгалтер отчедундан чамдык медээлерни бо Чурумнуң 1 капсырылгазында хевирге дүүштүр;

Тыва Республиканың республика бюджединиң кол башкарыкчыларының, башкарыкчыларның болгаш бюджет албан черлериниң талазы-биле акша-хөреңгилерде болгаш материалдыг чүүлдерде четпестер болгаш оорлаашкыннар дугайында медээлерни (ОКУД 0503176 талазы-биле хевирниң коду);

бюджет акша-хөреңгилериниң шын чарыгдалдарын бедидер талазы-биле хемчеглер дугайында медээлерни болгаш Тыва Республиканың республика бюджединиң кол башкарыкчыларының, башкарыкчыларның болгаш бюджет албан черлериниң талазы-биле иштики контрольдуң хемчеглериниң түңнелдериниң дугайында медээлерни (ОКУД 0503160 талазы-биле хевирниң коду, 2 болгаш 5 дугаар таблицалар);

Тыва Республиканың республика бюджединиң кол башкарыкчыларының, башкарыкчыларның болгаш бюджет албан черлериниң талазы-биле ажыл-чорудулгаларның түңнелдериниң дугайында медээлерни (ОКУД 0503162 талазы-биле хевирниң коду);

күштүг болуп кирген суд шиитпирлериниң дугайында медээлерни бо Чурумга 2 дугаар капсырылгага дүүштүр хевирге;

сайгарлыкчы чоруктан болгаш өске-даа орулга киирип турар ажыл-чорудулгалардан орулгалар дузазы-биле кылып турар чарыгдалдар талазы-биле Тыва Республиканың республика бюджединиң күүселдезиниң дугайында медээлерни бо Чурумга 3 дугаар капсырылгага дүүштүр хевирге;

саң-хөө менеджментизиниң талазы-биле нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының дугайында медээлерни бо Чурумга 4 дугаар капсырылгага дүүштүр хевирге, а ол ышкаш айыттынган нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының хоолгаларын саазын эдилекчилерге;

саң-хөө чериниң ажылдакчыларының мергежилиниң дугайында медээлерни бо Чурумга 5 дугаар капсырылгага дүүштүр хевирге;

медээлер солчулгазынга четки курлавырларының дугайында медээлерни бо Чурумга 6 дугаар капсырылгага дүүштүр хевирге;

отчеттуг саң-хөө чылының Тыва Республиканың республика бюджединиң кол башкарыкчылары, башкарыкчылары болгаш бюджет албан черлери бүрүзүнүң, а ол ышкаш Тыва Республиканың республика бюджединиң орулгаларының кол администратору (администратору) бүрүзүнүң Тыва Республиканың республика бюджединиң күүселдезиниң кезээнге Тыва Республиканың республика бюджединиң кол башкарыкчыларының, башкарыкчыларның чорудуп турары саң-хөө менеджментизиниң шынарының чылда мониторингизиниң көргүзүглеринге санай ажыглаар медээлерин бо Чурумга 7 дугаар капсырылгага дүүштүр хевирге бээр.

7. Федералдыг казначейството Тыва Республика талазы-биле эргелели Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынга Тыва Республиканың Чазаа биле Федералдыг казначейството Тыва Республика талазы-биле эргелелиниң аразында Тыва Республиканың республика бюджединиң күүселдезиниң талазы-биле чамдык хүлээлгелерни Федералдыг казначейството Тыва Республика талазы-биле эргелелдиң боттандырарының дугайында чардынган дугуржулга езугаар Федералдыг казначейството Тыва Республика талазы-биле эргелелинде Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң алыкчыларының ажыттынган агар саннарда акша-хөреңгилер чарыгдалының талазы-биле операцияларны отчеттуг саң-хөө чылында Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинче киирер кылдыр көрүп турар суд актыларын күүседириниң процедуразын хажытканы-биле холбаштыр түр соксадып турарының дугайында медээлерни бо Чурумга 8 дугаар капсырылгага хевирге дүүштүр бээр.

8. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы:

чоруп турар саң-хөө чылының июль 15-ке чедир отчеттуг саң-хөө чылында Тыва Республиканың республика бюджединиң күүселдезиниң кезээнге Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчызының боттандырып турары саң-хөө менеджментизиниң шынарының чыл мониторингизиниң көргүзүглерин бо Чурумга 9 дугаар капсырылгага хевирге дүүштүр бо Дүрүмнүң 6-гы пунктузунга дүүштүр берген медээлерни ажыглап санаар болгаш отчеттуг саң-хөө чылында Тыва Республиканың республика бюджединиң күүселдезиниң кезээнге саң-хөө менеджментизиниң шынарының чыл мониторингизиниң түңнелдериниң дугайында отчетту тургузар;

чоруп турар саң-хөө чылының ноябрь 1-ге чедир отчеттуг саң-хөө чылында Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында хоойлу төлевилелин ажылдап кылып турда ажыглаар документилер кезээнге Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчызының боттандырып турары саң-хөө менеджментизиниң шынарының чыл мониторингизиниң көргүзүглерин бо Чурумга 10 дугаар капсырылгада хевирге дүүштүр республика бюджединиң төлевилелин ажылдап кылып турда ажыглаар документилер үндезининге санаар болгаш отчеттуг саң-хөө чылында болгаш планныг үеде Тыва Республиканың республика бюджединиң дугайында хоойлу төлевилелин ажылдап кылып турда ажыглаар документилер кезээнге саң-хөө менеджментизиниң шынарының чыл мониторингизиниң түңнелдериниң дугайында отчетту тургузар.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың июль 23-те «Тыва Республиканың күрүнениң «Аэропорт «Кызыл» унитарлыг бүдүрүлгезиниң каргылгаларын дуглаарынга субсидиялар бээриниң Чурумун бадылаарының дугайында» № 362 доктаалынга өскерилгелер киирериниң дугайында

2009 чылдың октябрь 9 № 498 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың июль 23-те № 362 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 6 пунктуну дараазында утказыг не-

мээр:

«6. Бо доктаал 2009 чылдың январь 1-ден тургустунган хоойлу-дүрүм хамаарылгаларынга онаажыр»;

2) Тыва Республиканың күрүнениң «Аэропорт «Кызыл» унитарлыг бүдүрүлгениң карылгаларын дуглаарынга субсидиялар бээриниң Чурумунда бадылаттынган ол доктаал-биле көрдүнгени болза:

№ 2 капсырылгада «2009 чылда «Аэропорт» Кызылга» деп сөстерни «Тыва Республиканың күрүнениң «Аэропорт «Кызыл» унитарлыг бүдүрүлгези» деп сөстер-биле солуур;

№ 3 капсырылгада «2009 чылда «Аэропорт «Кызыл» деп сөстерни «Тыва Республиканың күрүнениң «Аэропорт «Кызыл» унитарлыг бүдүрүлгези» деп сөстер-биле солуур».

2. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизи-биле күрүне деткимчезинге эртем төлевилелдериниң конкурстуг шилиишкининиң барымдааларының болгаш чурумунуң дугайында Дүрүмге өскерилгелер киирериниң дугайында

2009 чылдың октябрь 9 № 506 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың июль 8-те бадылааны № 333 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 1 кезектиң 1.1 пунктузунда «ЭША» деп сөстерни «эртем-шинчилел ажылдары» деп сөстер-биле солуур»;

2) 3 кезектк:

а) 3.1 пунктуда «хереглекчи-чагыкчылар» деп сөстерниң соонга «ону бадыладыры-биле Тыва Республиканың Чазааның Даргазынче чорудар болгаш» дээн сөстерни немээр;

б) 3.8 пунктуну дараазында редакция-биле киирер:

« 3.8. Тыва Республиканың бюджединден күрүне деткимчезин алыр НИОКР-ның даңзын болгаш шилиишкинин хамаарышпас эксперттерниң сүмелээни-биле чорудар болгаш ону хереглекчи-чагыкчыларның чөпшээрежилгези-биле чорудар. Эртем төлевилелдеринге күрүне деткимчезин бээриниң дугайында шиитпирни комиссияның хуралының протоколу-биле долдурар.»;

в) 3.9 пунктуну дараазында редакция-биле киирер:

« 3.9.Комиссия күрүне деткимчезин чедириринден дараазында үндезиннер-биле ойталап болур:

— шилиишкин байдалдарының чагыынга дүүшпези;

— экспертизаның түңнелдериниң үндезинниг эвези.».

2. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы Ш.ИРГИТ.

Тыва Республиканың 2009 чылда Өөредилгениң шынарын бедидеринге идиг бээр төпчүткен фондунуң хемчээлин хуваарының чурумун бадылаарының дугайында

2009 чылдың декабрь 31 № 675 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың 2009 чылдың июль 10-да № 1562 УХ-1 Хоойлузунуң болгаш Россия Федерациязының Бюджет кодекизиниң 140 чүүлүн боттандырары-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Өөредилгениң шынарын бедидеринге идиг бээринге үндүрүп турар төпчүткен фонд Тыва Республиканың республика бюджединде көрдүнген субвенцияларның нииити хемчээлинден 5 хуу хемчээлге хевирлеттинер дээрзин айтыр.

2. 2009 чылда төпчүткен фондунуң хемчээлин хуваарының Чурумун бадылаар.

3. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕН.

Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының дугайында

2009 чылдың ноябрь 17 № 567 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле ажылды харылзаштырар болгаш чаартыр сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязын тургузар.

2. Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының кошкан составын;

Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының чанында оперативтиг штабтың составын;

Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының тургузуун;

Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының дугайында Дүрүмнү бадылаар.

3. Тыва Республиканың Чазааның:

2007 чылдың декабрь 30-де № 1120 «Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының дугайында»;

2009 чылдың январь 26-да №10 «Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының дугайында» Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың декабрь 30-де №1120 доктаалынга өскерилгелер киирериниң дугайында» доктаалдарын күжүн чидирген деп санаар.

Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың ноябрь 17-де № 567 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының составы

Ш.В. Кара-оол — Тыва Республиканың Чазааның Даргазы, комиссияның даргазы;

Ш.С. Иргит — Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы, комиссияның даргазының бирги оралакчызы — комиссияның оперативтиг штавының удуртукчузу;

Э.Д. Байыр-оол — Россия Федерациязының Хамаатычы камгалал, онза байдалдар болгаш бойдус халавының чедирген уржуктарын чайладырының талазы-биле яамызының Тыва Республика талазы-биле Кол эргелелиниң начальниги, комиссияның даргазының оралакчызы — онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының талазы-биле чаңгыс аай күрүне системазының девискээр адаккы системазының хүн бүрүнүң башкарылга органының начальниги (дугуржулга езугаар);

В.К. Куулар — Тыва Республиканың Чазааның Аппарадының комплекстиг социал-экономиктиг хөгжүлде эргелелинде килдис начальниги, комиссияның секретары;

А.Н. Буеров — Россия Федерациязының Айыыл чок чоруктуң федералдыг албанының Тыва Республика талазы-биле Кызыгаар эргелелиниң начальниги;

В.Н. Выборный — Тыва Республиканың күрүнениң унитарлыг «Аэропорт «Кызыл» бүдүрүлгезиниң директору;

А.Г. Гришеленок — Тыва Республиканың тудуг, чурттаалга болгаш коммунал ажыл-агыйының сайыды;

К.Т. Даваа — Тыва Республиканың күш-ажыл болгаш социал политика сайыды;

С.К. Долгар — Тыва Республиканың бойдус курлавырларының болгаш экологияның сайыды;

В.О. Донгак — Тыва Республиканың культура болгаш информация политиказының сайыды;

В.И. Ендан — Тыва Республиканың Чазааның Даргазының оралакчызының хүлээлгезин күүседип турар — Тыва Республиканың көдээ ажыл-агый болгаш аъш-чем сайыды;

Ю.А. Килижеков — Тыва Республиканың саң-хөө сайыды;

Е.Г. Кукарцев — Россия Федерациязының Айыыл чок чоруктуң федералдыг албанының эргелел начальниги (дугуржулга езугаар);

В.С. Кызыл-оол — Тыва Республиканың арга-арыг ажыл-агыйының талазы-биле күрүне комитединиң даргазы;

В.И. Лесняк — Тыва Республиканың иштики херектер талазы-биле сайыды (дугуржулга езугаар);

А.П. Ляпин — күрүнениң «Долганд[...] хүрээлелдиң гидрометеорология болга[...] мониторинг талазы-биле Тыва Республ[...] төвү» федералдыг албан чериниң начал[...]ниги (дугуржулга езугаар);

Н.М. Монгуш — Тыва Республикан[...] Хамаатчы камгалал, онза байдалдар[...] чурттакчы чонну болгаш девискээрлер[...] камгалаарының база сугларга камгал[...] талазы-биле ажыл-чорудулгаларны ха[...]дырарының талазы-биле агентилелд[...] директору;

С.С.-Б. Монгуш — Тыва Республикан[...] Чазааның Даргазының чанында хөй-нииті[...] айыыл чок чоруунуң чөвүлелиниң секретар[...];

П.А. Морозов — Тыва Республикан[...] өөредилге, эртем болгаш аныяктар пол[...]тиказының сайыды;

А.С. Новиков — Тыва Республикан[...] аңныыр болгаш балык ажыл-агый тала[...] биле күрүне комитединиң удуртукчузу;

А.И. Рязанов — Тыва Республикан[...] юстиция херектериниң талазы-биле сай[...]дының бирги оралакчызы;

О.С. Саая — Тыва Республиканың ору[...] транспорт комплекизиниң болгаш хары[...]зааның сайыды;

К.Б. Сагаан-оол — Тыва Республикан[...] үлетпүр болгаш энергетика сайыды;

Л.К. Салчак — хереглекчилерниң эрге[...]лериниң адырында хайгаарал болгаш кижи[...]ниң менди-чаагай чорууунуң талазы-би[...] федералдыг албанның Тыва Республик[...] талазы-биле эргелелиниң удуртукчузу;

С.В. Тарулин — Тыва Республиканың ш[...]риг комиссары (дугуржулга езугаар);

С.И. Тен — Чазак Даргазының бир[...] оралакчызы — Тыва Республикан[...] экономика сайыды;

С.О. Хертек — «Тыва харылзаа инфор[...] ажык акционерлиг ниитилелдиң чиңги[...] директору (дугуржулга езугаар);

Ш.Х. Хопуя — Тыва Республикан[...] кадык камгалал сайыды;

В.С. Шульгин — технологтуг, энерге[...]тиктиг болгаш экологтуг хайгаарал тала[...] биле килдис начальниги (дугуржул[...] езугаар).

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың ноябрь 17-д[...] № 567 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының чанында оперативтиг штабтың составы

Ш.С. Иргит — Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы, комиссияның даргазының бирги оралакчызы — комиссияның оперативтиг штавының удуртукчузу;

А.Н. Буеров — Россия Федерациязының айыыл чок чоруктуң федералдыг албанының Тыва Республика талазы-биле кызыгаар эргелелиниң начальниги;

В.Н. Выборный — Тыва Республиканың күрүнениң унитарлыг «Аэропорт «Кызыл» бүдүрүлгезиниң директору;

А.Г. Гришеленок — Тыва Республиканың тудуг, чурттаалга болгаш коммунал ажыл-агыйының сайыды;

К.Т. Даваа — Тыва Республиканың күш-ажыл болгаш социал политика сайыды;

Ч.К. Догуй-оол — Тыва Республиканың күрүнениң «Арга-арыг камгалалының авиациязы» автономнуг албан чериниң удуртукчузу;

В.И. Лесняк — Тыва Республиканың иштики херектер талазы-биле сайыды (дугуржулга езугаар);

А.П. Ляпин — күрүнениң «Долгандыр хүрээлелдиң гидрометеорология болгаш мониторинг талазы-биле Тыва Республика төвү» федералдыг албан чериниң начальниги (дугуржулга езугаар);

Н.М. Монгуш — Тыва Республиканың Хамаатчы камгалал, онза байдалдард[...] чурттакчы чонну болгаш девискээрлер[...] камгалаарының база сугларга камгалал та[...]лазы-биле ажыл-чорудулгаларны хандыра[...]рының талазы-биле агентилелдиң директор[...];

С.С.-Б. Монгуш — Тыва Республикан[...] Чазааның Даргазының чанында хөй-нииті[...]ниң айыыл чок чорууунуң чөвүлелин[...] секретары;

С.И. Решетников — Тыва Республикан[...] Чурттаалга-коммунал ажыл-агыйын[...] талазы-биле агентилелдиң директору;

О.С. Саая — Тыва Республиканың ору[...] транспорт комплекизиниң болгаш хары[...]зааның сайыды;

К.Б. Сагаан-оол — Тыва Республикан[...] үлетпүр болгаш энергетика сайыды;

В.Т. Сиирин — Россия Федерациязын[...] Хамаатчы камгалал, онза байдалдар болга[...] бойдус халавының чедирген уржуктары[...] чайладырының талазы-биле яамызының Ты[...]ва Республика талазы-биле Кол эргелели[...] начальнигиниң бирги оралакчызы (дугур[...]жулга езугаар);

С.О. Хертек — «Тыва харылзаа инфор[...] ажык акционерлиг ниитилелдиң чиңги[...] директору (дугуржулга езугаар);

Ш.Х. Хопуя — Тыва Республикан[...] кадык камгалал сайыды.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың ноябрь 17-д[...] № 567 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязының дугайында Дүрүм

1. Нииті чүүлдер

1.1.Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле Тыва Республиканың Чазааның комиссиязы (моон ыңай — комиссия) Тыва Республиканың девискээринге бойдус болгаш техногенниг ха[...]рактерлиг онза байдалдарны болдурба[...]ның болгаш чайладырының база өртке айыы[...] чок чорукту хандырарының талазы-биле чаң[...]гыс аай күрүне политиказын боттандырар[...] сорулга-биле республика девискээринде турар Тыва Республиканың күүсекчи эрге[...]

чагыргазының органнарының, күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органнарының девискээр органнарының, күрүнениң болгаш өске-даа организацияларның хөделиишкиннеринде демниг чорукту хандырары-биле тургускан харылзаштырылга органы болур.

1.2.Комиссия бодунуң ажыл-чорудулгазында Россия Федерациязының Конституциязын, федералдыг хоойлужудулганы, Тыва Республиканың Конституциязын, Тыва Республиканың хоойлужудулгазын, а ол ышкаш бо Дүрүмнү удуртулга болдурар.

1.3.Комиссия бодунуң ажыл-чорудулгазын Тыва Республиканың чурттакчы чонун болгаш девискээрин бойдус болгаш техногенниг характерлиг онза байдалдардан камгалаарының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органнарының девискээр органнары, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагргазының органнары болгаш тус чер бот-башкарылгазының органнары, сонуургалдыг организациялар болгаш хөй-нииті каттыжыышкыннары-биле демниг хөделиишкиннерге организастаар.

Комиссияның ооң хүлээлгелеринче кирип турар айтырыглар талазы-биле шиитпирлерин Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының бүгү органнары, а ол ышкаш Тыва Республиканың девискээринде турар организацияларның оларның организас-хоойлу-дүрүмнүг хевиринден ылгал чокка күүседири албан.

2. Комиссияның сорулгалары:

Комиссияның сорулгалары болза:

- Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле чаңгыс аай күрүне политиказын боттандырарынга киржири;
- онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының чаңгыс аай күрүне системазының девискээр адаккы системазының ажыл-чорудулгазын (моон ыңай — ОБРС ДАС) харылзаштырары;
- онза байдалдарны, өрттерни болдурбазының болгаш оларның чедирген уржуктарындан социал-экономиктиг когаралды эвээжедириниң айтырыгларының талазы-биле Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органнарының болгаш организацияларының демниг хөделиишкиннерин бижыглаарынче угланган ажылдарны ажылдап кылыры;
- ОБРС ДАС-ты сайзырадырының болгаш чаартырының, ооң башкарылга органнарының, күштериниң болгаш дериг-херекселдериниң онза байдалдарда хөделиишкиннериниң доктаамал белеткелин хандырар база өртке айыыл чок чорукту хандырарының, а ол ышкаш экономиканың объектилериниң доктаамал ажылын бедидер талазы-биле Тыва Республиканың Чазаанга саналдарны ажылдап киирер;
- Тыва Республиканың чурттакчы чонун болгаш девискээрлерин камгалаар сорулга-биле онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорук айтырыгларының талазы-биле республика программаларының төлевилелдерин ажылдап кылырынга болгаш боттандырылгазынга киржилге;
- онза айыылдыг объектилерниң байдалдарының талазы-биле контрольду организастаары, онза байдалдар тургустунуп кээп болур чорукту баш бурунгаар көөрү болгаш оларның чедирген когаралдарын үнелээри;
- онза айыылдыг объектилерниң салдарынга таварышкан девискээрлерде долгандыр бойдус хүрээлелиниң байдалын доктаамал хайгааралын организастаарының талазы-биле саналдарны ажылдап киирери;
- онза байдалдарны болдурбазынче угланган экономиктиг болгаш хоойлу-дүрүмнүг ажылдар системазын тургузарын организастаары болгаш Тыва Республикага техногенниг, экологтуг база өртке айыыл чок чорукту хандырары;
- онза байдалдарны узуткаарынга саң-хөө болгаш материалдыг курлавырлар курлавырын тургузарының болгаш ажыглалының талазы-биле санал-оналдарны ажылдап кылыры;
- тус чер бот-башкарылгазының органнарының комиссияларының ажыл-чорудулгазын харылзаштырары, оларның-биле онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының айтырыгларының талазы-биле кадыы демниг хөделири, а эргежок чугула апарган таварылгада — онза байдалдарны узуткаарда ол комиссияларга дуза көргүзеринге күштерни болгаш дериг-херекселдерни чорударының дугайында шиитпирлерни хүлээп алыры;
- Тыва Республика-биле кожа субъектилерниң онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының талазы-биле комиссиялары-биле база онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының айтырыгларының талазы-биле хөй-нииті организациялары-биле демниг хөделиишкиннерни организастаары;
- Тыва Республиканың чурттакчы чонунуң болгаш девискээриниң айыыл чок чоруунуң айтырыгларын шиитпирлээриниң талазы-биле эртем-шинчилелдерин организастаары;
- Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдар айыылы тургустунуп келген таварылгада республика албаннарының хөделиишкиннерин удуртуру;
- чурттакчы чонну көжүрерин планнаары болгаш организастаары, көжүрүп турар чонну ол-бо черлерге тургузары, онза байдалдарны узуткаан соонда доктаамал чурттап турар черлеринче ооң ээп келирин боттандырары;
- онза байдалдардан чурттакчы чоннуң болгаш девискээрниң камгалалының талазы-биле медээ чыылдазын болгаш солчулгазын организастаары;
- онза байдалдарны болгаш өрттерни болдурбазының айтырыгларының талазы-биле ОБРС ДАС-тың башкарылга органнарының албан-дужаалдыг кижилериниң профессионал белеткелиниң деңнелин болгаш мергежилин бедидери, бойдус болгаш техногенниг характерлиг онза байдалдардан камгалаарының талазы-биле база өртке айыыл чоруктуң хемчеглеринге чурттакчы чонну өөредири;
- онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорук талазы-биле Ада-чурттуң болгаш даштыкы чурттарның бурунгаар дуржулгазын өөредири болгаш шиңгээдири;
- онза байдалдар тургустунуп келиринге чедирип турар аварияларның болгаш өрттерниң истелгезин организастаары болгаш республикага чедирген материалдыг когаралды тодарадыры;
- бойдус болгаш техногенниг характерлиг онза байдалдардан Тыва Республиканың чурттакчы чонун болгаш девискээрин камгалаарының болгаш өртке айыыл чок талазы-биле үстүкү органнарның хүлээп алганы шиитпирлерниң, а ол ышкаш айыткал документилерниң негелделериниң күүселдезиниң контролюн организастаары;
- Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдар тургустунуп келген таварылгада материалдыг дузаның хуваалдазын болгаш ажыглалын организастаары болур.

3. Комиссияның бүрүн эргелери

3.1. Комиссия аңаа даасқан сорулгаларга дүүштүр:

- бодунуң хүлээлгелериниң иштинге Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының, өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле айтырыгларны көөр;
- ОБРС ДАС-ты, ооң ажылының хевирин болгаш аргаларын чаартырының талазы-биле ажылдарны чорударын, аңаа эргежок чугула нормативтиг хоойлу-дүрүм баазазын тургузарын организастаар;
- онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле нормативтиг хоойлу-дүрүмнүг актыларны хүлээп алыры-биле Тыва Республиканың Чазаанның Даргазының болгаш Чазаанның саналдары, а ол ышкаш онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының, өртке айыыл чок чорукту хандырарының, сугларда кижилер дилээшкиннериниң болгаш камгалалының айтырыгларының талазы-биле республиканың күүсекчи эрге-чагырга органнарынга болгаш муниципалдыг тургузугларның тус чер бот-башкарылгазының органнарынга сүмелерни ажылдап кылыр;
- долгандыр хүрээлелдиң байдалының мониторингизиниң күштүг системазын сайзырадырының талазы-биле санал-оналдарны, Тыва Республиканың девискээринге техногенниг аварияларның, катастрофаларның, бойдустуң болгаш экологтуг халаптарының болгаш улуг өрттерниң чедирген уржуктарының түңнелинде тургустунуп кээп болур байдалдарның баш бурунгаар көрүүшкүнүн болгаш үнелелин бээр;
- болган онза байдалдарның болгаш өрттерниң анализин организастаар, онза байдалдарның болгаш өрттерниң чедирген уржуктарының аар чоруун эвээжедир талазы-биле Тыва Республиканың чурттакчы чонунуң болгаш экономиказының камгалалының сонуургалдарынга хемчеглерни үезинде ажылдап кылырын болгаш эрттирерин хандырар;
- онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле республиканың тускай сорулгалыг болгаш эртем-техниктиг программаларын ажылдап кылырынга киржир болгаш оларны боттандырарының талазы-биле саналдарны белеткээр;
- республикага онза байдалдарның болгаш өрттерниң аар уржуктарын болдурбазының болгаш эвээжедириниң талазы-биле ажылдарны боттандырарынга эргежок чугула саң-хөө болгаш материал-техниктиг хандырылга талазы-биле саналдарны ажылдап кылыр болгаш Тыва Республиканың Чазаа бадылаары-биле киирер;
- комиссияның бүрүн эргелеринче кирип турар айтырыглар талазы-биле федералдыг хоойлуларның болгаш нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының, Тыва Республиканың хоойлуларының болгаш өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының күүселдезиниң контролюн организастаар;
- чурттакчы чонга онза байдал тургустунуп келгениниң дугайында үезинде дыңнадыышкынны болгаш ооң уржуктарын узуткап турарының дугайында долу чырыдылганы хандырар;
- онза байдалдың түңнелинде тургустунуп келген республикада байдалга үнелелди бээр;
- онза байдалдарда бүгү республикага азы чамдык муниципалдыг тургузугларга көжүрүлге ажылдарын чорударының дугайында шиитпирлерни хүлээп алыр, оларның күүселдезин контрольдаар;
- онза байдалдар үезинде чурттакчы чонну массалыг информация чепсектерин таварышты республикада байдал дугайында база олар боттарын алдынарының чурумнарының дугайында медээлээр;
- онза байдалдарны узуткаарын, улуг өрттерни өжүрерин организастаар, республиканың чурттакчы чонунга онза айыылдыг азы элээн каш муниципалдыг тургузугларның девискээрлеринде болуп турар онза байдалдар үезинде авария-камгалал болгаш өске-даа соңгаарлаттынмас ажылдарны чорударын дорт удуртур. Бодунуң күштери болгаш дериг-херекселдери чедишпес болган таварылгада күүсекчи эрге-чагырганың федералдыг органнарынче дуза чедирери-биле дилег киирер;
- онза байдалдарны болгаш ооң уржуктарын чайладып турда саң-хөө болгаш материалдыг курлавырының ажыглалының талазы-биле саналдарны Тыва Республиканың Чазаанга доктааткан чурум езугаар киирер;
- онза байдалдарның уржуктарын чайладырының талазы-биле ажылдарны чорударынга, оларның удуртулгазынга аңгылаан күштерниң болгаш дериг-херекселдерниң шын ажыглалынга ОБРС ДАС-тың комиссияларынга контрольду чорудар болгаш дузаны көргүзер;
- онза байдалдар районнарында долгандыр хүрээлелдиң байдалынга, оларга чыпшыр чыдар девискээрлерде аварияльг байдалда объектилерге, улуг бажыңнарга үзүктел чок контроль талазы-биле Тыва Республиканың девискээринде организацияларның ажыл-чорудулгазын организастаар болгаш харылзаштырар;
- чурттакчы чоннуң амыдырал хандырылга болгаш тургустунуп келген байдалда Тыва Республиканың экономиказының турум ажылының талазы-биле ОБРС ДАС-тың ажыл-чорудулгазын организастаар болгаш харылзаштырар;
- когараан кижилерге эргежок чугула социал камгалалды көргүзериниң талазы-биле республикада күрүне органнарының болгаш хөй-нииті организацияларының хөделиишкиннерин харылзаштырар;
- дарый медээлер табелинге дүүштүр, а ол ышкаш негелде езугаар республикада байдал дугайында болгаш онза байдалдар узуткаашкынының чоруп турарының дугайында медээлерни Тыва Республиканың Чазаанга болгаш эрге-чагырганың федералдыг органнарынга белеткээр;
- чурттакчы чоннуң онза байдалдардан болгаш өрттерден камгалалының талазы-биле эргелерин хандырар хемчеглерни организастаар болгаш күүселдезин контрольдаар.

3.2. Салдынган сорулгаларны боттандырар болгаш аңаа даандырган хүлээлгелерни күүседири-биле комиссия дараазында эргелерлиг болур:

- Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органнары, Тыва Республиканың девискээринде турар болгаш бодунуң ажыл-чорудулгазын боттандырып турар юридиктиг эргелиг черлер болгаш хуу кижилер оларның өнчүзүнүң хевири болгаш ведомстволуг хамаарылгазы хамаанчокка күүседир албан шиитпирлерни бодунуң бүрүн эргелериниң иштинге хүлээп алыр;
- онза байдалдарны болдурбазы болгаш чайладыры, өртке айыыл чок чорукту хандырары-биле холбашкан айтырыглар талазы-биле Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органнарының, организацияларның болгаш хөй-нииті каттыжыышкыннарының төлээлерин бодунуң хуралдарынга дыңнаар;
- онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорук талазы-биле Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органнарының болгаш организацияларның ажыл-чорудулгазының үре-түңнелдиин бедидеринче угланган шиитпирлерни хүлээп алыр;
- ооң бүрүн эргелеринче кирип турар айтырыглар талазы-биле саналдарны Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органнарынче киирер;
- онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының болгаш өртке айыыл чок чорук айтырыгларының талазы-биле девискээр, хүлээлгелерлиг болгаш ведомстволуг ОБРС ДАС-тың ажыл-чорудулгазын контрольдаар;
- ОБРС ДАС-тың составынче кирип турар күштерниң болгаш дериг-херекселдерниң белеткелин контрольдаар;
- Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органнарының албан-дужаалдыг кижилеринден, а ол ышкаш юридиктиг эргелиг черлерден болгаш хуу кижилерден оларның өнчү хевиринден хамаарылга чокка бодунуң бүрүн эргелеринче кирип турар болгаш ооң ажылынга эргежок чугула айтырыглар талазы-биле материалдарны (медээни) айтырар болгаш алыр;
- ОБРС ДАС-тың онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының талазы-биле ажылдарны көөр болгаш байдалын үнелээр, комиссияның хуралынга бо айтырыг талазы-биле оларның даргаларын дыңнаар, доктааткан чурум езугаар юридиктиг эргелиг черлерге болгаш албан-дужаал эдилээн кижилерге оларның буруузу-биле онза байдал айыылы азы онза байдал болган таварылгада административтиг харыысалганы онаарының дугайында айтырыгны тургузар;
- республикада онза байдалдар девискээринде турар апарган объектилерниң ажылдарын оларга улуг когаралга чедирип болур авария айыылы тургустунуп келген таварылгада, объектилерниң ажылдакчыларының амыдыралынга болгаш кадыкшылынга айыыл тургустунуп келгенде, оларның организастыг-хоойлу-дүрүм хевиринден ылгал чокка түр тургузарынче угланган, а ол ышкаш онза байдалдардан камгалал база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле хоойлужудулганы объектилерниң албан-дужаалдыг кижилери күүсетпээн таварылгада, хемчеглерни доктааткан чурум езугаар алыр;
- күүсекчи эрге-чагырганың органнарынга, контроль база хайгаарал органнарынга онза байдалдан чурттакчы чонну болгаш девискээрлерни камгалаарының болгаш өртке айыыл чок чорук талазы-биле хоойлужудулга хажыдыышкынының барымдааларының талазы-биле комплекстиг хыналда чорударының талазы-биле даалгаларны бээр;
- онза байдалдарның чедирген уржуктарын чайладырының талазы-биле ажылдар-

ны удуртурунга муниципалдыг тургузугларның, организацияларның, вендомстволарның комиссияларынга дуза көргүзери-биле оперативтиг бөлүкту чорудар;

- комиссияның ажыл-чорудулгазының угланыышкыннарының талазы-биле комиссияның кежигүннериниң, эртемденнерниң, күүсекчи эрге-чагырга органнарының болгаш сонуургалдыг организацияларның төлээлеринден ажылчын бөлүктерни, ооң иштинде доктаамал ажылдаар бөлүктерни тургузар;

- онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының талазы-биле ажылдар кылырынга транспортту болгаш материал-техниктиг дериг-херекселдерни оларның ведомстволуг хамаарылгазы чокка доктааткан чурум езугаар хаара тудар.

4. Комиссияның составы

4.1. Комиссияның составын Тыва Республиканың Чазаа тодарадыр болгаш бадылаар.

Комиссияның даргазы комиссияның ажыл-чорудулгазын удуртур Тыва Республиканың Чазааның Даргазы болур болгаш аңаа даандырган сорулгалар дээш харыысалгалыг болур.

4.2. Комиссияның даргазы бирги оралакчылыг болгаш оралакчылыг болур. Ол чок турда, хүлээлгелерни комиссияның даргазының бирги оралакчызы күүседир.

4.3. Комиссияның даргазының бирги оралакчызы башкарылганың доктаамал ажылдап турар органы — комиссияның чанында оперативтиг штабты удуртур, комиссияның даргазының оралакчызы Тыва Республиканың ОБРС ДАС-тың хүн бүрүнүң башкарылга органының начальниги болур.

5. Комиссияның ажылын организастаары

5.1. Комиссияның ажылын комиссияның хуралынга хүлээп алыр болгаш комиссияның даргазы бадылаар чыл планынга дүүштүр организастаар.

Комиссияның хуралын кварталда чаңгыстан эвээш эвес катап эрттирер. Эргежок чугула апарган таварылгада пландан дашкаар (ээлчег чок) хуралдарны эрттирер. Комиссияның бодунуң бүрүн эргелеринге дүүштүр хүлээп ап турар шиитпирлери республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының бүгү органнары болгаш муниципалдыг тургузугларның тус чер бот-башкарылгазының органнары күүседири албан болур.

5.2. Комиссияның шиитпирлерин хөйүнүң бадылаашкыны-биле хуралга ооң кежигүннериниң хөй кезээ киржип турда хүлээп алыр. Бадылаашкыннар деӊ болган таварылгада комиссияның даргазының үнү шиитпирлиг болур. Шиитпирлерни комиссияның даргазы азы дарганың хуралга даргалап турган оралакчызы ат салыр протокол хевирлиг кылдыр, а эргежок чугула апарганда — комиссияның айтыышкыннарының төлевилелдери хевирлиг кылдыр долдурар.

Комиссияның хуралынче ооң кежигүннери эвес удуртукчулар, специалистер чаладып болур.

5.3. Комиссияның хуралынга херек материалдарның белеткелин хуралдың хүн чурумунче кирип турар айтырыгларга хамаарыштыр харыысалгалыг республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органнары чорудар. Материалдарны комиссияга (комиссияның секретарынга) планныг хуралды эрттирер хүнге чедир 10 хонуктан орай эвесте дужааттынган турар ужурлуг.

Комиссияның пландан дашкаар (ээлчег чок) хуралдарын эрттирип турда, документилерни ону эрттирер мурнунда бээр. Комиссияның хуралының хүн чурумун комиссияның секретары тургузар болгаш комиссияның даргазы бадылаар.

5.4. Комиссияның хүн бүрү ажылын хандырары-биле башкарылганың доктаамал ажылдап турар органы — комиссияның чанында оперативтиг штабты тургузар. Оперативтиг штаб ооң хүлээлгелерин күүседир база бойдус болгаш техногенниг характерлиг онза байдалдардан чурттакчы чоннуң болгаш девискээрлерниң долу айыыл чок чоруун хандырарының контролюн боттандырар.

5.5. Чидиг айтырыгларны, комиссияның материалдарының болгаш шиитпирлериниң төлевилелдериниң белеткелин баш бурунгаар чугаалажыр, онза байдалдарны узуткаарынче хаара туткаң күштерниң болгаш дериг-херекселдерниң хөделиишкиннерин харылзаштырар сорулга-биле, а ол ышкаш онза байдалдарны чавырылдырарынга болгаш узуткаарынга чогуур ОБРС ДАС-тарның башкарылга органнарынга ажылдарны удуртуру азы дуза көргүзери-биле комиссияның даргазы Тыва Республиканың девискээринге онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының база өртке айыыл чок чорукту хандырарының талазы-биле:

өртке удур;

техногенниг адырда аварияларга талазы-биле;

санитар-эпидемияга удур;

эпизоотехникке удур болгаш фитопатологтуг;

үерге удур;

көшкеге удур ажылчын иштики комиссияларны тургузар.

6. Комиссияның даргазының, ооң оралакчыларының, секретарының болгаш кежигүннериниң кылыр хүлээлгелери

6.1. Комиссияның даргазы комиссияның ажылының организациязы, аңаа дааңган сорулгаларны күүседиринге доктаамал белеткели, онза байдалдарны болдурбазынче угланган ажылдар дээш контрольду боттандырары, онза байдалдарның уржуктарын узуткап турда күштерниң болгаш дериг-херекселдерниң удуртулгазы дээш харыылаар.

6.2. Комиссияның даргазы хүн бүрүде ажыл-чорудулгазында:

онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының талазы-биле хөделиишкиннер планын болгаш комиссияның өске-даа документилерин ажылдап кылырын болгаш үезинде эдерин организастаар;

ажылдың чыл планы езугаар комиссияның хүн бүрү ажыл-чорудулгазының удуртулгазын боттандырар, кварталда чаңгыстан эвээш эвес катап хуралды эрттирер;

бооп болгу дег онза байдалдарның уржуктарын баш удур көөр, оларны болдурбазының азы когаралды эвээжедириниң талазы-биле хемчеглерни алыр;

республика девискээринге онза байдалдар тургустунуп кээп болурунуң айыылын эвээжедиринче угланган ажылдар боттандырылгазын контрольдаар.

6.3. Комиссияның даргазы онза байдалдар айыылы тургустунуп келген таварылгада:

онза байдалдар айыылы тургустунуп келген деп медээ (айыткал, сигнал) алганда, секретарьга дыңнадыышкын болгаш комиссияның кежигүннерин чыырының дугайында айыткалды бээр, ажылдаар черинге кээр;

байдалды өөренип көөр, онза байдалдарны болдурбазының болгаш чайладырының талазы-биле хөделиишкиннер планын ажылдадыр, баштайгы шиитпирлерни хүлээп алыр, оларны күүседири-биле комиссия кежигүннериниң мурнунга сорулгаларны салыр, комиссияның ажылының чурумун доктаадыр;

онза байдалдың боол болгу дег өзүлдезиниң характерин өөренип көөр;

онза байдалдар девискээринде камгалал болгаш өске-даа соңгаарлаттынмас ажылдар чорудулгазының удуртулгазын база контролюн боду болгаш комиссияның кежигүннерин таварыштыр чорудар;

онза байдалдарның уржуктарын чайладырының талазы-биле ажылдарны организастаар.

6.4. Комиссияның даргазының оралакчылары комиссияның даргазы чок таварылгада ооң даалгазы езугаар хүлээлгелерин күүседир болгаш комиссияга дааскан сорулгалар күүселдези дээш хууда харыысалгалыг болур.

6.5. Комиссияның даргазының оралакчылары хүн бүрүде ажыл-чорудулгазында:

онза байдалды болдурбазының болгаш чайладырының талазы-биле хөделиишкиннер планын ажылдап кылырынга киржир;

Тыва Республиканың чурттакчы чонунуң болгаш девискээрлериниң камгалал системазының идегелдиин болгаш быжыын бедидеринче угланган ажылдарны комиссия көөрү-биле ажылдап кылыр болгаш киирер.

6.6. Комиссияның даргазының оралакчылары онза байдал айыылы тургустунуп келген таварылгада:

чогуур айыткалды (сигналды) алган соонда, комиссияның ажылдаар черинге чедип келир;

аварияның (катастрофаның, бойдус халавының) характериниң, хемчээлиниң болгаш чедирген когаралының дугайында медээ чыылдазын организастаар;

байдалды өөренип көөр, авария-камгалал болгаш өске-даа соңгаарлаттынмас ажылдарның хемчээлин болгаш характерин, хереглээр күштерни болгаш дериг-херекселдерни тодарадыр, онза байдалды болдурбазының болгаш чайладырының талазы-биле хөделиишкиннерниң планының чамдык чүүлдерин тодарадыр;

авария-камгалал болгаш өске-даа соңгаарлаттынмас ажылдарны организастаарының талазы-биле шиитпир хүлээп алыры-биле комиссияның даргазынга санал-оналдарны киирер;

онза байдал девискээринде чурттакчы чоннуң, онза дериг-херекселдерниң, техниктиг документилерниң болгаш материалдыг үнелиг чүүлдерниң камгалалын организастаар;

онза байдал девискээринде улуг харыысалга херек ажылдарны удуртур;

онза байдал девискээринде ажылдар күүселдезинде айыыл чок чорукту хандырар;

аварияның (халаптың) чылдагааның административтиг болгаш техниктиг истелгезин чорударынга комиссияның ажылынга доктааткан чурум езугаар киржир.

6.7. Комиссияның секретары Россияның Онза байдалдар талазы-биле яамының Тыва Республика талазы-биле күрүне эргелелиниң специалистери-биле келир чылда комиссияның ажылының планының төлевилелин ажылдап кылыр;

комиссияның хуралдарының протоколдарын чорудар, доктааткан чурум езугаар ооң долдурулгазын хандырар;

комиссияның хуралдарының шиитпирлерин ооң дорт күүседикчилеринге оларның харыылап турар айтырыгларының аайы-биле чедирер болгаш оларның күүселдезин контрольдаар;

комиссия көөрү-биле киирип турар документилерниң болгаш материалдарның үезинде болгаш шынарлыг күүселдези[...] хандырар;

комиссияның кежигүннеринге хуралда[...] ны эрттирериниң хүнүнүң, үезиниң болга[...] чериниң дугайында дыңнадыр;

комиссияның кежигүннеринге хуралда[...] га көөрү-биле киирип турар айтырыглар [...] лазы-биле материлдарны болгаш шиитпир[...] лер төлевилелдерин бээр;

Хуралга комиссияның кежигүннерин[...] болгаш чалатканнарның долу киржилгез[...] хандырар.

6.8. Комиссияның кежигүннери ком[...] сияның даргазынга, ооң оралакчылары[...] чагыртыр болгаш салдынган сорулгалар кү[...] селдези дээш хууда харыысалгалыг бол[...]

6.9. Комиссияның кежигүннери боттар[...] ның хүн бүрүнүң ажыл чорудулгазында:

комиссияның хуралдарынга киржир;

бойдус болгаш техногенниг характерл[...] онза байдалдарны болдурбазының болга[...] чайладырының талазы-биле хөделиишки[...] нер планын ажылдап кылырынга киржир;

келир чылда комиссияның ажылы[...] планынче киирери-биле саналдарны кире[...]

комиссияның хуралдарының хүн чур[...] мунче болгаш шиитпирлериниң төлевиле[...] деринче саналдар киирер.

6.10. Комиссияның кежигүннери он[...] байдалдар айыылы тургустунуп келгенде[...]

чыылдаже медээ алган соонда чыгл[...] черге доктааткан чурум езугаар чедип к[...] лир болгаш бодунуң ажылдарын тодарады[...]

бодунуң албан аайы-биле ажыл-чор[...] дулгазының угланыышкыны-биле коми[...] сияның даргазынга чогуур медээни бэ[...]

бодунуң албан аайы-биле ажыл-чор[...] дулгазының угланыышкынынга болгаш он[...] байдал девискээринде байдалдың өске[...] лиишкининге доктаамал контрольду бо[...] тандырар;

онза байдал девискээринде тургусту[...] турар байдал дугайында комиссияны[...] даргазынга доктаамал дыңнадыр.

Тыва Республиканың девискээринге бөрүлерни узуткаан аңчыларга шаңнал акшаларны тыпсыр Чурумнуң дугайында

2009 чылдың декабрь 17 № 637 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың девискээринге бөрүлерни узуткаан аңчыларга шаңнал акшаларны тыпсыр капсырлаан Чурумну бадылаар.

2. 2009 чылдың декабрь 10-нуң хүнүнден күш кирер айыттынган Чурумнуң 2-ги пунктузундан аңгыда, ооң 1-ги пунктузу 2010 чылдың январь 1-ден эгелеп ук доктаал-биле күш киририн тургузар.

3. 2009 чылдың май 5-те "Тыва Республиканың девискээринге бөрүлерниң санын таарыштырар хемчеглер дугайында" №191 доктаал-биле доктааттынган бөрүлерни узуткааны дээш шаңнал акшаларны тыпс[...] Чурумнуң 2-ги пунктузун күжүн чидирген д[...] санаар.

4. 2010 чылдың январь 1-ден эгелеп Ты[...] Республиканың Чазааның 2009 чылдың ма[...] 5-те "Тыва Республиканың девискээрин[...] бөрүлерниң санын таарыштырар хемчегле[...] дугайында" №191 доктаалының 1-[...] пунктузунуң үшкү абзазын бодунуң күж[...] чидирген деп санаар.

5. Бо доктаалды "Тувинская правда[...] болгаш "Шын" солуннарынга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааны[...]
Даргазының оралакчызы А. ДАМБА-ХУУРАК.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың декабрь 1[...]
№637 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың девискээринге бөрүлерни узуткаан аңчыларга шаңнал акшаларны тыпсыр ЧУРУМ

1. Ук Чурум Тыва Республиканың девискээринге бөрүлерни узуткааны дээш шаңнал акшаларны тыпсырын база ол ышкаш бөрү узуткаттынган дээш акша шаңналын тыпсырын ооң кежин хүлээрин, даңзылаарын, шыгжаарын болгаш узуткаарын чурумчудар.

2. Бөрүлерни узуткааны дээш шаңнал акшаларны ол талазы-биле Тыва Республиканың бюджединде аңгылаттынган акша-хөреңгиден төлеп бээр. Шаңнал акшаларны 2009 чылдың май айдан эрте эвес узуткаттынган бөрүлер дээш:

- улуг назылыг бөрүлер дээш (март 1-ден май 31 хүнүнден эрте эвес узуткаттынган улуг кыс бөрүлерден аңгыда, бөрүлерниң эр-кызын барымдаалавас) — 5000 рубль;

- март 1-ден май 31-ге чедир улуг кыс бөрүлер дээш (чаа сойган кежи-биле катай), - 7000 рубль;

- бөрзектер дээш — 500 рубль.

Улуг назылыг бөрүлерге октябрь айның соонда узуткаттынган бир хардан өрү назылыг болгаш көшкүн бөрүлер хамааржыр, бөрзектерге — чаа төрүттүнген болгаш октябрь айга чедир төрүттүнген бөрү оолдары хамааржыр.

3. Кандыг-бир кожууннуң девискээрин[...] бөрүнү узуткаан хамааты кижи (аңчы) оо[...] эттеттинмээн кежин Тыва Республиканы[...] күрүне комитединиң кожуун аайы-биле ра[...] йон килдизинге (дараазында — кожууна[...] аразының район килдизи) дужаар.

4. Шаңнал акшаны алыры-биле хамаат[...] кижи (аңчы) кожуун аразының район килди[...] зинге дараазында документилерни бараа[...] гадыр:

- паспорт;

- үндүрүг органының даңзызынче ки[...] гениниң дугайында херечилелдиң хоолгаз[...]

- ветеринарлыг херечилел (№3 майы[...])

5. Кожууннар аразының район килдиз[...]

- бөрүнүң кежин доктааттынган чуру[...] биле хүлээп алганының дугайында квитан[...] цияны хамааты кижиге (аңчыга) тыпсыр бол[...] гаш узуткаттынган бөрү дээш аңаа акш[...] шаңналын санап бээр;

- дужааттынган бөрү кештерин даңзы[...] лаан тускай дептерлиг болур, аңаа аңчы ки[...] жиниң дугайында (фамилиязы, ады, адазыны[...] ады), бөрүнү кажан, каяа, канчаар узутка[...] нының, ооң эр-кызын айыткан, аңчыга ка[...] чеже түңнүг акша шаңналын тывысканы[...] дугайында тодаргай медээни киир бижир[...]

- айда бир катап Тыва Республиканың аңныыр болгаш балыктаашкын талазы-биле күрүне комитединге дужааттынган бөрү кештерин узуткаары-биле аппарып чедирер.

6. Дужааттынган бөрү кештериниң ийи дугаар эргилдезин болдурбазы-биле хүлээп алдынган кештер Россия Федерациязының Көдээ ажыл-агый яамызының 2009 чылдың январь 20-де "Аңнаашкын объектилеринге хамаарыштырган аң-мең оранының сан-чурагайын таарыштырар Чурумну бадылаарының дугайында" №23 дужаалы-биле тускай комиссияның шиитпири-биле өрттедип узуткаттынар.

Бөрү кештерин узуткаар комиссияның составы Тыва Республиканың аңныыр болгаш балыктаашкын талазы-биле күрүне комитединиң удуртукчузунуң дужаалы-биле доктааттынар. Ынаар Тыва Республиканың Көдээ ажыл-агый болгаш аъш-чем яамызының, Тыва Республиканың аңныыр болгаш балыктаашкын талазы-биле күрүне комитединиң, Тыва Республиканың ветеринарлыг хайгаарал чорудар албанның болгаш өске-даа сонуургалдыг организацияларның төлээлерин киирер.

Тыва Республиканың аңныыр болгаш балыктаашкын талазы-биле күрүне комитеди узуткаттынган бөрүлерниң сан-чурагай талазы-биле даңзызын чорудар болгаш квартал санында-ла отчетту бергениниң соонда чоруп олурар айның 15 дугаар хүнүнге чедир Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынга республиканың девискээринге узуткаттынган бөрүлер дээш шаңнал акшаларны төлеп бээр тускай сорулгалыг акша-хөреңгиниң дугайында илеткээр.

Балыктаашкын чорудуп болур объектилерге хамаарышкан сугларның биокурлавырларын бээриниң дугайында

2009 чылдың декабрь 29 №649 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Чазааның 2008 чылдың октябрь 15-те "Балыктаашкын чорудуп болур объектилерге хамаарышкан сугларның биокурлавырларын бээр шиитпирни белеткээриниң болгаш хүлээп алырының дугайында" №765 доктаалынга дүүштүр Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың девискээринде Россия Федерациязының иштики сугларынга ээзэш санныг үндезин чоннарга (Тожу тываларынга) чаңчылчаан амыдырал-чуртталганы болгаш чаңчылчаан ажыл-агыйны чорудар сорулга-биле суг курлавырларынга балыктаашкынны чорудуп болур эргени бээрин Тыва Республиканың аңнаашкын болгаш балыктаашкын талазы-биле күрүне комитединиң шиитпиринге даянырын доктаадыр.

2. Тыва Республиканың аңнаашкын болгаш балыктаашкын талазы-биле күрүне комитеди 2010 чылдың январь 12-ге чедир:

Тыва Республиканың девискээринде Россия Федерациязының иштики сугларынга ээзэш санныг үндезин чоннарга (Тожу тываларынга) чаңчылчаан амыдырал-чуртталганы болгаш чаңчылчаан ажыл-агыйны чорудар сорулга-биле сугларның биокурлавырларын бээр чагыгларның хевирин болгаш оларның долдурар чурумун;

Тыва Республиканың девискээринге Россия Федерациязының иштики сугларынга ээзэш санныг үндезин чоннарга (Тожу тываларынга) чаңчылчаан амыдырал-чуртталганы болгаш чаңчылчаан ажыл-агыйны чорудар сорулга-биле сугларның биокурлавырларын бээр чагыгларны сайгарарының чурумун болгаш хуусаазын бадылаар;

3. Бо доктаалды "Тувинская правда" болгаш "Шын" солуннарга парлаар.

4. Ук доктаалдың күүселдезиниң контролюн Тыва Республиканың Чазааның Даргазының оралакчызының хүлээлгезин күүседип турар Тыва Республиканың Көдээ ажыл-агый болгаш аъш-чем яамызының сайыды В.И.Енданга дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕН.

Россия Федерациязының Кызыл дептеринче болгаш Тыва Республиканың Кызыл дептеринче киирген хевирлерге хамаарышпас, аңныыр болгаш балык-тывыш объектилеринге база кирбес дириг амытаннар объектилерин Тыва Республиканың девискээринге тыварының Чурумун бадылаарының дугайында

2009 чылдың май 4-те №178 Кызыл хоорай

1995 чылдың апрель 24-те «Дириг амытаннар делегейиниң дугайында» федералдыг хоойлунуң №52-ФХ 43 чүүлүн езугаар Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Россия Федерациязының Кызыл дептеринче болгаш Тыва Республиканың Кызыл дептеринче киирген хевирлерге хамаарышпас, аңныыр болгаш балык-тывыш объектилеринге база кирбес дириг амытаннар объектилерин Тыва Республиканың девискээринде тыварының чурумун бадылаар.

2. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың декабрь 24-те «Тыва Республиканың девискээринге муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларының бүрүткелин чорудар талазы-биле ажылдарны органызастаарының дугайында» № 775 доктаалынга өскерилгелер киирериниң дугайында

2009 чылдың сентябрь 2 № 420 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың девискээринде муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларының даңзызын киирериниң талазы-биле бүрүн эргезиниң магадылалын бottандырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың декабрь 24-те «Тыва Республиканың девискээринге муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларының бүрүткелин чорудар талазы-биле ажылдарны организастаарының дугайында» № 775 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) Тыва Республиканың муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларының даңзызын киирер болгаш тургузар Чурумунда ук доктаал-биле бадылаан:

а) 19 пунктуда «муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларының бүрүткели кылдынмайн турар» деп сөстерни «документилер муниципалдыг тургузугларже эгиттинер» деп сөстер-биле солуур;

б) 6 пунктуну дараазында редакция-биле киирер:

«6. Бүрүткел муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларынче юридиктиг чоругну, муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларының бүрүткел дугаарын тыпсыры, даңзыже чогуур дыңнадыгларны киирип турар.»;

в) VI кезээн дараазында редакция-биле киирер:

«VI. Муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларын юридиктиг ажылдап кылыры

22. Муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларын юридиктиг ажылдап кылырын чорударда, бир дугаарында, ооң нормазын тодарадыр, ооң мурнунда даңзыже киирген турган муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актылары-биле кады харылзаазының база ооң киирериниң чугулазының дугайында шиитпирни хүлээп алыры.

23. Тус черниң референдумунга хүлээп алган эрге-хоойлу актызының шиитпири хевирлиг кылдыр долдуртунган муниципалдыг эрге-хоойлу актызы муниципалдыг эрге-хоойлу актызының экспертизазын чорударынга чедир даңзыже юридиктиг тодарадылганы алган соонда кирер.

24. Муниципалдыг эрге-хоойлунуң нормативтиг актыга кирер шупту өскерилгелери болгаш немелделери даңзыже кирер ужурлуг.

25. Даңзыже киирбес:

күрүне чажыдын тургузуп турар медээлиг актылар;

хуу актылар:

- томуйлаткан, албан-дужаалындан хостаан азы өскээр шилчиткен, сургакчылаашкыннар, орден болгаш медальдар-биле шаңнаан, хүндүлүг азы шериг аттар тывыскан, шаңнаан, персоналдыг пенсия тургускан, тодаргай кижилерге болгаш оон-даа өскелерге чуртталга болгаш чуртталга эвес бажыңнар быжыглаан база чиигелделер тургузарының дугайында;

- чаңгыс катап ажыглаттынар чүүлдерни киирген актылар;

- оперативтиг айтыышкынныг хевирлиг актылар;

- хуралдар, конференциялар, съездилер дугайында болгаш оон-даа өске;

- тураскаалдар, бюстер, монументилер тургузарының дугайында;

эрге-хоойлу актыларын киирер болгаш ооң төлевилелдерин көөр болгаш бадылаар актылар;

ооң мурнунда тургустунган чурумну күүседирин организастаарынче угланган болгаш нормалар кирбейн турар актылар;

эде тургустунганының, узутканының, организацияларны адаан болгаш эде адаанының дугайында актылар;

эрге-хоойлу нормалары кирбейн турар техниктиг актылар;

сүмелээн хевирлиг актылар;

ажыл-агыйжы айтыышкын хевирлиг актылар:

- тодаргай оран-савалар, бүдүрүлгелерниң тудуу, эде тудуунуң болгаш оларны ажыглалче киирер дугайында;

- материалдарны, машиналарны, дериг-херекселдерни, кылыгларны аңгылаарының дугайында;

- тодаргай хемчеглерни чорударынга акша-хөреңгилерин чарарын чөпшээрээр болгаш бээриниң дугайында;

- чээлилер талазы-биле өрелерни дуглаарын узадырының дугайында;

- чамдык бүдүрүлгелерге, албан организацияларга черни аңгылап бээриниң дугайында;

өске-даа ажыл-агый айтыышкын хевирлиг актылар.

Даңзыже муниципалдыг эрге-хоойлу актылары оларның күштүг болур хуусаазы хамаанчокка кирер.»;

г) VII эгени дараазында эдилге-биле номчуур:

«VII. Муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларының юридиктиг экспертизазын чорударының чуруму

26. Россия Федерациязының Конституциязынга, федералдыг хоойлужудулгага, Тыва Республиканың Конституциязы, Тыва Республиканың хоойлужудулгазынга болгаш Тыва Республиканың муниципалдыг тургузуунуң уставынга дүүштүр муниципалдыг эрге-хоойлу актызының эрге-хоойлу үнелелинге муниципалдыг эрге-хоойлу актызының юридиктиг экспертизазы чоруттунар.

27. Муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актыларының юридиктиг экспертизазын дараазында таварылгаларда:

бир эвес федералдыг хоойлу, федералдыг өске хоойлунуң иштинде акт, Тыва Республиканың нормативтиг эрге-хоойлу актызы хүлээп алдынган болза;

бир эвес түңнелинде частырыглыг дүрүм болгаш шиитпиринде түңнелдер бар болза, ол шиитпирни өскертир ужурлуг дээн болза, катап чорудар.

28. Муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актылары күжүн чидирген болза, юридиктиг экспертизаны чорутпас.

29. Муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актызының юридиктиг экспертизазы даңзыже муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актызының бүрүткеткен номери кирген үезинден эгелээш, 30 хонук дургузунда чоруттунар. Чугула херек апарганда ол хуусааны төлээлеттирген албан-дужаалдыг кижи узадып болур.

30. Россия Федерациязының Конституциязының, федералдыг хоойлужудулганың, Тыва Республиканың Конституциязының, Тыва Республиканың хоойлужудулгазының болгаш Тыва Республиканың муниципалдыг тургузуунуң уставында муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актызында дөмей эвес чүүл илерээн болза, тускай түңнел шиитпирни тургузар.

31. Түңнел шиитпирге төлээлеттирген органның удуртукчузу азы ону солуп турар албан-дужаалдыг кижи ат салыр.

32. Муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актызы хоойлужудулгага дөмей эвес дугайында түңнел шиитпирни тургузуп турда, хоойдужудулгага удур көрдүнүп турар актының тодаргай нормаларын бижээн болгаш сайгарган турар ужурлуг.

33. Юридиктиг экспертизаны чоруткан түңнелдерниң аайы-биле муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актызы хоойлужудулгага дөмей эвес чоруу илерээн таварылгада, төлээлеттирген орган түңнел шиитпирге ат салган хүнден эгелеп 10 ажыл хүнүнүң дургузунда тус чер бот-башкарылгазының чогуур органынче түңнел шиитпирни көөрү-биле чорудар.

34. Төлээлеттирген орган юридиктиг экспертизаны чоруткан түңнелдерниң аайы-биле федералдыг күрүне эрге-чагырга органнарынче болгаш Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарынче ап алгаш, а ол ышкаш прокуратура органнарынче хоойлужудулга езугаар чогуур хемчеглерни алырының дугайында саналдарны чорудар.

35. Муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актызының юридиктиг экспертизаның чорутканының түңнелдеринден хамаарылга чокка муниципалдыг нормативтиг эрге-хоойлу актызы даңзыже кирер.»;

2) Тыва Республиканың муниципалдыг эрге-хоойлу актыларының даңзызы хевирлээр болгаш чорударының Чурумунга № 2, 3, 5 капсырылгаларны күжүн чидирген деп санаар.

2. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Аргыштырылганың бердинген хевирлерин езугаар тарифтерниң күрүне таарыштырылгазы-биле пассажирлер аргыштырылгазындан компенсация чоруттунмаан тус черниң агаар шугумнарынга агаар транспорту-биле пассажирлер аргыштырылгазын боттандырарынга ачы-дуза чедирилгелери-биле холбашкан чарыгдалдарны эгидер сорулга-биле юридиктиг кижилерге (күрүне (муниципалдыг) албан черлеринден аңгыда) Тыва Республиканың республика бюджединден субсидияларны тыпсырының Чурумун бадылаарының дугайында

2009 чылдың сентябрь 30 №478 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Бюджет кодекизи-биле дүүштүр Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Аргыштырылганың бердинген хевирлерин езугаар тарифтерниң күрүне таарыштырылгазы-биле компенсация чоруттунмаан тус черниң агаар шугумнарынга агаар транспорту-биле пассажирлер аргыштырылгазын боттандырарынга ачы-дуза чедириглери-биле холбашкан чарыгдалдарны эгидер сорулга-биле юридиктиг кижилерге (күрүне (муниципалдыг) албан черлеринден аңгыда) Тыва Республиканың республика бюджединден субсидияларны тыпсырының капсырлаан Чурумун бадылаар.

2. Тыва Республиканың Чазааның «Таарыштырган тарифтер езугаар тус черниң агаар шугумнарынга агаар транспорту-биле пассажирлер аргыштырылгазын боттандырар организацияларга республика бюджединден субсидиялар тыпсырының Чурумун бадылаар дугайында» 2007 чылдың август 7-де № 780 доктаалын күш чок деп санаар.

3. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Рспубликаның Чазааның Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕН.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың сентябрь 30-де № 478 доктаалы-биле бадылаан

Аргыштырылганың берднинген хевирлерин езугаар тарифтерниң күрүне таарыштырылгазы-биле пассажирлер аргыштырылгазынга компенсация чоруттунмаан тус черниң агаар шугумнарынга агаар транспорту-биле пассажирлер аргыштырылгазын боттандырарынга ачы-дуза чедирилгелери-биле холбашкан чарыгдалдарны эгидер сорулга-биле юридиктиг кижилерге (күрүне(муниципалдыг) албан черлеринден аңгыда) Тыва Республиканың республика бюджединден субсидияларны тыпсырының Чуруму

1. Бо Чурумнуң тодарадыры болза:

—аргыштырылганың бердинген хевирлерин езугаар тарифтерниң күрүне таарыштырылгазы-биле пассажирлер аргыштырылгазындан компенсация чоруттунмаан тус чер агаар шугумнарынга агаар транспорту-биле пассажирлер аргыштырылгазын боттандырарынга ачы-дуза чедирилгелери-биле холбашкан чарыгдалдарны эгидер сорулга-биле Тыва Республиканың республика бюджединден субсидиялар алыр эргелиг юридиктиг кижилерни (күрүне (муниципалдыг) албан черлеринден аңгыда) шилип алырының критерийлери;

— субсидияларны тыпсырының сорулгазы;

– субсидияларны тыпсырының негелделери болгаш чуруму;

— оларны тыпсып турда,негелделерни хажыткан таварылгада субсидияларны эгидеринин чуруму.

2. Субсидиялар алыр эргелиг аргыштырыкчыларның критерийи субсидиялар алыр эргези көрдүнген таарыштырган тарифтер езугаар тус черниң агаар шугумнарынга агаар транспоту-биле пассажирлер аргыштырылгазын боттандырарынга Тыва Республиканың Орук-транспорт болгаш харылзаа яамызы-биле чарган керээзи болур.

3. Субсидияларны тыпсырының сорулгазы болза аргыжылгаларны бердинген хевирлерин езугаар тарифтерниң күрүне таарыштырылгазы-биле холбашкан пассажирлер аргыштырылгазындан компенсация чоруттунмаан тус черниң агаар шугумнарынга пассажирлер аргыштырылгазын боттандырарынга ачы-дуза чедирилгелери-биле холбашкан чарыгдалдарны аргыштырыкчыларга эгидери болур.

4. Аргыштырыкчыларга субсидияларны тыпсыры:

— пассажирлер аргыштырылгазының өске-даа хевирлерин боттандырар талазы-биле аргыштырыкчыларның аңгы бухгалтер учедун чорудары;

— чарыгдалдарның бар боол турары;

— бо Чурумнуң 6 пунктузунда айыткан документилерни чогуур үезинде дужаары.

5. Субсидияларны Тыва Республиканың республика бюджединиң түңнел бюджет роспизинге дүүштүр дужаар. Аргыштырыкчыларның яамыга дужаар чүүлдери болза:

— ай санында дараазында айның 30-ге чедир яамының тургускан майык-хевири-биле маршруттар езугаар бүдүрүлгениң саңхөө экономиктиг ажыл-чорудулгазының дугайында отчеттарын дужаар;

— «Бухгалтер отчедунуң дугайында» Федералдыг хоойлунуң тургускан хуусааларында яамының тургускан майык-хевири езугаар субсидияларның чарыгдалының дугайында отчет болгаш үндүрүг онаалдазының чурумунга хамаарыштыр бүдүрүлгениң ажыл-чорудулгазының дугайында ай санында бухгалтер отчеттуг болуру.

Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың январь 17-де № 8 доктаалынга өскерилгелер кииреринин дугайында

2009 чылдың декабрь 30 № 656 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Чазааның 2009 чылдың август 28-те «Россия Федерациязының субъектилериниң күрүне өөредилге албан черлериниң болгаш муниципалдыг өөредилге албан черлериниң башкыларынга класс удуртукчузунуң ажылын чорудуп турары дээш шаңналдар төлээринге Россия Федерациязының субъектилериниң бюджеттеринге федералдыг бюджеттен 2008-2009 чылдарда субсидиялар бээр Дүрүмге өскерилгелер кииреринин дугайында» № 698 доктаалынга дүүштүр Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың январь 17-де «2008-2009 чылдарда Тыва Республиканың күрүне өөредилге албан черлеринде болгаш муниципалдыг өөредилге черлеринде башкыларга класс удуртукчузунуң ажылын чорудуп турары дээш шаңналдарның чурумун, хемчээлин тургузарының дугайында» № 8 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) 5 пунктунуң дөрткү абзазында «ай санында» деп сөстү «квартал санында» деп сөс-биле солуур;

2) 6 пункутуну дараазында редакция-биле киирер:

«6. Тыва Республиканың күрүне өөредилге албан черлериниң болгаш муниципалдыг районнар (хоорай округтарының) чагыргаларының удуртукчуларынга квартал санының отчеттуг дараазында 5-тиң хүнүнге чедир Өөредилге, эртем болгаш аныяктар политиказының яамызынга класс удуртукчузунуң ажылын чорудуп турары дээш шаңналдар төлеп бээриниң чарыгдалдарының дугайында отчедун киирер.»;

3) 2008-2009 чылдарда Тыва Республиканың күрүне өөредилге албан черлеринде болгаш муниципалдыг өөредилге черлеринде башкыларга класс удуртукчузунуң ажылын чорудуп турары дээш шаңналдарның чурумун, хемчээлин Дүрүмге тургузар:

а) 3 пунктуда:

бирги абзацта:

«2008» деп саннарны «2009» деп саннар-биле солуур;

«2009 болгаш 2010» деп саннарны «2010 болгаш 2011» деп саннар-биле солуур;

үшкү абзацты «Россия Федерациязының Чазааның тургускан» деп сөстерниң соонда үшкү абзацты «Кыдыкы Соңгу чүктүң районнарынга болгаш аңаа деңнээн черлерде ажыл стажы дээш шалың төлевиринге хуулуг немелделерни, а ол ышкаш онза климаттыг өске районнарда (черлерде) ажылдап турар дээш,» деп сөстер-биле немээр;

ай санында шаңналдарның санаашкынының формулазын дараазында редакция-биле киирер:

«

$$\begin{cases} S=1000 \text{ руб.} & \text{при } N>M, \\ S=1000 \text{ руб.} * N=P_к=K_v=P_в & \text{при } N<M, \\ - & \\ - M»; & \end{cases}$$

абзацты дараазында утка-биле немээр:

«$P_в$ — Кыдыкы Соңгу чүктүң районнарынга болгаш аңаа деңнээн черлерде ажыл стажы дээш хуулуг немелделер.»;

б) 5 пунктуда «база бедик даглыг болгаш суг чок дээш немелделер» деп сөстерни «Кыдыкы Соңгу чүктүң районнарынга болгаш аңаа деңнээн черлерде ажыл стажы дээш шалың төлевиринге база бедик даглыг болгаш суг чок дээш немелделер, а ол ышкаш онза климаттыг өске районнарда (черлерде) ажылдап турар дээш» деп сөстер-биле солуур,».

2. Бо доктаал 2009 чылдың январь 1-ден эгелеп декабрь 31-ге чедир үеде тургустунган эрге-хоойлу харылзааларынга хамааржыр.

3. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕН.

Дээди, ортумак болгаш эге профессионал эртемниг кадрлар белеткелинге республиканың күрүне чагыының дугайында

Чурумунга Тыва Республиканың болгаш кадрлар белеткелиниң күрүне чагыын боттандырар талазы-биле республиканың ведомстволар аразында комиссияның составынга өскерилгелер кииреринин дугайында

2009 чылдың декабрь 30 № 671 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың март 24-те №166 доктаалы-биле бадылаан Тыва Республикага дээди, ортумак болгаш эге профессионал эртемниг кадрлар белеткелинге республиканың күрүне чагыының дугайында Чурумунга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) дөрткү абзацтың 1 кезээн дараазында редакция-биле киирер:

«Долу өөредилге курузун дооскан база түңнел күрүне аттестациязын эрткен азы күрүне экзаменин дужааган соонда, республиканың күрүне чагыының шугумунуң талазы-биле профессионал өөредилге албан черлеринче өөрениири-биле кирген улусту чарган керээзинге дүүштүр ажылче чорудар.»;

2) 2.1 пунктуда «адырлар» деп сөстүң соонга «Тыва Республиканың Экономика яамызы» деп сөстерни немээр;

3) 2.2-2.5 пунктуларны дараазында редакция-биле киирер:

«2.2. Көдээ черлерге кадрлар-биле хандырылганы муниципалдыг районнар чагыргалары болгаш Тыва Республиканың хоорай округтары тодарадыр.

2.3. Кадрлар белеткелиниң күрүне чагыынга чагыг Тыва Республиканың Экономика яамызы-биле чылдың-на яамылардан болгаш ведомстволардан, муниципалдыг районнар чагыргалары болгаш Тыва Республиканың хоорай округтарындан кирген дилеглер-биле тургустунар.

2.4. Кадрлар белеткелиниң күрүне чагыын тургузар талазы-биле яамылардан болгаш ведомстволардан, муниципалдыг районнар чагыргалары болгаш Тыва Республиканың хоорай округтарындан кирген дилеглерни Тыва Республиканың Экономика яамызынче сентябрь 1-ге чедир Тыва Республиканың Экономика яамызының бадылаан хевиринге киирер.

2.5. Тыва Республиканың Экономика яамызы Тыва Республиканың социал-экономиктиг хөгжүлдениң баш бурунгаар көргүзүглерин барымдаалап, кадрлар белеткелиниң күрүне чагыын октябрь 1-ге чедир боттандырар болгаш ооң Тыва Республиканың Чазааның бадылааны-биле киирер.»;

4) 3.5 пунктуну дараазында редакция-биле киирер:

«3.5. Доозукчулар өөредилге албан черин дооскан соонда, ол дугайын кадрлар белеткелиниң күрүне чагыын боттандырар-биле дилеглер киирген чогуур ужурлуг яамыларже, ведомстволарже, Тыва Республиканың хоорай округтарынче болгаш муниципалдыг районнар чагыргаларынче дыңнадыр ужурлуг.

Яамылар, ведомстволар, Тыва Республиканың хоорай округтары болгаш муниципалдыг районнар чагыргалары боттарының ээлчээнде доозукчуларны Тыва Республиканың албан черлеринче, ведомстволар адаанда бүдүрүлгелерже болгаш организацияларже оларның өнчүзүнден хамаарылга чокка, оларның ооң соонда ажылга тургустунуп алырынга ол доо[...] чулар-биле ооң мурнунда чарган керээле[...] биле чорудар.

Доозукчулар чарып алган керээ[...] езугаар ажылдан ойталаан таварылга[...] Тыва Республиканың өөредилге удурту[...] тургуузунуң органы суд чуруму-биле д[...] зукчуларның өөредилгезинче чарды[...] акша-хөреңгини тыртар.»;

5) 4.1 пунктуну дараазында утка[...] абзац-биле немээр:

«Кадрлар белеткелинге күрүне чагы[...] дугайында Тыва Республиканың Чаза[...] доктаалынга үндезилеп, Тыва Респуб[...] каның Саң-хөө яамызы дараазында а[...] ландырыышкынныг чылда Тыва Респ[...] ликаның республика бюджединиң төле[...] лелинче чогуур чарыгдалдарны көөр.»;

6) 4.2 пунктуну дараазында утка[...] абзац-биле немээр:

«Кадрлар белеткелиниң талазы-биле [...]рүне чагыын тургузарын Россия Феде[...]циязының Чазааның 1995 чылдың сент[...] 19-та «Дээди болгаш ортумак профес[...]нал эртемниг специалистерниң керээ[...] сорулгалыг белеткелиниң дугайында» № [...] доктаалының дүрүмүн барымдаалап [...]тандырар.».

2. Тыва Республиканың Чазааның 2[...] чылдың июнь 19-та № 663 доктаалы-б[...] бадылаан кадрлар белеткелинге күрүне [...]гыын ажыглаар талазы-биле республика[...] ведомстволар аразында комиссияларн[...] составынче дараазында өскерилгеле[...] киирер:

1) Комиссияның составынга дараазы[...] улусту киирер:

С.И.Тен — Тыва Республиканың [...]зааның Даргазының бирги оралакчы[...] даргазы;

В.С.Зубалев — Тыва Республика[...] энергетика болгаш үлетпүр сайыды[...] оралакчызы;

И.А.Рязанов — Тыва Республика[...] юстиция херектериниң талазы-биле са[...]дының бирги оралакчызы;

А.С.Санчат — Тыва Республиканың [...]дуг, чуртталга болгаш коммунал ажыл-а[...] сайыдының бирги оралакчызы;

В.Н.Тунев — «Кызыл хоорай» хоо[...] округунуң баштыңы, Тыва Республика[...] муниципалдыг тургузуглар чөвүлели[...] даргазы;

Ш.Х.Хопуя — Тыва Республиканың [...]дык камгалал сайыды;

2) Д-Х.К. Баянны, Н.П.Германны, В.[...] Енданны, А.А.Канданны, А.Д.Ооржак[...] В.К. Пюрюнаны, Фан Че Ирни, А.М.Ю[...] комиссия составындан үндүрер;

3) А.П.Дамба-Хууректың албан-дужа[...]лын дараазында редакция-биле киире[...] «Тыва Республиканың Чазааның Даргазы[...] оралакчызы, дарганың оралакчызы»;

4) С.О.Ондарның албан-дужаалын [...]раазында редакция-биле киирер: «Тыва[...] күрүне университединиң ректору».

Тыва Республиканың Чазааны[...] Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕН.

«2009-2010 чылдарда Тыва Республиканың чоннарының төөгү-культура өнчүзүнүң адырынга эртем-шинчилел ажылдарының күрүне деткимчези» деп республиканың тускай сорулгалыг программазынга өскерилгелер кииреринин дугайында

2009 чылдың декабрь 17 №626 Кызыл хоорай

Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

2008 чылдың ноябрь 17-де Тыва Республиканың Чазааның №688 доктаалы-биле бадылаттынган «2009-2010 чылдарда Тыва Республиканың чоннарының төөгү-культура өнчүзүнүң адырынга эртем-шинчилел ажылдарының күрүне деткимчези» деп республиканың тускай сорулгалыг программазынга (моон ыңай — Программа) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) Программаның паспортунда:

а) «Ажылдал кылырының үндезини» деп турушта «Республиканың тускай сорулгалыг программаларының дугайында» 2006 чы[...]дың декабрь 6-да хүлээн алдынган №24-В[...] I Тыва Республиканың Хоойлузу» д[...] сөстерни ап каар;

б) «Күрүне чагыкчызы» деп турушту [...] редакциялааны-биле арттырар:

«Күрүне чагыкчылары — Тыва Респу[...]ликаның Өөредилге, эртем болгаш аныякта[...] политиказының яамызы — координатор[...] Тыва Республиканың Чазааның Аппарады[...]

2) «2009-2010 чылдарда Тыва Респу[...]ликаның чоннарының төөгү-культура өнч[...]зүнүң адырынга эртем-шинчилел ажылда[...]рының күрүне деткимчези» деп республ[...]

каның тускай сорулгалыг программазын боттандырар талазы-биле хемчеглерни чаа редакциялааны-биле арттырар:

««2009-2010 чылдарда Тыва Республиканың чоннарының төөгү-культура өнчүзүнүң адырынга эртем-шинчилел ажылдарының күрүне деткимчези» деп республиканың тускай сорулгалыг программазын боттандырар талазы-биле

ХЕМЧЕГЛЕР

Хемчеглер	Акшаландырыышкынның хемчээли, муң рубль			Түңнели
	Шуптузу	2009ч.	2010ч.	
1	2	3	4	5
I. Республиканың чоннарының төөгү-культура өнчүзүнүң шинчилелдери				
1.1. Республиканың кожууннарынче археологтуг болгаш этнографтыг экспедициялар	140	40	100	Демир-орук тудуунуң болгаш казымал байлактар шиңгээдип ап турар девискээрлерде төөгү-культура өнчүзүнүң тураскаалдарының реестрлери болгаш паспорттары, ТГШИ-ниң этнографтыг фондузун долдурары
1.2. Республиканың кожууннарынче фольклор экспедициялары	140	40	100	ТГШИ-ниң фольклор фондузун долдурары.
1.3. Республиканың хоорайлары болгаш кожууннарынга социологтуг шинчилелдер болгаш экспедициялар	360	60	300	Социологтуг сан-түңнерниң баазазын хевирлээри, шинчилелдерниң түңнелдеринге хамаарышкан чыындыларны белеткээри болгаш чырыкче үндүрери, сүмелээри
1.4. Тыва Республиканың чоннарының төөгү-культура өнчүзүнүң адырында нарын айтырыгларга тураскааттынган регионалдыг, российжи болгаш чоннар аразының эртем конференцияларын, «төгерик столдарны» болгаш семинарларны организастаары	100	0	100	Тыва Республиканың чоннарының төөгү-культура өнчүзүнүң адырында нарын айтырыгларга тураскааттынган эртем конференциялары, «төгерик столдар» болгаш семинарлар
Ниитизи-биле кезекте	740	140	600	
II. Эртем сургакчылаашкыннары				
2.1. Архив болгаш өске-даа материалдар чыыр сорулгалыг Сибирь федералдыг округтуң хоорайларынче, Москва, Санкт-Петербургче база чоокку болгаш ырак даштыкы чурттарже эртем сургакчылаашкыннары	320	120	200	Материалдыр чыыры, эртем кады-ажылдажылгазын деткиири болгаш хөгжүдери
Ниитизи-биле кезекте	320	120	200	
III. Эртем шинчилелдериниң техниктиг хандырылгазын болгаш информатизациязын бедидери				
3.1. Лингвистиктиг шинчилелдерни (тыва дыл) автоматизастаарының төвүн тургузары	100	0	100	Лингвистиктиг шинчилелдер автоматизастаарының төвү
3.2. Программаның хемчеглерин, эртем-шинчилел болгаш чырыдыышкын ажылын парлалга продукциязы-биле организация-техниктиг болгаш информастыг үделгезин хандырары	2300	1100	1200	Офис-техниктиг дериг-херекселдер, чарыгдал материалдары, парлалга продукциязы
Ниитизи-биле кезекте	2400	100	1300	
IV. Үндезин эртем ажылдарын үндүрери				
Чоруттунган шинчилелдер, айтырыышкыннар болгаш экспедицияларның түңнелдери-биле тыва дылдың этимологтуг, тайылбыр, орфографтыг, диалектологтуг словарьларын, Тываның төөгү-культурлуг өнчүзүнүң дугайында эртем чыындыларны, эртем бижимелдерин, монографияларны үндүрери	1540	1040	500	Словарьлар, эртем чыындылары, эртем бижимелдери, монографиялар
Ниитизи-биле кезекте	1540	1040	500	
Шуптузу	5000	2400	2600	

».

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының оралакчызы А.ДАМБА-ХУУРАК.

2009 чылда «Тыва Республикага энергия камналгазы болгаш альтернативтиг энергия дөстерин киирери» деп республиканың тускай сорулгалыг программазынче өскерилгелер киирериниң дугайында

2009 чылдың декабрь 17 №625 Кызыл хоорай

Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. 2009 чылдың август 20-де Тыва Республиканың Чазааның №405 доктаалы-биле бадылаттынган 2009 чылда «Тыва Республикага энергия камналгазы болгаш альтернативтиг энергия дөстерин киирери» деп республиканың тускай сорулгалыг программазынче (моон ыңай — Программа) дараазында өскерилгелерни киирер:

1) Программаның паспортунда:

«Программалыг хемчеглер Даңзызы» деп турушта:

- «Тыва Республиканың Чазак Бажыңының оран-савазынга дизельдиг электри станциязын» деп сөстерни «дизельдиг электростанцияларын» деп сөстер-биле солуур;

- «Чылыг болгаш электри энергияларын санаар болгаш чурумчудар хүн батареяларын, тускай техниканы, биче ГЭС-терни хайгаараар квалификастыг специалистер белеткээр аргага дүгжүп турарынга республиканың күрүнениң профессионал өөредилге черлериниң өөредилге программаларын болгаш материал-техниктиг базазын шинчилээри» деп сөстерни «трансформатор подстанцияларын тургузары» деп сөстер-биле солуур;

«Баш бурунгаар прогнозтаттынып турар саң-хөө хандырылганың хемчээлдери болгаш дөстери» деп турушта:

- «8840» деп саннарны «8710» деп саннар-биле солуур;

- «, бюджеттен дашкаар акша-хөреңги — 130 муң рубль» деп сөстерни ап каар;

«Программаны боттандырганындан манаттынып турар түңнелдер» деп турушта:

- бирги болгаш үшкү абзацтарны ап каар;

- беш дугаар абзацты дараазында редакция-биле арттырар:

«Республиканың социал албан черлериниң энергетиктиг айыыл чок чоруун бедидери-биле база категориялыын улгаттырары-биле дизельдиг электри станциялары-биле курлавыр электри хандырылгазы»;

2) Программаның II кезээнде:

он бешки абзацта «Тыва Республиканың Чазак Бажыңының оран-савазынга дизельдиг электри станциязын тургузары» деп сөстерни «дизельдиг электри станцияларын тургузары, трансформатор подстанцияларын тургузары» деп сөстер-биле солуур;

3) Программаның III кезээн дараазында редакция-биле арттырар:

«III. Программа хемчеглериниң системазы

1. Хүн батареяларын тургузары (дараазында өске объектилерге ажыглаары-биле үлегер-чижек кылдыр):

- Кызыл хоорайның кудумчуларының бирээзин чырыдары-биле хүн батареяларында автономнуг чемгерикчи дөзүн садып алыры болгаш кудумчунуң светодиод чырыткыларын ажыглап тургаш, монтажтаары.

2. Чылыг болгаш электри энергиязын учеттаар болгаш чурумчудар тускай техника тургузары:

- Кызыл хоорайның төп чылыг пунктуларының насос тургузугларынга частотно-чурумчудулгалыг приводту садып алыры болгаш тургузары;

- «Чаа-Хольтепло» КУБ-ка чылыг энергиязын санаар херекселди садып алыры болгаш тургузары;

- Ак-Довурак хоорайның ЧЭС-тен үнген трубопроводка чылыг энергиязын санаар херекселди садып алыры болгаш Тудугжулар суурунга тургузары;

- Шагаан-Арыг хоорайның котельназының насос станцияларынга частотно-чурумчудулгалыг приводту садып алыры болгаш тургузары;

- Ак-Довурак хоорайның ЧЭС-тиң ыш сордурар черинге таваар салыгның херекселин садып алыры болгаш тургузары;

- республиканың чедери берге кожууннарында боллгаш республиканың энергетика объектилеринде турар дизельдиг электри станцияларында электри энергиязын санаар баштың херекселдерни тургузары болгаш сертификациялаан (микропроцессорлуг болгаш функционалдыг) херекселдерже солууру;

- Кызыл хоорайга кудумчу чырыдар светодиодтуг энергияга камналгалыг чырыткыларны садып алыры.

3. Мөңгүн-Тайга кожуунда Кызыл-Хая суурда биче ГЭС-ти катап тургузар, модернизастаар болгаш оон ыңай ажыглаарынче инвестицияларның сорулгага дүгжүп турарының техника-экономиктиг үндезилээшкини.

4. Дизельдиг электри станцияларын тургузары:

- Тыва Республиканың Чазак Бажыңының оран-савазының курлавыр электри хандырылгазын хандырары-биле ДЭС садып алыры;

- «№1 божудулга бажыңы» МКАЧ-тың курлавыр электри хандырылгазын хандырары-биле ДЭС садып алыры;

5. Трансформатор подстанцияларын тургузары:

- трансформатор подстанцияларын садып алыры.»;

4) Программаның IV кезээн дараазында редакциялааны-биле арттырар:

«IV. Программаның курлавыр хандырылгазы

программаның акшаландырыышкынының ниити хемчээли 8710 муң рубль болуп турар, ооң иштинде республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 7500 муң рубль, муниципалдыг бюджеттен — 1210 муң рубль.

1. Хүн батареяларын тургузары (дараазында өске объектилерге ажыглаарынга үлегер-чижек кылдыр):

- Кызыл хоорайның кудумчуларының бирээзин чырыдары-биле хүн батареяларында автономнуг чемгерикчи дөзүн садып алыры болгаш кудумчунуң светодиод чырыткыларын ажыглап тургаш, монтажтаары — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 858 муң рубль, муниципалдыг бюджеттиң акша-хөреңгизинден 1210 муң рубль.

2. Чылыг болгаш электри энергиязын учеттаар болгаш чурумчудар тускай техника тургузары:

- Кызыл хоорайның төп чылыг пунктуларының насос тургузугларынга частотно-чурумчудулгалыг приводту садып алыры болгаш тургузары — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 875,6 муң рубль;

- «Чаа-Хольтепло» КУБ-ка чылыг энергиязын санаар херекселди садып алыры болгаш тургузары — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 338 муң рубль;

- Ак-Довурак хоорайның ЧЭС-тен үнген трубопроводка чылыг энергиязын санаар херекселди садып алыры болгаш Тудугжулар суурунга тургузары — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 500 муң рубль;

- Шагаан-Арыг хоорайның котельназының насос станцияларынга частотно-чурумчудулгалыг приводту садып алыры болгаш тургузары — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 500 муң рубль;

- Ак-Довурак хоорайның ЧЭС-тиң ыш сордурар черинге таваар салыгның херекселин садып алыры болгаш тургузары — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 500 муң рубль;

- республиканың чедери берге кожууннарында болгаш республиканың энергетика объектилеринде турар дизельдиг электри станцияларында электри энергиязын санаар баштың херекселдерни тургузары болгаш сертификациялаан (микропроцессорлуг болгаш функционалдыг) херекселдерже солууру — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 500 муң рубль;

- Кызыл хоорайга кудумчу чырыдар светодиодтуг энергияга камналгалыг чырыткыларны садып алыры — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 400 муң рубль.

3. Мөңгүн-Тайга кожуунда Кызыл-Хая суурда биче ГЭС-ти катап тургузар, модернизастаар болгаш оон ыңай ажыглаарынче инвестицияларның сорулгага дүгжүп турарының техника-экономиктиг үндезилээшкини — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 500 муң рубль.

4. Дизельдиг электри станцияларын тургузары:

- Тыва Республиканың Чазак Бажыңының оран-савазының курлавыр электри хандырылгазын хандырары-биле ДЭС садып алыры — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 1500 муң рубль;

- «№1 божудулга бажыңы» МКАЧ-тың курлавыр электри хандырылгазын хандырары-биле ДЭС садып алыры — республика бюджединиң акша-хөреңгизинден 428,4 муң рубль;

5. Трансформатор подстанцияларын тургузары:

- трансформатор подстанцияларын садып алыры — 500 муң рубль.

Программа хемчеглериниң акша-хөреңгизиниң кол башкарыкчызы Тыва Республиканың Үлетпүр болгаш энергетика яамызы болур.»;

5) Программаның VI кезээнде:

ийиги болгаш бешки абзацтарны ап каар;

дараазында утказыг 5, 6 пунктулар немээр:

«5. «№1 божудулга бажыңы» МКАЧ-тың курлавыр электри хандырылгазын хандырары-биле ДЭС садып алырга, республиканың социал албан чериниң энергетиктиг айыыл чок чоруун бедидер болгаш категориялыын улгаттырар.

6. Трансформатор подстанциязын садып алыр.»;

6) 2009 чылда Тыва Республикага энергия камнап алыр болгаш энергияның бир янзы дөстерин ажыглалче киирер талазы-биле хемчеглерни дараазында редакциялааны-биле арттырар:

Хемчеглер	Программа езугаар акшаландырыышкын дөстери		
	Шупту	Республика бюджеди	Муниципалдыг бюджет
Программа езугаар ШУПТУ	**8710**	**7500**	**1210**
1. Хүн батареяларын тургузары (дараазында өске объектилерге ажыглаарынга үлегер-чижек кылдыр)	**2068**	**858**	**1210**
Кызыл хоорайның кудумчуларының бирээзин чырыдары-биле хүн батареяларында автономнуг чемгерикчи дөзүн садып алыры болгаш кудумчунуң светодиод чыраткыларын ажыглап тургаш, монтажтаары	2068	858	1210
2. Чылыг болгаш электри энергиязын учеттаар болгаш чурумчудар тускай техника тургузары	**3713,6**	**3713,6**	
Кызыл хоорайның төп чылыг пункттарының насос тургузугларынга частотно-чурумчудулгалыг приводту садып алыры болгаш тургузары	875,6	875,6	
«Чаа-Хольтепло» КУБ-ка чылыг энергиязын санаар херекселди садып алыры болгаш тургузары	338	338	
Ак-Довурак хоорайның ЧЭС-тен үнген трубопроводка чылыг энергиязын санаар херекселди садып алыры болгаш Тудугжулар суурунга тургузары	500	500	
Шагаан-Арыг хоорайның котельназының насос станцияларынга частотно-чурумчудулгалыг приводту садып алыры болгаш тургузары	500	500	
Ак-Довурак хоорайның ЧЭС-тиң ыш сордурар черинге таваар салыгның херекселин садып алыры болгаш тургузары	500	500	
Республиканың чедери берге кожууннарында болгаш республиканың энергетика объектилеринде турар дизельдиг электри станцияларында электри энергиязын санаар баштың херекселдерни тургузары болгаш сертификациялаан (микропроцессорлуг болгаш функционалдыг) херекселдерже солууру	500	500	
Кызыл хоорайга кудумчу чырыдар светодиодтуг энергияга камналгалыг чырыткыларны садып алыры	500	500	
3. Инвестицияларның сорулгага дүгжүп турарының техника-экономиктиг үндезилээшкини	**500**	**500**	
Мөңгүн-Тайга кожуунда Кызыл-Хая суурда биче ГЭС-ти катап тургузар, модернизастаар болгаш оон ыңай ажыглаарынче инвестицияларның сорулгага дүгжүп турарының техника-экономиктиг үндезилээшкини	500	500	
4. Дизельдиг электри станцияларын тургузары	**1928,4**	**1928,4**	
- Тыва Республиканың Чазак Бажыңының оран-савазының курлавыр электри хандырылгазын хандырары-биле ДЭС садып алыры	1500	1500	
«№1 божудулга бажыңы» МКАЧ-тың курлавыр электри хандырылгазын хандырары-биле ДЭС садып алыры	428,4	428,4	
5. Трансформатор подстанцияларын тургузары	500	500	
Трансформатор подстанцияларын садып алыры	500	500	

2. Бердинген доктаалды «Тувинская правда» биле «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының оралакчызы А.ДАМБА-ХУУРАК.

Тыва Республикага 2010 чылда ажыл чок хамаатыларның иштинден кыска хуусаалыг курстарга кадрларның профессионал белеткели, эде белеткели болгаш квалификациязын бедидеринге күрүне чагыының дугайында

2009 чылдың декабрь 30 №655 Кызыл хоорай

Тыва Республикага күрүнениң кадрлар политиказын боттандырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Бердинген:

Тыва Республикага 2010 чылда ажыл чок хамаатыларның иштинден кыска хуусаалыг курстарга кадрларның профессионал белеткели, эде белеткели болгаш квалификациязын бедидеринге күрүне чагыын;

Тыва Республикага 2010 чылда ажыл чок хамаатыларның иштинден кыска хуусаалыг курстарга кадрларның профессионал белеткели, эде белеткели болгаш квалификациязын бедидеринге күрүне чагыын боттандырар талазы-биле хемчеглер планын бадылаар.

2. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызының чанында күрүне садып алыышкыннарының департаментизи чагыглар тургузар талазы-биле хоойлу-дүрүмнерниң негелделеринге дүүштүр 2010 чылда ажыл чок хамаатыларның профессионал өөредилгезин чорудар өөредилге черлерин шилиир талазы-биле чагыгларны тургузарын организастаар.

3. Тыва Республиканың күүсекчи эргечагырга органнары Тыва Республикага 2010 чылда ажыл чок хамаатыларның иштинден кыска хуусаалыг курстарга кадрларның профессионал белеткели, эде белеткели болгаш квалификациязын бедидеринге күрүне чагыын боттандырар талазы-биле чугула хемчеглерни алыр.

4. Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының чагыргаларының удуртукчуларынга Тыва Республикага 2010 чылда ажыл чок хамаатыларның иштинден кыска хуусаалыг курстарга кадрларның профессионал белеткели, эде белеткели болгаш квалификациязын бедидеринге күрүне чагыын боттандырар талазы-биле чугула хемчеглерни алырын сүмелээр.

5. Бердинген доктаалдың күүселдезин хынаарын Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызынга дагз

Тыва Республиканың Чазаан Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕН

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың декабрь 30-
хүлээп алганы №655 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республикага 2010 чылда ажыл чок хамаатыларның иштинден кыск хуусаалыг курстарга кадрларның профессионал белеткели, эде белеткел болгаш квалификациязын бедидеринге күрүне чагыы

Мергежилдерниң (профессияларның) ат-сывы	Негелдези (кижи
1. Автомеханик	5
2. Слесарь моторист	8
3. Бетонщик	5
4. Токарь	5
5. Тракторист-машинист	19
6. Автоэлектрик	11
7. Шеверлел ажылдарының мастери	12
8. Столяр-плотник болгаш паркет ажылдарының мастери	12
9. Электрогазосварщик	35
10. Электросварщик	26
11. Электрик-силовик	29
12. Электромонтер	21
13. Тарадылга четкилериниң дериг-херекселдерин септээр талазы-биле электрослесарь	5
14. Бульдозер машинизи	71
15. Экскаватор машинизи	29
16. Автогрейдер машинизи	9
17. Каток машинизи	2
18. Асфальт салыр машинизи	2
19. Кургаг тудуг мастери	21
20. Котельная машинизи (кочегар)	52
21. Соодукчу тургузуглар септээр мастер	8
22. Автомобиль кранының машинизи	10
23. «Д» категорияның автомобилиниң чолаачызы	24
24. «ДЕ» категорияның автомобилиниң чолаачызы	96
25. «ВС» категорияның автомобилиниң чолаачызы	151
26. Радиомеханик	10
27. Уургайның даг ажылдакчызы	8
28. Өрүмнекчи	10
29. БелАЗ чолаачызы	8
30. Даш үүрмекчизи	4
31. Теплоэнергетика	2
32. Чылыг электри станциялары	2
33. Идик даараар мастер	8
34. Ветсанитар	4
35. Кондитер бүдүрүлгезин организастаарының болгаш башкарарының үндезиннери	8
36. Бөрттер модистказы	5
37. Садыгжы, контролер-кассир	5
38. Хууда камгалакчы	43
39. ЭСМ ажыглакчызы	96
40. ЭСМ техниктиг хандырылгазы болгаш тургузары	7
41. Секретарь-херек эмгелекчизи	46
42. Торттар болгаш пирожноелер каастакчызы	8
43. «1С:Бухгалтерия» программазының ажыглакчызы	79
44. Повар-кондитер	65
45. Даараныкчы-быжыкчы	14
46. Парикмахер	47
47. Өңнүг сан-чурагай чуруунуң фотогравы	15
48. Социал ажылдакчы	18
49. Официант (бармен)	10
50. Хлебобулочка кылыгларының бүдүрүкчүзү (пекарь)	12
51. Маникюрша	9
52. Визажист (косметолог)	12
53. Массажист	7
54. Туризм талазы-биле менеджер	10
55. Туризм талазы-биле инструктор	12
56. Компьютер билиглериниң үндезиннери	31
57. Ыяш чазаныкчызы	12
58. Даш чонукчузу	12
59. Интернет четкизинге ажылдаарының үндезиннери	13
60. Садыглаашкын менджментизиниң үндезиннери	5
61. Бизнес-планнаашкын үндезиннери	11
62. Ресторан бизнезин организастаарының болгаш башкарарының үндезиннери	5
63. Риэлтер ажыл-чорудулганың үндезиннери	5
64. Программалаашкын үндезиннери	64
65. Бухгалтер учеду болгаш биче бүдүрүлге үндезиннери	18
66. Чээли организациязының операционизи	7
Оон-даа оске мергежилдер	65
ТҮҢНЕЛИ	1500

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың декабрь 30-де хүлээп алган №655 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республикага 2010 чылда ажыл чок хамаатыларның иштинден кыск хуусаалыг курстарга кадрларның профессионал белеткели, эде белеткел болгаш квалификациязын бедидеринге күрүне чагыын боттандырар талазы-биле хемчеглер ПЛАНЫ

Хемчеглер	Күүседир хуусаазы	Харыысалгалыг күүседикчилер
1. 2010 чылда кыска хуусаалыг курстарга Тыва Республиканың күрүне чагыының дугайында медээ, тайылбыр ажылын ажыл чок хамаатылар ортузунга чорудар	Доктаамал	Кожууннарның чон ажылга хаара тудар төпте (чопшээрежилге-биле)

Хемчеглер	Күүседир хуусаазы	Харыысалгалыг күүседикчилер
2. Кыска хуусаалыг курстарга про- ессионал белеткел, эде белеткел олгаш квалификациязын бедидер кү- елин илереткен ажыл чок хамааты- арның шыңгыы шилилгезин хандырар	Доктаамал	Кожууннарның чонну ажылга хаара тудар төптери (чөпшээрежилге-биле)
3. Кыска хуусаалыг курстарга про- ессионал белеткел, эде белеткел олгаш квалификациязын бедиткен онда ажыл чок хамаатыларны ажыл- тургузар талазы-биле (тодаргай ылчы олуттарга) талаларның сорул- ларының дугайында 4-талалыг (чон- у ажылга хаара тудар төптер — ыл чок хамааты — ажыл берикчизи) угуржулга төлевилелин ажылдап ылыр		Тыва Республиканың Чонну ажылга хаара тудар күрүне албанының агентилели
4. Кожууннарның болгаш Кызыл к-Довурак хоорайларның чонну жылга хаара тудар төптеринге нийти лиг школаларының доозукчуларын- а «Күш-ажыл рыногунда хереглет- инип турар мергежилдер дугайында» еп темага Ажык эжиктер хүннерин рттирер	2010 чылдың апрель-май	Кожууннарның чонну ажылга хаара тудар төптери (чөпшээрежилге-биле)
5. Кожууннарга үнүүшкүннүг өредилгелерни ажыглаар	Херек апарган таварылгаларда	Өөредилге черлери
6. Өөредилге бөлүктерин үе-шаан- а бүрүнү-биле долдурар талазы-биле емчеглерни алыр	Доктаамал	Өөредилге черлери, кожууннарның чонну ажылга хаара тудар төптери (чөпшээрежилге-биле)
7. Профессионал өөредилгеже оруткан хамаатыларның аттестация- ын чорудар комиссияларның ажы- ынга киржир	Доктаамал	Өөредилге черлери
8. Профессионал белеткел, эде елеткел болгаш квалификациязын едидеринче чоруткан хамаатыларны өренип турар үезинде нийти чуртал- а черинге олуттар-биле хандырар	Доктаамал	Өөредилге черлери

2008-2009 чылдарда Тыва Республиканың хамаатыларын озал-ондактыг чурттаар-оран-сава фондузундан көжүрериниң республиканың адрестиг программазынче өскерилгелер кииририниң дугайында

2009 чылдың июнь 15 №266 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **док- адыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2008 ылдың май 31-де хүлээп алганы «2008-2009 ылдарда Тыва Республиканың хамааты- арын озал-ондактыг чурттаар-оран-сава фондузундан көжүрериниң республиканың дрестиг программазын бадылаарының угайында» (моон ыңай - Программа) №342 октаалы-биле бадылаттынган 2008-2009 чылдарда Тыва Республиканың хамаатыларын аварийлыг чурттаар-оран-сава фондузундан көжүрериниң республиканың адрестиг программазынче дараазында өскерилгелерни киирер:

1) Программаның паспортунуң «Саң-хөө хандырылгазының хемчээли болгаш дөстери» дээн позициязын дараазында редакциялааны-биле арттырар:

Саң-хөө хандырылгазының хемчээли болгаш дөстери	Саң-хөө хандырылгазының нийти хемчээли — 139054,462 муң рубль Ооң иштинде: 2008 ч. — 88,14 млн. рубль; 2009 ч. — 50,914462 млн. рубль; Фондунуң акша-хөреңгизинден программаның акшаландырыышкынында үлүү: 2008 ч. — 63,67 млн. рубль; 2009 ч. — 38, 029462 млн. рубль. Тыва Республиканың бюджединиң үлүү: 2008 ч. — 24,47 млн. рубль; 2009 ч. — 12,885 млн. рубль. Тус чер бюджединиң акша-хөреңгизи: 2009 - 0

2) Программаның 3-кү кезээн дараа- зында редакциялааны-биле арттырар:

«3. Программаның курлавыр ханды- рылгазы

Программаның саң-хөө хандырылга- зының дөстери:

- Чуртталга-коммунал ажыл-агый рефор- малаашкынынга деткимче фондузу;
- республика бюджеди;
- тус чер бюджеди.

Бүгү дөстерден программаның саң-хөө хандырылгазының хемчээли 139,054462 млн. рубль болган.

Программаның хемчеглериниң акшалан- дырыышкынының нийти хемчээлинде Чурт- талга-коммунал ажыл-агый реформалааш- кынынга деткимче фондузундан про- грамманың акшаландырыышкынының үлүүн 2007 чылдың июль 21-ден «Чуртталга-ком- мунал ажыл-агый реформалаашкынынга деткимче фондузунуң дугайында» №185-ФЗ Федералдыг хоойлуга дүүштүр тодаратты- нар болгаш 102,699 млн. рубль болур, ооң иштинде 2008 ч. — 63,67 млн. рубль; 2009 ч. — 38,029462 млн. рубль.

Программаның хемчеглериниң акшаландырыышкынының нийти хемчээлинде Тыва Республиканың бюджединиң үлүү 37,355 млн. рубль болур, ооң иштинден:

2008 ч. — 24,47 млн. рубль;
2009 ч. — 12,885 млн. рубль.

Чуртталга-коммунал ажыл-агый реформалаашкынынга деткимче фондузунуң бюджеттерге үндүрүп берип турар акша-хөреңгизиниң хемчээли:

- «Тыва Республиканың Кызыл хоорайы» хоорай округунуң 2008 чылда 48,06 млн. рубль, 2009 чылда — 38,029462 млн. рубль болган;
- «Тыва Республиканың Улуг-Хем кожуунунуң Шагаан-Арыг хоорайы» муниципалдыг тургузугнуң 2008 чылда — 15,61 млн. рубль болган.

Республика бюджединиң бюджеттерге үндүрүп берип турар акша-хөреңгизиниң хемчээли:

- «Тыва Республиканың Кызыл хоорайы» хоорай округунуң 2008 чылда 18,4 млн. рубль, 2009 чылда — 12,885 млн. рубль болган;
- «Тыва Республиканың Улуг-Хем кожуунунуң Шагаан-Арыг хоорайы» муниципалдыг тургузугнуң 2008 чылда — 6,07 млн. рубль болган.
- «Тыва Республиканың Кызыл хоорайы» хоорай округунуң 2008 чылда 48,06 млн. рубль, 2009 чылда — 38,029462 млн. рубль болган;
- «Тыва Республиканың Улуг-Хем кожуунунуң Шагаан-Арыг хоорайы» муниципалдыг тургузугнуң 2008 чылда — 15,61 млн. рубль болган.

Озал-ондактыг чурттаар-оран-сава фондузундан хамаатыларны көжүреринге көрдүнген акша-хөреңгиге негелде 1 квадрат метр чурттаар оран-сава шөлүн тударының өртээнден санаттынган.

Россия Федерациязының Регионнар хөгжүлдезиниң яамызының 2009 чылдың март 25-те үндүргени №79 дужаалы езугаар 2009 чылдың II кварталында «Тыва Республиканың Кызыл хоорайы» хоорай округунга 1 квадрат метр чурттаар оран-сава шөлүн тударының өртээ 27350 рубль болур.

2008 чылда «Тыва Республиканың Улуг-Хем кожуунунуң Шагаан-Арыг хоорайы» муниципалдыг тургузугга 1 квадрат метр чурттаар оран-сава шөлүн тударының өртээ 12574 рубль болур.

Программаның хемчеглеринде Россия Федерациязының Чурттаар-оран-сава кодекизиниң 89 чүүлүнүң негелделери көрдүнген, ол езугаар хамаатыларны өске оран-саваже көжүрер кылдыр көрдүнген оран-сава нийти шөлү-биле мурнунда чурттап турган оран-савазынга дең болур ужурлуг.»;

3) Программаның 5-ки кезээн дараазында редакциялааны-биле арттырар:

«5. Программаның эффектилиин үнелээри

Программаның күүселдезиниң көргүзүглери

Программаның күүселдезиниң көргүзүглер	Эге хемчээли	Программаның күүселдезиниң түңнелдери		
		Тыва Республикада нийтизи-биле	«Тыва Республиканың Кызыл хоорайы» хоорай округу	«Тыва Республиканың Улуг-Хем кожуунунуң Шагаан-Арыг хоорайы»
2007 чылдың январь 1-ге чедир озал-ондактыг деп хүлээттинген Тыва Республиканың девискээринде турар чурттаар-оран-сава фондузун узуткаары.	Муң кв. метр	6796,6	5073,0	1724,2
Озал-ондактыг чурттаар-оран-сава фондузундан көжүрери	кижи	437	313*	124

*Көжүрер чурттаар оран-саваны хамаатыларга 2009 чылда чуртталга бажыңнарының тудуун доосКан болгаш ажыглалче киирген соонда бээр.»

4) Программаның 6-гы кезээнде хамаатыларны көжүрер хөй аал чурттаар бажыңнарның даңзызын чаа редакциялаан капсырылга езугаар арттырар.

2. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы адрестиг программаны боттандырарының саң-хөө хандырылгазынче Чуртталга-коммунал ажыл-агый реформалаашкынынга деткимче фондузунуң акша-хөреңгизинден 38,029462 млн. рубль түңге үлүг акшаландырыышкын көрдүнген 2008 чылдың декабрь 31-де хүлээп алдынган «Тыва Республиканың 2009 чылда болгаш 2010 база 2011 чылдарның планнаттынган үезинде республика бюджединиң дугайында» №1187 ВХ-II Тыва Республиканың Хоойлузунче чогуур өскерилгелер кииририниң дугайында саналдарны киирер.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы Ш.ИРГИТ.

Республиканың агробүдүрүлге комплекизиниң күрүне деткимчезинче Тыва Республиканың республика бюджединден бюджет акша-хөреңгизин үндүрүп бээриниң Чурумун бадылаарының дугайында

2009 чылдың июль 8 №339 Кызыл хоорай

«Тыва Республиканың 2009 чылда болгаш 2010-2011 планнаашкын үезинде республика бюджединиң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузун күүседири-биле база «Тыва Республикага 2008-2012 чылдарда көдээ ажыл-агый хөгжүдер болгаш көдээ ажыл-агый продукциязының, чиг эдиниң болгаш аъш-чемниң рыноктарын чурумчудары» деп республиканың тускай сорулгалыг программазының хемчеглерин боттандырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1) Бердинген республиканың агробүдүрүлге комплекизиниң күрүне деткимчезинче Тыва Республиканың республика бюджединден бюджет акша-хөреңгизин үндүрүп бээриниң Чурумун бадылаар.

2) Бо доктаалды «Тувинская правда» биле «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы Ш.ИРГИТ.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың июль 8-те хүлээп алганы №339 доктаалы-биле бадылаан

Республиканың агробүдүрүлге комплекизиниң күрүне деткимчезинче Тыва Республиканың республика бюджединден бюджет акша-хөреңгизин үндүрүп бээриниң Чуруму

1. Нийти байдалдар

1. Бердинген Чурум «Тыва Республикага 2008-2012 чылдарда көдээ ажыл-агый хөгжүдер болгаш көдээ ажыл-агый продукциязының, чиг эдиниң болгаш аъш-чемниң рыноктарын чурумчудары» деп республиканың тускай сорулгалыг программазынга Тыва Республиканың республика бюджединде көрдүнген акша-хөреңгиден агробүдүрүлге комплекизинге күрүне деткимчезин чедирер сорулгалыг акша-хөреңгини дараазында угланыышкыннарга үндүрүп бээрин чурумчудуп турар:

- хөрзүннүң дүжүткүр болурун хөгжүдеринче;
- көдээ ажыл-агый адырынга күрүнениң информация хандырылгазын хөгжүдер болгаш тургузарынче;
- көдээ ажыл-агый бараaннарының бүдүрүкчүлеринге консультациялыг дуза чедирилгезин база көдээ ажыл-агыйга специалистерниң эде белеткелин хөгжүдеринче;
- мал ажыл-агыйын хөгжүдеринче;
- үнүш-дүжүт ажыл-агыйын хөгжүдеринче;
- агробүдүрүлге комплекизиниң техниктиг болгаш технологтуг хөгжүлдезинче;
- агробүдүрүлге комплекизин адырында оон-даа өске чарыгдалдарже.

2. Агробүдүрүлге комплекизиниң күрүне деткимчезиниң бюджет акша-хөреңгизин алыр улустуң категориялары:

юридиктиг төлээлер, бот-тускайлаң сайгарлыкчылар болгаш кол ажыл-чорудулгазы көдээ ажыл-агый бараaннары бүдүрер болгаш садар-саарар хууда ажыл-агый тудуп турар хамаатылар;

республиканың девискээринде ажылын чорудуп турар көдээ ажыл-агый адырында ачы-дуза чедирер организациялар, чем болгаш эде бүдүрүлге организациялары.

3. Күрүне деткимчезиниң бюджет акша-хөреңгизин алыр улусту шилииринң критерийлерин Тыва Республиканың көдээ

ажыл-агый болгаш аъш-чем яамызы (моон ыңай - Яамы) бодунуң иштики айтыышкын документилери-биле тодарадыр.

4. Республиканың агробүдүрүлге комплекизиниң күрүне деткимчезиниң бюджет акша-хөреңгизин Тыва Республиканың чогуур чылга республика бюджединиң дугайында Тыва Республиканың хоойлузунга дүүштүр бээр.

5. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы яамының Тыва Республиканың Экономика яамызы-биле чөпшээрелди эрткен чагыынга үндезилеп, бюджет акша-хөреңгизиниң хемчээлин бюджет харыысалгазының лимиттериниң доктааттынган чуруму езугаар zамыга бадылаан хемчээлге тодарадыр.

6. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы бюджет акша-хөреңгизин ээлчеглиг саң-хөө чылынга база планнаттынган үе-хуусаага бюджет харыысалгазының доктааттынган лимиттериниң кызыгаарынга республика бюджединиң чыынды бюджет бижимели езугаар яамыже бюджет акша-хөреңгизин дараазында бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчыларынга дамчыдып бээри-биле шилчидер.

7. Яамы бердинген документилерге үндезилеп, акша-хөреңгини бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчыларының Россияның чээли организацияларында ажыттынган агар саннарже шилчидер.

8. Яамы квартал санында отчеттуг кварталдың соонда айның 20-ниң хүнүнге чедир республиканың агробүдүрүлге комплекизиниң күрүне деткимчезинче үндүрген бюджет акша-хөреңгизиниң ажыглалының дугайында отчетту Тыва Республиканың Экономика яамызынче, Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынче чорудар.

9. Бюджет акша-хөреңгизиниң шын ажыглалының хыналдазын Тыва Республиканың Саң-хөө-бюджет хайгааралының албаны боттандырар.

2. Бюджет акша-хөреңгизин хөрзүннүң үнүш-дүжүткүрүн хөгжүдеринче үндүрери

2.1. Хөрзүннүң үнүш-дүжүткүрүн хөгжүдеринге көрдүнген республика бюджединден тускай сорулгалыг акша-хөреңгини бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчыларынга программаның боттандырып турар хемчеглериниң кызыгаарынга суггарылга системаларының реконструкциязын болгаш катап тургузарынче угланган ачы-дуза чедирер талазы-биле ажылдарны чорудары-биле холбашкан чарыгдалдарның кезиин дуглаар кылдыр дедир эгитпес кылдыр бээр:

- төлевилел-смета документациязының күрүне экспертизазын чорударынга;

- мелиоративтиг системаларның төлевилел-смета документациязын ажылдап кылырынга база суггарылга системаларынга үерге удур хемчеглер боттандырарынга;

- мелиоративтиг системаларны реконструкциялаар болгаш катап тургузарынче;

- көдээ ажыл-агый шөлдериниң хөрзүнүнүң агрохимиктиг болгаш экологотоксикологтуг шинчилелдеринче.

2.2. 2.1. пунктуда айыттынган хемчеглерни боттандырарынга саң-хөө аймаан «Күрүнениң болгаш муниципалдыг негелделерге көрдүнген бараан аймаан садар, ажылдар күүседир, ачы-дуза чедиреринге чагыглар кииреринниң дугайында» 2005 чылдың июль 21-ден №94-ФЗ Федералдыг хоойлуга дүүштүр үндүрер.

3. Көдээ ажыл-агый адырынга күрүнениң информация хандырылгазының системазын хөгжүдер болгаш тургузарынче бюджет акша-хөреңгизин үндүрери

3.1. Көдээ ажыл-агый адырынга күрүнениң информация хандырылгазының системазын хөгжүдер болгаш тургузарынче Тыва Республиканың республика бюджединден тускай сорулгалыг акша-хөреңгини бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчыларынга программаның боттандырып турар хемчеглериниң кызыгаарынга ачы-дуза чедирер талазы-биле ажылдарны чорудары-биле холбашкан чарыгдалдарның кезиин дуглаар кылдыр дедир эгитпес кылдыр бээр:

- көдээ ажыл-агый адырынга информация хандырылга талазы-биле ачы-дуза чедиринче;

- чиг эт болгаш материалдар садып алырынче;

- оргтехника болгаш эт-сеп садып алырынче.

3.2. 3.1. пунктуда айыттынган хемчеглерни боттандырарынга саң-хөө аймаан «Күрүнениң болгаш муниципалдыг негелделерге көрдүнген бараан аймаан садар, ажылдар күүседир, ачы-дуза чедиреринге чагыглар кииреринниң дугайында» 2005 чылдың июль 21-ден №94-ФЗ Федералдыг хоойлуга дүүштүр үндүрер.

4. Көдээ ажыл-агый барааннарының бүдүрүкчүлеринге консультация дузазын хөгжүдеринге база көдээ ажыл-агыйга специалистер эде белеткээринге бюджет акша-хөреңгизин үндүрүп бээри

4.1. Көдээ ажыл-агый барааннарының бүдүрүкчүлеринге консультация дузазын хөгжүдеринге база көдээ ажыл-агыйга специалистер эде белеткээринге Тыва Республиканың республика бюджединден тускай сорулгалыг акша-хөреңгини бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчыларынга программаның боттандырып турар хемчеглериниң кызыгаарынга ачы-дуза чедирер талазы-биле ажылдарны чорудары-биле холбашкан чарыгдалдарның кезиин дуглаар кылдыр дедир эгитпес кылдыр бээр:

- көдээ ажыл-агый адырынга информация хандырылга талазы-биле ачы-дуза чедиреринче;

- чиг эт болгаш материалдар садып алырынче;

- оргтехника болгаш эт-сеп садып алырынче.

4.2. 4.1. пунктуда айыттынган хемчеглерни боттандырарынга саң-хөө аймаан «Күрүнениң болгаш муниципалдыг негелделерге көрдүнген бараан аймаан садар, ажылдар күүседир, ачы-дуза чедиреринге чагыглар кииреринниң дугайында» 2005 чылдың июль 21-ден №94-ФЗ Федералдыг хоойлуга дүүштүр үндүрер.

5. Мал ажыл-агыйын хөгжүдеринге бюджет акша-хөреңгизин үндүрери

5.1. Мал ажыл-агыйын хөгжүдеринге Тыва Республиканың республика бюджединден тускай сорулгалыг акша-хөреңгини уксаалыг мал ажыл-агыйын деткииринче база эпизоотияга удур хемчеглерни боттандырарынче угландырар болгаш бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчыларынга программаның боттандырып турар хемчеглериниң кызыгаарынга мал-ажыл агый адырынга ачы-дуза чедиринче угланган ажылдарны чорудары-биле холбашкан чарыгдалдарның кезиин дуглаар кылдыр дедир эгитпес кылдыр бээр:

- бүдүрүкчү бугалар үрези садып алырынче;

- бүдүрүкчү кошкарлар үрези садып алырынче;

- лабораторияга дериг-херексел болгаш зооветеринарлыг херекселдер садып алырынче;

- тускай техника болгаш дериг-херекселдер садып алырынче;

- көдээ ажыл-агый мал-маганының уксаалыг аныяк салгалын садып алырынче;

- көдээ ажыл-агый мал-маганының бүдүрүкчүлерин садып алырынче;

- эпизоотияга удур хемчеглерни боттандырарынче.

5.2. Бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчылары дараазында негелделерге дүгжүп турар болза, оларга бюджет акша-хөреңгизин үндүрүп бээр:

- бизнес-планы бар болза (юридиктиг эргелиг улус);

- специалистер-биле хандыртынган болза (юридиктиг эргелиг улус);

- хууда азы бюджеттен дашкаар дөстен (банкылар чээлилери) акша-хөреңгини киириштирген болза.

5.3. Бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчылары яамыже дараазында документилерни эккээр:

- бюджет акша-хөреңгизин бээриниң дугайында хостуг хевирге билдириишкин;

- садып алган — сатканының керээлериниң, счет-фактураларның хоолгалары.

6. Үнүш ажыл-агыйын хөгжүдеринге бюджет акша-хөреңгизин үндүрери

6.1. Үнүш ажыл-агыйын хөгжүдеринге Тыва Республиканың республика бюджединден тускай сорулгалыг акша-хөреңгини бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчыларынга программаның боттандырып турар хемчеглериниң кызыгаарынга үнүш ажыл-агый адырынга ачы-дуза чедиринче угланган ажылдарны чорудары-биле холбашкан чарыгдалдарның кезиин дуглаар кылдыр дедир эгитпес кылдыр бээр:

- тараа болгаш чемиш культураларының үрезиннерин садып алыр болгаш киир сөөртүрүнче;

- көдээ ажыл-агый культураларын хоралакчылар, чашпан үнүштер, аарыглардан камгалаары-биле химизация аргазын садып алырынче база ажыглаарынче;

- картофель үрезинин садып алыр болгаш киир сөөртүрүнче;

- продукциязы чавыс шөлдерге үнүш ажыл-агый продукциязын бүдүреринче;

6.2. Бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчылары дараазында негелделерге дүгжүп турар болза, оларга бюджет акша-хөреңгизин үндүрүп бээр:

- бизнес-планы (юридиктиг эргелиг улуска), технико-экономиктиг үндезини бар болза;

- специалистер-биле хандыртынган болза (юридиктиг эргелиг улус);

- хууда азы бюджеттен дашкаар дөстен (банкылар чээлилери) акша-хөреңгини киириштирген болза;

- чер девискээри бар болза (аренда).

6.3. Бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчылары яамыже дараазында документилерни эккээр:

- бюджет акша-хөреңгизин бээриниң дугайында хостуг хевирге билдириишкин;

- садып алган сатканының керээлериниң, счет-фактураларның хоолгалары.

7. Агробүдүрүлге комплекизиниң техниктиг болгаш технологтуг модернизастаашкынын хөгжүдеринге бюджет акша-хөреңгизин үндүрери

7.1. Агробүдүрүлге комплекизиниң техниктиг болгаш технологтуг модернизастаашкынын хөгжүдеринге Тыва Республиканың республика бюджединден тускай сорулгалыг акша-хөреңгини бюджет акша-хөреңгизиниң алыкчыларынга программаның боттандырып турар хемчеглериниң кызыгаарынга саттынган Көдээ ажыл-агый техниказы болгаш технологтуг дериг-херекселиниң даңзызы езугаар ачы-дуза чедиринче угланган ажылдарны чорудары-биле холбашкан чарыгдалдарның кезиин дуглаар кылдыр дедир эгитпес кылдыр бээр:

7.2. дараазында чүүлдерни садып алырынче керээлерниң төлевирлеринче чарыгдалдарның дуглаары-биле:

- бюджет акша-хөреңгизиниң кызыгаарынга аъш-чем болгаш эде ажылдаар бүдүрүлгениң технологтуг дериг-херекселдерин;

- бюджет акша-хөреңгизиниң кызыгаарынга чаа үениң энергия камналгалыг көдээ ажыл-агый техниказын;

- бюджет акша-хөреңгизиниң кызыгаарынга машиналар болгаш техниканың күрүнениң техниктиг хайгааралын чорударынга негеттинип турар техниктиг болгаш диагностиктиг херекселдерни;

- бюджет акша-хөреңгизиниң кызыгаарынга тускайжыттынган транспорт, тускай техниканы;

- республиканың ивижилеринге дериг-херекселдер болгаш техниканы.

7.3. Дараазында чүүлдерже керээ төлевирлериниң чарыгдалдарын дуглаары

- бюджет акша-хөреңгизиниң кызыг рынга мал ажыл-агыйының (ферма болгаш теплица комплекстери бүдүрүлге бажыңнарының, тудугла база көдээ ажыл-агый рыноктарының ту эде дерилгези болгаш чаартылгазы.

7.4. Бюджет акша-хөреңгизиниң ал чылары дараазында негелделерге дү турар болза, оларга бюджет акша-хө гизин үндүрүп бээр:

- төлевилел-смета документациязы болза;

- специалистер-биле хандырты болза;

- хууда азы бюджеттен дашкаар дө (банкылар чээлилери) акша-хөреңг киириштирген болза;

- чер девискээри бар болза (аренда

7.5. Бюджет акша-хөреңгизиниң ал чылары яамыже дараазында докуме лерни эккээр:

- бюджет акша-хөреңгизин бээри дугайында хостуг хевирге билдириишки

- садып алган-сатканының керээлери счет-фактураларның хоолгалары.

8. Агробүдүрүлге комплекизи адырынга өске чарыгдалдарже бюд акша-хөреңгизин үндүрери

8.1. Агробүдүрүлге комплекизиниң а рынга өске чарыгдалдарже Тыва Респу каның республика бюджединден тускай рулгалыг акша-хөреңгини бюджет акша реңгизиниң алыкчыларынга программа боттандырып турар хемчеглериниң кы гаарынга дедир эгитпес кылдыр бээр:

- чиг эт болгаш материалдар садып а керээлер төлевирлеринче чарыгдалда дуглаарынга;

- ажыл күүседир, ачы-дуза чеди талазы-биле чарыгдалдарны дуглаары

- республиканың малчыннар байырл «Наадымны» эрттирер организастыг х чеглерге;

- «Көдээ-ажыл-агый, аъш-чем бол эде ажылдаар бүдүрүлге ажылдакчызы хүнү» байырлалды эрттиреринге чарыг дарга;

- регионнар аразында делгелгеле киржириниң чарыгдалдарынга;

- оон өске чарыгдалдарга.

8.2. Бюджет акша-хөреңгизиниң ал чылары яамыже дараазында докуме лерни эккээр:

- бюджет акша-хөреңгизин бээри дугайында хостуг хевирге билдириишки

- садып алган-сатканының керээлери счет-фактураларның хоолгалары.

9. Негелделерни хажыткан тавары да бюджет акша-хөреңгизин эгидери чуруму

9.1. Бюджет акша-хөреңгизиниң ал чыларының бюджет акша-хөреңгизин турда салдынган негелделерни хажыдып таварылгада, Тыва Республиканың Кө ажыл-агый болгаш аъш-чем яамызы ук б жет акша-хөреңгизин бердинген Чуру доктааттынган ол-ла сорулгаларже база ла негелделер езугаар дараазында ө алыкчылар аразынга үлештирери-би дедир эгидер дугайында шиитпир хү алыр эргелиг.

Республиканың агробүдүрүлге комплекизиниң күрү деткимчезинче Тыва Республиканың республика бюджедин бюджет акша-хөреңгизин үндүрүп бээриниң Чурумун капсырылга

Программаның кызыгаарынга садып алдынар көдээ ажыл-агый техника болгаш технологтуг дериг-херекселдер

ДАҢЗЫЗЫ

1. Хөрзүннү болбаазырадырының биче технологиязынга хөрзүн болбаазырадыр машиналар, оларның модификациязының сеялкалары
2. Ада-чурт бүдүрүлгезиниң тараа ажаар комбайны
3. Көдээ ажыл-агыйга ажыглаар тракторлар, үрезин хораннаар дериг-херексел
4. Чемиш ажаар техника, косилка
5. Пресс-чыыр, КПИ рулону, КИС болгаш ооң модификациялары
6. Обь 4-ЗТ тарылга комплекизи
7. Үрезин арыглаар машиналар
8. Рулоннар долгаар дериг-херексел
9. Дырбааштар
10. Трактор прицеви
11. Аъш-чем болгаш эде ажылда бүдүрүлге дериг-херекселдери
12. Мал ажыл-агый комплекстери (фермалар), хааглыг хөрзүн теплицалар ның дериг-херекселдери
13. Тускайжыттынган транспорт, туск техника, техниктиг болгаш диагностик херекселдер
14. Лабораторияга дериг-херекселде
15. Республиканың ивижилеринге дер херекселдер болгаш техника
16. Соодукчу дериг-херекселдер

2009-2010 чылдарда Тыва Республиканың аныяк эртемденнерин деткииринге Тыва Республиканың Чазааның Даргазының грантызын ап турар мөөрей тиилекчилериниң даңзызын бадылаарының дугайында

2009 чылдың февраль 6-да №31 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның 2006 чылдың октябрь 5-те «Тыва Республиканың аныяк эртемденнерин деткииринге Тыва Республиканың Чазааның Даргазының грантыларының дугайында» №1117 доктаалының күүседири-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. 2009-2010 чылдарда Тыва Республиканың аныяк эртемденнерин деткииринге Тыва Республиканың Чазааның Даргазының грантызын ап турар мөөрей тиилекчилериниң даңзызын бадылаар.

2. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың февраль 6-да № 31 доктаалы-биле бадылаан

2009-2010 чылдарда Тыва Республиканың аныяк эртемденнерин деткииринге Тыва Республиканың Чазааның Даргазының грантызын ап турар мөөрей тиилекчилериниң

ДАҢЗЫЗЫ

Будүрүлге технологиялары

1. Манзырыкчы Херелмаа Борисовна (ТИКОПР СО РАН)
2. Саая Буян Оюн-оолович (ТКУ)

Гуманитарлыг эртемнер

1. Байкалова Елена Дмитриевна (ТКУ)
2. Дыртык-оол Майя Оюновна (ТКУ)
3. Саая Оюмаа Маадыр-ооловна
4. Кара-Сал Аяслана Анай-ооловна

Геоэкология

1. Кужугет Ренат Васильевич (ТИКОПР СО РАН)

Көдээ ажыл-агый эртеми

1. Куссун Баир Маннаевна (ТКУ)

Медицина

1. Кужугет Росси Александрович (НИИПК Мешалкин, Новосибирск)
2. Намдак Алла Анчикаевна (НПМЦМЗТТ).

Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың март 24-те «Тыва Республиканың девискээринге күрүне хереглелинге черлерни курлавырлаарының дугайында» №162 доктаалынга өскерилгелер киирериниң дугайында

2009 чылдың февраль 12 №36 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың март 24-те «Тыва Республиканың девискээринге күрүне хереглелинге черлерни курлавырлаарының дугайында» №162 доктаалынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) киирилде кезээнде «Элегестиң хөмүр-даш тывыжынга, Межегейниң кывыычал (кокстуг) хөмүр-дажын шиңгээдип алырынга «Кызыл — Курагино» демир-орууның тудуунуң талазы-биле инвестиция төлевилелдериниң» деп сөстерни «Тыва Республиканың Улуг-Хем бассейнинде Элегестиң хөмүр-даш тывыжынче «Кызыл — Курагино» демир-орууның тудуунуң талазы-биле инвестиция төлевилелиниң» деп сөстер-биле солуур;

2) 1 пунктуда «Элегестиң хөмүр-даш тывыжынга, Межегейниң кывыычал (кокстуг) хөмүр-дажын шиңгээдип алырынга «Кызыл — Курагино» демир-орууның тудуунуң» деп сөстерни «Элегестиң хөмүр-даш тывыжынга, ону шиңгээдип алырынга «Кызыл — Курагино» демир-орууның төлевилээшкини болгаш тудуунуң» деп сөстер-биле солуур;

3) 2 пунктуда «2020 чылга чедир» деп сөстерни «2016 чылга чедир» деп сөстер-биле солуур;

4) 3 пунктуда «айыттынган инвестиция төлевилелдеринге» деп сөстерни «айыттынган инвестиция төлевилелинге» деп сөстер-биле солуур;

5) 4 пунктуну дараазында эдилге-биле номчуур:

«4. Бии-Хем кожуун, Кызыл кожуун, Кызыл хоорайның тус чер бот-башкарылгазының органнарынга чер участоктарынга аңгылаарынга, Элегестиң хөмүр-даш тывыжын шиңгээдип алырынга болгаш Кызыл — Курагино» демир-орууның тудуунуң талазы-биле инвестиция төлевилелиниң талазы-биле төлевилел документилерин ажылдап кылыр болгаш белеткээри-биле ажыл күүседикчилеринге деткимчени көргүзерин дагзыр.»;

6) айыттынган доктаалга капсырылганы чаа эдилге-биле номчуур (кошкан).

2. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

3. Бо доктаалдың күүселдезиниң хыналдазын Тыва Республиканың Чазааның Аппарадының комплекстиг социал-экономиктиг хөгжүлде эргелелинге дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Балык ажыл-агый чөвүлелиниң составынга өскерилгелер киирериниң дугайында

2009 чылдың сентябрь 3 № 433 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың август 31-де «Тыва Республиканың Балык ажыл-агый чөвүлелин тургузарының дугайында» № 840 доктаалы-биле бадылаан Тыва Республиканың Чазааның Балык ажыл-агый чөвүлелиниң составынга капсырылгага дүүштүр чаа редакция-биле өскерилгени киирер.

2. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

Коммунал организацияларының барааннар болгаш ачы-дузаларының тарифтеринге немелделерни барымдаалавышаан, коммунал комплекизиниң организацияларының барааннар болгаш ачы-дузаларга тургустунган тарифтериниң улуг хемчээл болу берип болур өскерилгезиниң индекстериниң дугайында

2009 чылдың ноябрь 7-де № 543 Кызыл хоорай

«Коммунал комплекизиниң организацияларының тарифтерин таарыштырарының үндезиннериниң дугайында» 2004 чылдың декабрь 30-де № 210 ФХ Федералдыг хоойлуның нормаларын боттандырар сорулга-биле болгаш Россия Федерациязының экономиказын ажылдадырының сценарлыг негелделерин 2010 чыл болгаш 2011 база 2012 планныг чылдарда Россия Федерациязының социал-экономиктиг сайзыралының баш удур кол параметрлерин боттандырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. № 1 капсырылгага дүүштүр 2010 чылда Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының талазы-бие суг хандырылга, суг киирип бээриниң болгаш турум сугларны арыглаарының ачы-дузазын чедирип турар коммуналдыг комплекстиң организацияларының бараан болгаш ачы-дуза чедирилгелериниң тарифтеринге немелделерни барымдаалавышаан, суг хандырылга, суг киирип бээриниң турум сугларның арыглаашкынынга ачы-дузалар чедирип турар коммунал комлекстиң организацияларының барааннарга болгаш ачы-дузаларга тургустунган тарифтериниң болгу дег өскерилгелериниң кызыгаарлаан индекстерин тургузар.

2. № 2 капсырылгага дүүштүр 2010 чылда Тыва Республиканың муниципалдыг тургузуглар талазы-биле коммуналдыг комплекстиң кадыг богун ажыктыг ажыглаарының ачы-дузаларын көргүзүп турар организацияларының барааннарга болгаш ачы-дузаларга тарифтерге немелделерни барымдаалавышаан, барааннарга болгаш ачы-дузаларга тургустунган тарифтериниң болгу дег өскерилгелериниң кызыгаарлаан тарифтерин тургузар.

3. № 3 капсырылгага дүүштүр 2010 чылда Тыва Республианың муниципалдыг тургузугларының талазы-биле чылыг энергиязынга тарифтерниң үстүкү хемчээлин тургузар.

4. 2010 чылда барааннарга болгаш ачы-дузаларга тарифтерге немелделер тургузуп тургаш, бо доктаалдың № 1-3 капсырылгаларынга дүүштүр хамаарышкан муниципалдыг тургузугга үстүкү индекстерге дүүштүр экономиктиг үндезинниг чарыгдалдарны барымдаалаарын Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының администрацияларынга сүмелээр.

5. Үстүкү индекстери бадылаттынмаан Бай-Тайга, Чөөн-Хемчик, Өвүр, Сүт-Хөл, Тере-Хөл, Тес-Хем болгаш Эрзин кожууннарның чагыргаларынга Россия Федерациязының хоойлужудулгаларынга дүүштүр суг хандырылга, суг киирип бээриниң болгаш кадыг богун ажыктыг ажыглаарынга ачы-дузаларны чедирип турар коммунал комплекс будүрүлгелерин тургузарын болгаш оларның ажылын организастаарын, 2010 чылда чедирер ачы-дузазының экономиктиг үндезилеттинген тарифтерни тургузарын сүмелээр.

6. Бо доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың ноябрь 7-де № 543 доктаалынга капсырылга № 1

2010 чылда Тыва Республиканың муниципалдыг тургузуглар талазы-биле суг киирип бээриниң, суг хандырылгазының болгаш турум сугларның ашталгазының адырынга ачы-дузаларын көргүзүп турар организацияларының барааннары болгаш ачы-дузаларынга тарифтерниң немелделерин барымдаалавышаан, коммуналдыг кодекстиң азы хандырылга азы суг хандырылгазының, суг киирип бээриниң болгаш турум сугларның арыглаашкынының адырынга ачы-дуза көргүзүп турар организацияларының барааннар болгаш ачы-дузаларга тургустунган тарифтеринге болгу дег өскерилгезиниң эң ындыкы индекстери.

Муниципалдыг тургузугларның ады, тарифтерниң өскерилгезиниң эң ындыкы индекстери: Кызыл хоорай – 118,6; Ак-Довурак хоорай – 108,0; Барыын-Хемчик кожуун —100,0; Каа-Хем кожуун – 109,4; Кызыл кожуун – 107,6; Мөңгүн-Тайга кожуун – 105,0; Өвүр кожуун – 103,4; Бии-Хем кожуун – 106,8; Таңды кожуун – 107,3; Тожу кожуун – 104,6; Улуг-Хем кожуун – 112,6; Чаа-Хөл кожуун – 110; Чеди-Хөл кожуун – 106,0;

Республикага ортумаа-биле – 114,9.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың ноябрь 7-де № 543 доктаалынга капсырылга №2

2010 чылда Тыва Республиканың муниципалдыг тургузуглар талазы-биле кадыг богун ажыктыг кылдыр ажыглаарының адырынга коммунал комплекстиң ачы-дузалар көргүзүп турар организацияларының барааннар болгаш ачы-дузалар тарифтеринге немелделерни барымдаалавышаан, кадыг богун ажыктыг ажыглаарының адырынга ачы-дузалар көргүзүп турар коммуналдыг комплекстиң организацияларының барааннарга болгаш ачы-дузаларга тургустунган тарифтериниң болгу дег өскерилгелериниң эң ындыкы индекстери.

Муниципалдыг тургузугнуң ады, тарифтерниң өскерилгелериниң эң ындыкы индекстери: Кызыл хоорай–110,0; Ак-Довурак хоорай–100,0; Барыын-Хемчик кожуун — 100,0; Каа-Хем кожуун – 110,0; Кызыл кожуун — 107,3; Мөңгүн-Тайга кожуун – 106,3; Бии-Хем кожуун – 100,6; Таңды кожуун – 100,0; Тожу кожуун – 106,0; Улуг-Хем кожуун — 100,0; Чеди-Хөл кожуун – 106,8.

Республикага ортумаа-биле 107,0 хуу.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың ноябрь 7-де № 543 доктаалынга капсырылга № 3

2010 чылда Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының талазы-биле чылыг энергиязының тарифтериниң өзүлдезиниң эң кыдыкы хемчээли

Муниципалдыг тургузугнуң ады, тарифтерниң өскерилгезиниң эң ындыкы индекстери: 1. Кызыл хоорай – 112,2; Ак-Довурак хоорай — 109,0; Барыын-Хемчик кожуун – 107.0; Чөөн-Хемчик кожуун — 106,0; Каа-Хем кожуун – 104,8 ; Сукпак суур — 105,3; Кур-Чер суур – 104,0; Бии-Хем кожуун – 104,6; Таңды кожуун — 102,7; Улуг-Хем кожуун — 107,1; 11. Чаа-Хөл кожуун – 110,0; Чеди-Хөл кожуун –110,0 .

Республикага ортумаа-биле – 110,0 хуу.

2009 чылда күрүне деткимчези көргүзери болгаш оларны боттандырары-биле инновациялыг төлевилелдер шилиириниң талазы-биле мөөрейниң түңнелдериниң дугайында

2009 чылдың декабрь 29 №646 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың июль 8-те «2009 чылда күрүне деткимчези көргүзери болгаш оларны боттандырары-биле инновациялыг төлевилелдер шилиириниң талазы-биле мөөрейни эрттирериниң дугайында» айтыышкынын күүседири-биле Тыва Республиканың Экономика яамызы инновациялыг төлевилелдер мөөрейин эрттиргеш, 18 төлевилелдерни көрген.

Тыва Республиканың инновациялыг программалар болгаш төлевилелдерни шилиир болгаш экспертизазын эрттирер талазы-биле комиссиязы Тыва Республиканың Чазааның «Тыва Республиканың Чазааның ажыл-агый эргелели» күрүнениң автономнуг албан чериниң киирген «Күүсекчи эрге-чагырганың органнарынга чаңгыс аай телекоммуникация инфраструктураларын тургузары» деп инновациялыг төлевилел тиилекчи болганын тодараткан.

Тыва Республиканың инновациялыг ажыл-чорудулгазының хөгжүлдезинге күрүне деткимчезин көргүзер сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **ДОКТААДЫРЫ БОЛЗА:**

1. Тыва Республиканың инновациялыг программалар болгаш төлевилелдерни шилиир болгаш экспертизазының комиссиязының 2009 чылдың декабрь 16-да хуралының протоколун бадылаар.

2. Тыва Республиканың Экономика яамызынга мөөрейниң тиилекчизиниң төлевилелин боттандырарынга «2009-2010 чылдарда Тыва Республикага инновациялыг ажыл-чорудулганы хөгжүдеринге күрүне деткимчези» республиканың сорулгалыг программазының күсели-биле 2590 муң рубль хемчээлдиг саң-хөөнү аңгылаарын дагзыр.

3. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

4. Бо доктаалдың күүселдезиниң хыналдазын Тыва Республиканың Чазааның Аппарадының комплекстиг социал-экономиктиг хөгжүлдезиниң эргелелинге дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕН.

Тыва Республиканың Тудуг, чуртталга болгаш коммунал ажыл-агыйының ямызының дугайында Дүрүмге өскерилгелер киирериниң дугайында

2009 чылдың декабрь 29-та №652 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың Чазааның 2007 чылдың сентябрь 13-те №882 доктаалы-биле бадылаан Тыва Республиканың Тудуг, чуртталга болгаш коммунал ажыл-агыйының ямызының дугайында Дүрүмүнүң 5 пунктузунга дараазында утказыг иштики 5.48 — 5.60 пунктуларны немээр:

«5.48. күрүне экспертизазының болгаш хыналдазын чорудар болгаш организастаар адырга күрүне политиказын боттандырар, азы тодаргайлаарга:

1) девискээр планнаашкынының документилериниң төлевилелдериниң, төлевилелдер документилери, федералдыг хоойлужудулга-биле тургустунган объектилерден аңгыда өске объектилерниң инженер шинчилелдериниң күрүне экспертизазын чорудар болгаш организастаар;

тус чер бот-башкарылгазының органнарының хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында хоойлужудулганы сагып турарының хыналдазы, ооң иштинде:

а) хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында хоойлужудулгага муниципалдыг эрге-хоойлу нормативтиг актыларын дөмейлештирер;

б) хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында күштүг болуп турар хоойлужудулга езугаар муниципалдыг эрге-хоойлу нормативтиг актыларын дөмейлештирерде федералдыг хоойлулар-биле тургускан хуусааларны сагыыр;

в) девискээр планнаашкынының документилерин белеткээр болгаш бадылаар, черни ажыглаарының болгаш тудуг чорударының дүрүмнери, девискээрни планнаар талазы-биле документилер, чер участоктарының хоорай тудуунуң планнарының талазы-биле хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында хоойлужудулга-биле тургускан ажылды сагыыр талазы-биле адырга бүрүн эргелерни боттандырар.

2) Ямының албан-дужаалдыг кижилери хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында хоойлужудулганы сагыырының талазы-биле ханылданы чорудар болгаш:

Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргаларының органнарының, тус чер бот-башкарылгазының органнарының, а ол ышкаш оларга чагыртыр организацияларның ажыл-чорудулгазының хыналдазын чорудар;

күүсекчи эрге-чагырганың органнарының болгаш тус чер бот-башкарылгазының органнарының удуртукчуларындан тургустунуп келген айтырыгларны сайгарарынга тускай эртемниглерни аңгылаар, документилер, материалдар болгаш медээлерни көргүзерин негээр;

Россия Федерациязының субъектилериниң күрүне эрге-чагыргазының органнарының, тус чер бот-башкарылгазының органнарының удуртукчуларындан болгаш албан-дужаалдыгларындан хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында хоойлужудулганың хажыдыышкыннарының фактыларының талазы-биле тайылбырны алыр эргелерлиг;

3) Ямының албан-дужаалдыг кижилери хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында хоойлужудулганы сагыырының талазы-биле хыналданы чорудар, бир эвес Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнары, тус чер бот-башкарылгазының органнарының хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында хоойлужудулганы хажытканының фактылары илерээн болза:

Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнары, тус чер бот-башкарылгазының органнарының хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында хоойлужудулганы хажытканының илерээн фактыларының уржуктарын чайладыры албан дээрзиниң дугайында бижикти болгаш ындыг хажыдыышкыннарны чайладырының хуусааларын тургузар;

прокуратура органнарынче хоойлуну хажытканының фактыларының дугайында медээни прокурор хемчегни алыр кылдыр чорудар;

Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының органнарының, тус чер бот-башкарылгазының органнарының удуртукчулары болгаш өске-даа албан-дужаалдыгларын административтиг чурум хажыдыышкынының дугайында Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле тургусканы харыысалгага онаары-биле чугула хемчеглерни алыр;

5.49. Тус черниң чагыргазының баштыңынга, хоорай округунуң тус чер чагыргазының баштыңынга чиңгине планга өскерилгелер киирер дугайында саналды киирер;

тус черниң бот-башкарылгазының органнарының удуртукчулары болгаш албан-дужаалдыгларындан хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дугайында хоойлужудулганың хажыдыышкыннарының фактыларының талазы-биле тайылбырны алыр эргелиг;

5.50. Үлетпүр, чуртталга, социал культура болгаш коммунал ажыглалга объектилерни тудар болгаш эде тударының хевирлерин болгаш арга-методтарын экижидер талазы-биле;

республиканың девискээринге эртем-методиктиг болгаш эрге-хоойлу нормативтиг хандырылга кезээнге архитектура болгаш хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының дүүштүрүлгезиниң талазы-биле;

Тыва Республикага ипотека-биле чуртталга чээлилээшкининиң хөгжүлдезиниң талазы-биле хемчеглерни ажылдап кылыр;

5.51. Чурттакчы чоннуң амыдырал-чорудулгазынга таарымчалыг, социал долу, экологтуг арыг, айыыл чок байдалды тургузарынче угланган архитектура болгаш хоорай тудуунуң адырынга республика деңнелинге күрүне политиказын хевирлээр, төөгү болгаш культураның салгал дамчаан өнчүзүн, бойдус ландшафтыларын кадагалаар, тус черниң, национал болгаш агаар-бойдузунуң онзагайларын көрүп тургаш, хоорайларың болгаш өске-даа чурттакчылыг черлерниң тудугларының архитектурлуг уран каазынның деңнелин бедидер, курлавыр болгаш энергия камнаарын хандырар чаа технологияларны киирер;

5.52. Төлевилел организацияларының, тудуг комплекизиниң болгаш чуртталга коммунал ажыл-агыйының организацияларының чаа экономика байдалында эки ужур-дузалыг ажылдап турар мурнакчы дуржулгазын илередир болгаш нептередир;

5.53. Күрүне өнчүзүнге хамааржыр черлерни ончалаар болгаш демдектээр, чер участоктарын муниципалдыг өнчүже шилчидер, а ол ышкаш эгидилге чок (эгидер) үндезинге арендага бээр талазы-биле материалдарны белеткээринге киржир;

5.54. Республиканың девискээринге капитал тудугга инженер хуваалдазының архив курлавырларын хевирлээр болгаш чорудар;

5.55. Республиканың девискээринде хоорай болгаш суурларның, хоорай тудуунуң ажыл-чорудулгазының объектилериниң кызыгаарларын тургузар болгаш өскертир дугайында саналдарны көөр;

5.56. Архитектура төлевилелдери болгаш хоорай тудуунуң документациязының мөөрейлерин болгаш тендерлерин чорударының чурумунуң талазы-биле саналдарны;

амыдырал хандырылганың инженер системаларының техниктиг быжыг чоруунуң болгаш санитар-экологтуг айыыл чок чоруун бедидеринче мурнады боттандырар угланыышкыннар талазы-биле саналдарны;

Тыва Республиканың архитектура болгаш хоорай тудуунуң, тудуг болгаш чуртталга коммунал ажыл-агыйының айтырыгларының талазы-биле методиктиг сүмелерни ажылдап кылыр;

5.57. «Чедингир болгаш таарымчалыг чуртталга оран-саваларын — Россияның хамаатыларынга» мурнады боттандырар национал төлевилелди боттандырары болгаш дүүштүрүлге ажылын:

республиканың муниципалдыг тургузуглары-биле «Чедингир болгаш таарымчалыг чуртталга оран-саваларын — Россияның хамаатыларынга» мурнады боттандырар национал төлевилелди боттандырарының талазы-биле чөпшээрежилгелерни чарар болгаш айыттынган чөпшээрежилгелерге эдилгелер талазы-биле саналдарны белеткээр;

тускай ведомство нормативтиг актылары езугаар бээри көрдүнген национал төлевилелдиң хемчеглерин боттандырарының чоруп турарының дугайында республиканың муниципалдыг тургузугларының отчеттаашкынының чыылдазы болгаш түңнээрин организастаар;

хыналда, дүүштүрүлге бүрүн эргелеринге хамааржыр национал төлевилелдиң хемчеглерин боттандырып чоруп тургаш, муниципалдыг тургузугларга методиктиг дузаны чедирери;

национал төлевилелди боттандырарының шугуму-биле республиканың муниципалдыг тургузугларынга көргүзүп турары аналитиктиг болгаш каттышкан материалдарны белеткээри;

муниципалдыг тургузугларга отчеттаашкынны өй-шаанда кылыр таарымчалыг байдалды организастаары;

национал төлевилелди боттандырар организас-эрге-хоойлу механизмнерни экижидер талазы-биле саналдарны белеткээри;

национал төлевилелди башкарар сорулгаларның шиитпириниң талазы-биле муниципалдыг эрге-чагырганың органнарының информация-аналитика деткимчезиниң ужур-дузалыын хандырар;

муниципалдыг эрге-чагырганың органнарының национал төлевилелди боттандырарынга эге планныг көргүзүглерниң хевирлээшкини;

план езугаар ужур-утказындан өскээр барганын үнелээр сорулга-биле национал төлевилелди боттандырып тура, херек кырында көргүзүглериниң мониторингизин ажылдап кылыр;

5.58. Бюджет акша-хөреңгилери болгаш бюджет хүлээлгелериниң лимиттериниң бадылааны езугаар бюджет хөреңгилериниң ажыглалының түңнел болгаш сорулгалыг ужур-дузалыын;

яамыга чагыртыр бюджет хөреңгилериниң башкарыкчылары болгаш алыкчыларының, а ол ышкаш яамыга чагыртыр бюджеттиң орулгазының администраторларының даңзызын хевирлээр;

бюджет хөреңгилери болгаш бюджет хүлээлгелериниң лимиттериниң аңаа бадылаан кызыгаарында күүселдеге хамааржыр чарыгдал хүлээлгелериниң реестрин чорудар;

бюджеттиң чогуур чарыгдалдарының планнаашкыны, капитал салыышкынның кезээнге бюджет хөреңгилериниң дөстерин тургузар;

республика бюджединиң чарыгдалдарның каттышкан бюджет бижимелдериниң үндезининге чоруп турар саң-хөө чылында республика бюджединден бюджет хүлээлгелериниң лимиттери болгаш бюджет хөреңгилериниң дугайында сагындырыгны бюджет акша-хөреңгилериниң чагырыкчылары болгаш алыкчыларынга чедирер;

бюджет хүлээлгелериниң лимиттериниң өскерилгелери болгаш хевирлээри;

чагыргазында турар күрүне албан черлериниң ажыл-чорудулгазының экономиктиг сайгарылгазын, саң-хөө ажыл-агый ажыл-чорудулгазының хыналдазын болгаш өнчү-хөреңги комплекизиниң ажыглалын боттандырар;

республика бюджединиң белеткели, республиканың сорулгалыг программаларының, республиканың инвестиция программаларының, ээлчеглиг саң-хөө чылында болгаш планныг үеде база бодунуң эргезинде кызыгаарда бюджет чорудулгазының шугумунга өске-даа материалдарны күштүг болуп турар болгаш хүлээп алдынып турар хүлээлгелериниң бюджет акша-хөреңгилериниң белеткелинге киржилге;

республиканың социал болгаш инженер инфраструктураларын хөгжүдеринче угланган инвестиция төлевилелдерин боттандырары;

капитал тудугну планнаары;

күрүнениң саң-хөө хыналдазын бо[...]
эргезиниң кызыгаарынга;

республиканың сорулгалыг прогр[...]
ларын болгаш инвестиция программа[...]
бодунуң эргезиниң кызыгаарынга а[...]
кылыр болгаш акшаландырарын ханд[...]

5.59. Тыва Республиканың девискээ[...]
хөй квартиралыг бажыңнарның [...]
болгаш (азы) шимчевес өнчү-хөре[...]
өске-даа объектилерниң үлүүнүң ад[...]
хыналда болгаш хайгаарал талаз[...]
бүрүн эргелерин боттандырар болга[...]

Федералдыг хоойлужудулга [...]
квартиралыг бажыңнар болгаш ши[...]
өнчү-хөреңгиниң өске-даа объекти[...]
тударынга үлүглүг тудугнуң кирж[...]
леринге керээ езугаар төлеп берген [...]
хөреңгилерин тудугжуларның сорулга[...]
аайы-биле ажыглап турарының хынал[...]
чорудар;

хөй квартиралыг бажыңнар бо[...]
шимчевес өнчү-хөреңгиниң өске[...]
объектилерин тударынга үлүглүг туд[...]
киржикчилериниң акша-хөреңгилерин [...]
тудары-биле холбашкан тудугжула[...]
ажыл-чорудулгазының хыналдазын бо[...]
дырарынга чугула статистиктиг медээ[...]
документилерни болгаш оон-даа [...]
медээлерни хевирлээр талазы-биле х[...]
гелерни боттандырарынга төлээлет[...]
күүсекчи эрге-чагырганың федера[...]
органындан медээ алыр;

квартал санында тудугжуларда[...]
квартиралыг бажыңнар болгаш шим[...]
өнчү-хөреңгиниң өске-даа объекти[...]
тударынга үлүглүг киржикчилерниң [...]
хөреңгилерин хаара тудары-биле холба[...]
ажыл-чорудулганы боттандырар[...]
отчеттаашкыны алыр;

хөй квартиралыг бажыңнар бо[...]
шимчевес өнчү-хөреңгиниң өске-даа о[...]
тилерин тударынга үлүглүг киржик[...]
риниң акша-хөреңгилерин хаара [...]
талазы-биле тудугжуларның ажыл-[...]
дулгазының хыналдазын чорудар;

«Россия Федерациязының ча[...]
хоойлужудулга актыларынга өскери[...]
кииргениниң дугайында болгаш [...]
квартиралыг бажыңнар болгаш шим[...]
өнчү-хөреңгиниң өске-даа объекти[...]
тударынга үлүглүг киржилге дугай[...]
Федералдыг хоойлунуң негелде[...]
сагыырын, ону хажытканы-биле холба[...]
хуу кижилерниң болгаш юридиктиг [...]
черлериниң хомудалдарын өөренип ке[...]
боттандырар;

Федералдыг хоойлужудулга-биле [...]
дүнген өске-даа бүрүн эргелерни бо[...]
дырар эргелиг;

5.60. Капитал септелге адырынга:

капитал салыышкынның чарыгдал[...]
акшаландырар талазы-биле респуб[...]
бюджединиң күүседилгезин хандырар;

бюджет акша-хөреңгилериниң күүсе[...]
зиниң ажык-дузазының хыналда[...]
организастаар;

социал адырның яамыларының уду[...]
чулары-биле Тыва Республиканың Чаза[...]
доктаалы-биле бадылаан капитал сеп[...]
негеттинип турар объектилерниң даңз[...]
тургузар;

капитал септелге чорударының с[...]
өртектериниң болгаш үргүлчүлээшкин[...]
нормаларын сагыыр, төлев[...]
документациязының кылган ажылдар[...]
шынарының техниктиг регламент-[...]
дүгжүрүн, объектилерниң ажыглалче[...]
шаанда киирерин капитал септелге об[...]
тилерге капитал салыышкынны ажы[...]
болгаш сорулгалыы-биле ажыглаары[...]
хыналдазын организастаар;

тудуг организацияларының ажылы[...]
дугайында отчеттарны, кылган ажылдар[...]
хемчээлиниң дугайында учеттаар бол[...]
тургузар;

капитал септелге объектилер[...]
хемчээшкиннерниң чиңгине хыналда[...]
чорударын боттандырар».

2. Бо доктаалды «Шын» бол[...]
«Тувинская правда» солуннарга парла[...]

Тыва Республиканың Чазаа[...]
Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕ[...]

Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден Тыва Республикага хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-та[...] хандырылгазын боттандырып тура, эрге-хоойлу

хамаарылгаларының киржикчилериниң удур-дедир харылзажырының чурумунуң дугайында

2010 чылдың январь 20 №9 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Чазааның 1994 чылдың июль 30-де хүлээп алганы «Медицина бүдүрүлгезиниң хөгжүлдезин болгаш чонну база кадык камгалал албан черлерин эм-таң болгаш медицинага ажыглаар херекселдер-биле хандырылгазын экижидериниң күрүне деткимчезиниң дугайында» Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Бердинген:

Тыва Республиканың республика бюджединден чиигелделер алыр эргелиг хамаатыларның немелде эм-таң хандырылгазының чурумун;

Тыва Республикага хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның амбулаторлуг эмнээшкин үезинде эм-таң болгаш медицинага ажыглаар херекселдерни эмчилерниң рецептилери-биле халас, Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден үндүрүп бээр хамаатыларның немелде эм-таң хандырылгазын боттандырып тура, эрге-хоойлу хамаарылгаларының киржикчилериниң удур-дедир харылзажырының чурумун;

амбулаторлуг эмнээшкин үезинде эм-таң аймаан эмчилерниң рецептилери-биле халас, Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден үндүрүп бээр хамаатылар бөлүктериниң даңзызын;

амбулаторлуг эмнээшкин үезинде эм-таң болгаш медицинага ажыглаар херекселдерни эмчилерниң рецептилери-биле халас, Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден үндүрүп бээр аарыгларның даңзызын бадылаар.

2. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазының саң-хөө хандырылгазын Тыва Республиканың республика бюджединден үндүрүп берип турар акша-хөреңгиниң кызыгаарынга боттандырар.

3. Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы:

Тыва Республикада чурттап турар немелде эм-таң хандырылгазын алыр эргелиг улустуң девискээр даңзызынче кииртинген хамаатыларның (моон ыңай — эм-таң хандырылгазы алыр эргелиг улус) медээлер баазазын чорудар;

хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазын боттандырарынче үндүртүнүп турар акша-хөреңгиниң шын ажыглалының хайгааралын боттандырар.

4. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың май 31-де хүлээп алганы «Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден Тыва Республикага хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазының дугайында» №335 доктаалын;

Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың май 31-де хүлээп алганы «Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден Тыва Республикага хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазының дугайында» №335 доктаалынга өскерилгелер кииреринин дугайында Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың февраль 28-те хүлээп алганы №61 доктаалын күш чок деп санаар.

5. Бердинген доктаалды «Тувинская правда» биле «Шын» солуннарга парлаар.

6. Бердинген доктаалдың күүселдезиниң хайгааралын Тыва Республиканың Чазааның Даргазының оралакчызы А.П. Дамба-Хуурака дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы Ш.ИРГИТ.

Тыва Республиканың Чазааның 2010 чылдың январь 20-де хүлээп алганы №9 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың республика бюджединден чиигелделер алыр эргелиг хамаатыларның немелде эм-таң хандырылгазының Чуруму

Бердинген Чурум бир дугаар медико-санитарлыг дуза чедирип турар албан черлеринге социал ачы-дуза чыындызы алыр эргелиг хамаатыларга (моон ыңай — хамаатылар) бирги дуза чедирерин чурумчудуп турар.

Тыва Республиканың хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазының киржикчилери - Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы, фармацевтика организациялары, эмнээшкин-профилактика албан черлери (моон ыңай — ЭПА), пациент.

1. Немелде эм-таң хандырылгазында киржип турар болгаш бир дугаар медико-санитарлыг дуза чедирип турар албан черлериниң эмчилериниң, фельдшерлериниң даңзызын болгаш персоналдыг кодтарын Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы бадылаар болгаш доктаамал чаарттынып турар.

2. Бир дугаар медико-санитарлыг дуза чедирип турар эмнелге-профилактика черлеринге хамаатылар келгенде, бүрүткел черинге амбулаторлуг аарыг кижиниң эмчи картазын (№025/у-04 хевир) азы бичии кижиниң өзүлдезиниң төөгүзүн база немей хоочураан аарыгларлыг бичии уругларга диспансерлиг хайгааралдың үжен дугаар хевирин долдурар.

3. Участок терапеви, участок педиатры, нийти практика эмчизи, фельдшер пациентиниң бир дугаар эмчи шинчилгезиниң үезинде чогуур специалистерниң киржилгези-биле ханылаттынган шинчилгени чорудар, клиниктиг диагнозун тургузар, эмнээшкин-кадыкшылга хемчеглериниң планы болгаш диспансерлиг хайгаарал чуруму тодараттынар болгаш ол езугаар диспансерлиг хайгааралдың хыналда картазынга (№ОЗО/у-04 хевир) бижилге кылдынар.

4. Участок терапеви, участок педиатры, нийти практика эмчизи, фельдшер эмнээшкин доктаадып турар үеде Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының дужаалы-биле бадылаттынган чиигелделиг эм-таң аймааның даңзызында көрдүнген эм-таң аймаанга рецептилерни эмчи дузазының стандарттарынга дүүштүр бижип бээр.

5. Рецептилер бижип берип тура, чогуур учет документациязынга демдеглел кииртинер.

6. Эмчи дузазын организастаашкынының дес-дараалашкак чурумун кадагалап арттырар сорулга-биле, бичии уруг 17 хар чедерге база ону нийти эмнээшкин четкизиниң амбулаторлуг-поликлиника черинге эмчи хайгааралынче дамчыдып берип тура, бичии кижиниң өзүлдезиниң төөгүзүнден медээлерни амбулаторлуг аарыг кижиниң чурттап турар черинде амбулаторлуг-поликлиника черинче дамчыттынар эмнээшкин картазынга элээди назылыг кижиге капсырылга арнынче көжүрер.

7. Социал ачы-дуза чедирилгезин (эм-таң хандырылгазы, санаторлуг-курорт болгаш кадыкшыл быжыглаар эмнээшкин) алыр эргелиг хамаатыларга бир дугаар медико-санитарлыг дуза чедирип турар эмнелге-профилактика черлериниң чедирип турары эмчи дузазының мониторингизин организация-методиктиг кабинеди боттандырар.

8. Амбулаторлуг аарыг кижиниң эмнээшкин картазы, бичии кижиниң өзүлдезиниң төөгүзү бүрүткел черинге кадагалаттынар.

9. Аарыг кижи рецептиниң ийи хоолгазын алгаш аптекаже баар.

10. Эмнелге-профилактика чериниң болгаш тускайлаттынган диспансерлерниң специалист эмчизи Кызыл хоорайның аптека черлеринден эм-таң аймаа ап турар көдээ черден аарыг улуска рецептилер бижип бээр эргелиг.

Девискээр даңзызында кижилерге немелде эм-таң хандырылгазын чедирериниң чуруму

11. Немелде эм-таң хандырылгазында киржип турар фармацевтика организациялары дээрге Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден хоочураан аарыгларлыг кижилерни база тускай категорияның хамаатыларын хандырар талазы-биле ачы-дуза чедирер талазы-биле чагыг киирериниң түңнелдери-биле тодараттынган республиканың аптека черлери болур.

12. Фармацевтика организациялары:

- Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы-биле девискээр даңзызының аарыг улузунга эм-таң аймаан база эмнээшкин сорулгалыг херекселдерни үндүрүп бээр талазы-биле ачы-дуза чедирер керээ чарып алыр;

- Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының бадылааны чиигелделиг эм-таң аймаа база эмнээшкин сорулгалыг херекселдерниң даңзызының янзыларының бар турарын;

эм-таң аймааның чогуур кадагалаашкынын болгаш чогуур шынарлыын;

доктааттынган даңзы езугаар эм-таң аймаан (рецептилиг аарыг кижи келгенде) үндүрүп бээрин;

дараазында отчеттуг айның 3-түң хүнүнде Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызынче херек кырында үндүрүп берген эм-таң аймаа база эмнээшкин сорулгалыг херекселдер дээш төлевир чорудар ай отчеттарын, санаашкыннарын кииреринин хандырар.

13. Аарыг кижи фармацевтика организациязынга чедип келгенде, эм-таң аймаан Россия Федерациязының Кадык камгалал болгаш Социал хөгжүлде яамызының база Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының дужаалдарынга дүүштүр үндүрүп бээр.

Статистика отчеттаашкынын кииреринин чуруму

14. Эмнээшкин-профилактика болгаш аптека черлери медээлерни эмнээшкин-профилактика чериниң организастаашкын-методика кабинединче «Социал ачы-дуза чедирилгезин алыр эргелиг хамаатыларга бижип берген болгаш үндүрүп берген эм-таң аймааның дугайында медээлер» деп №030-Р/у хевирниң учет хевири езугаар неделя санында киирер.

15. Эмнээшкин-профилактика чериниң организастаашкын-методика кабинеди Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызынче неделяда бир катап социал ачы-дуза чедирилгезин алыр эргелиг хамаатыларга бижип берген болгаш үндүрүп берген эм-таң аймааның дугайында медээни киирер.

16. Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы немелде эм-таң хандырылгазынга хамаарышкан медээлерни Тыва Республиканың Чазаанче киирер.

Саң-хөө отчеттаашкын болгаш саң-хөө хандырылга кииреринин чуруму

17. Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы үндүрүп берген эм-таң аймаа дээш акша-хөреңгини фармацевтика организацияларының киирген санаашкыннары-биле шилчидер.

18. Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы ай санында доктааттынган хевирниң чедирилге отчедун Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынче киирер.

Тыва Республиканың Чазааның 2010 чылдың январь 20-де хүлээп алганы №9 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден Тыва Республикага хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазын боттандырып турар эрге-хоойлу хамаарылгаларының киржикчилериниң удур-дедир харылзажырының ЧУРУМУ

Бердинген Чурум Тыва Республикада чурттап турар хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазының боттандырыышкынында киржип турар талаларның удур-дедир харылзаазын тодарадып турар.

1. Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызы:

а) хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларга эм-таң аймаан үндүрүп бээрин боттандырып турар аптека организацияларының даңзызын;

Тыва Республиканың хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларын хандырар эм-таң аймаанга рецептура бланкыларын хевирлээр эргелиг эмчилерлиг (фельдшерлерлиг) эмнээшкин-профилактика черлериниң даңзызын;

эмнээшкин-профилактика черлериниң хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларын хандырар эм-таң аймаанга рецептура бланкыларын хевирлээрин чөпшээрээн эмчилериниң болгаш фельдшерлериниң даңзызын;

хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының амбулаторлуг эмнээшкининге ажыглаар эм-таң аймааның даңзызын бадылаар;

б) бадылаттынган даңзыларны ажылынга удуртулга кылыры-биле Тыва Республикага хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазын боттандырарынга киржип турар эмнээшкин-профилактика черлеринче болгаш аптека организацияларынче чорудар;

в) эмнээшкин-профилактика черлериниң бадылаттынган даңзыларже кииртинген эм-таң аймаанга чагыгларының чыылдазын болгаш ниитилештирилгезин боттандырар болгаш чогуур үе-хуусаада Тыва Республиканың чыынды чагыын хевирлээр;

г) акша-хөреңги аймаан күрүне керээзи езугаар хандырганы эм-таң аймаа дээш хандырыкчыларже, хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазын боттандырарынга киржип турар аптека черлеринче шилчидер;

д) доктааткан чуруму-биле күштүг болуп турар хоойлу-дүрүмге дүүштүр Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазының боттандырыышкынын организастаарынче чарыгдалдарның хемчээлдерин тодарадыр;

2. Хандырыкчы күрүне керээзиниң кызыгаарынга:

күрүне керээзинге спецификациязынга дүүштүр база Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының айтыышкын актыларынга үндезилеп, хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларын хандырарынга херек эм-таң аймаан база эмнээшкин сорулгалыг херекселдерниң хандырылгазын боттандырар;

Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызынче күрүне керээзи езугаар хандырылганы күүсеткен дугайында актыны дараазында документилер-биле кады киирер:

- санаашкыннар (счеттар);

- санаашкын (счет)-фактуралар;

- хандырган эм-таң аймаа база эмнээшкин сорулгалыг херекселдерге документ-бижик (хүлээп алыкчының адрезинге эккелген таварылгада хүлээп алыкчының демдеглээни-биле);

Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызынга отчеттуг айның дараазында айның 20-ниң хүнүнден орай эвес үеде чардынган күрүне керээзиниң кызыгаарында көрдүнген документацияны киирер.

3. Тыва Республиканың республика бюджединиң акша-хөреңгизинден хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазының боттандырыышкынында киржип турар эмнээшкин-профилактика черлери:

Халас эмчи дузазын көргүзерин, ооң иштинде хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларын амбулаторлуг байдалдарга Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының доктаатканы чурум езугаар эмнеп тура, чугула херек эм-таң аймаан бээрин хандырар;

Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының бадылааны чогуур даңзыже кииртинген эм-таң аймаа база эмнээшкин сорулгалыг херекселдерге негелдени тодарадыр болгаш Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызынче чогуур үе-хуусаага Тыва Республиканың чагыын хевирлээри-биле киирер;

ай санында Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызынче хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларын эмнээри-биле эмчилерниң (фельдшерлерниң) бижип хевирлээни рецептилер болгаш үндүрүп берген эм-таң аймаа база эмнээшкин сорулгалыг херекселдерниң дугайында отчеттарны киирер.

4. Доктааттынган чурум езугаар тодараттынган Кызыл хоорайның аптека албан черлери база хоочураан аарыгларлыг

болгаш аңгы категорияларның хамаатыларының немелде эм-таң хандырылгазында киржип турар кожууннарның болгаш эмнелгелерниң аптека албан черлери:

эм-таң аймаа база эмнээшкин сорулгалыг херекселдерге чагыг хевирлеп тура, эмнээшкин-профилактика черлери-биле удурдедир харылзааларны чорудар;

эмнээшкин-профилактика черлериниң эмчилериниң (фельдшерлери) хевирлээни рецептилерге үндезилеп, хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларынга Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының бадылааны даңзыда эм-таң аймаан база эмнээшкин сорулгалыг херекселдерни үндүрүп бээрин боттандырар;

Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызынче база хандырыкчыларга ай санында хоочураан аарыгларлыг болгаш аңгы категорияларның хамаатыларынга үндүрүп берген эм-таң аймаа база эмнээшкин сорулгалыг херекселдерниң дугайында отчеттарны киирер.

лын көрүп, хар-назынын барымдаалап, бүрүн эргелиг органның шиитпири-биле субсидияны федералдыг почта албаны таварыштыр чедирип болур.

Хамаатыларның банкыларны шилип алыр эргезинге кызыгаарлаашкын турбас. Субсидия акшазын банкылардан аңгыда, өске кредит организацияларның агар санын дамчыштыр шилчитпес.

6. Субсидияның чамдыызын, кадыг одаар чүүл (печка-биле одаар бажыңнарга) садып алыр дээн болза, субсидия алыр үениң бирги айында хары угда чаңгыс удаа шилчидип (төлеп) болур.

7. Бүрүн эргелиг органның шиитпири-биле субсидия бээрин дараазында байдалдар илереттингенде соксадып болур:

а) чуртталга оран-савазы болгаш коммунал ачы-дузазы дээш төлевирлерни ийи ай иштинде субсидия алыкчызы төлевейн баар болза;

б) Чурумнуң 6 пунктузунда көрдүнгени-биле, субсидия алыкчызы өрелерни дуглаар талазы-биле дугуржулгазын күүсетпейн баар болза;

в) Чурумнуң 48 пунктузунда көрдүнген негелделерни субсидия алыкчызы кылбас болза.

8. Өг-бүлениң ниити орулгазындан ...
талга оран-савазының болгаш комм...
ачы-дузазынга төлевирни хамаатыла...
тургустунган үстүкү чарыгдалынга дү...
республика стандартындан, Тыва Респ...
каның Чазааның тургусканы чурттал...
мунал ачы-дузаның республика станда...
чуртталга оран-савазының шөлүнүң н...
тивтиг республика стандартын санап ту...
чуртталга-оран-сава база коммунал ...
дуза дээш төлевирниң чарыгдалының...
чээлинден ай санында шилчидер субс...
ның хемчээли хамааржыр.

9. Чуртталга оран-савазы бо...
коммунал ачы-дуза төлевирин хама...
туда акша чокка санажылга-биле ...
дамчыштыр чуртталга-коммунал ...
дузазын чедирип турар албан черле...
агар санынче шилчидип болур эргел...

10. Субсидияны берип турарының ч...
далынче субсидияны бээриниң болгаш...
дырарының чарыгдалдары база к...
турар.

11. Тыва Республиканың респуб...
бюджединден субсидияны бээриниң ч...
далдарын акшаландырар.

2010 чылда «Тыва Республикага күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чавырылдырары» республиканың сорулгалыг программазының хемчеглерин акшаландырыышкынының чурумнуң дугайында Дүрүмнү бадылаарының дугайында

2010 чылдың январь 22 №16 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Чазааның 2009 чылдың декабрь 14-те «Россия Федерациязының субъектилериниң күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалын чавырылдырарынче угланган немелде хемчеглерин боттандырарынга Россия Федерациязының субъектилериниң бюджеттеринге федералдыг бюджеттен 2010 болгаш 2011 чылдарда субсидияларны бээриниң дугайында» №1011 доктаалын күүседири-биле Тыва Республиканың Чазааның **ДОКТААДЫРЫ БОЛЗА:**

1. 2010 чылда «Тыва Республикага күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чавырылдырары» республиканың сорулгалыг программазының хемчеглерин акшаландырыышкынының чурумнуң дугайында Дүрүмнү бадылаар.

2. Тыва Республиканың Чазааның:

2009 чылдың март 26-да «2009 чылда «Тыва Республикага күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чавырылдырары» республиканың сорулгалыг программазын боттандырарынга аңгылаан акша-хөреңгилерни чарыырының Чурумун бадылаарының дугайында» №124;

2009 чылдың март 26-да «2009 чылда «Тыва Республикага күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чавырылдырары» республиканың сорулгалыг программазын боттандырарынга аңгылаан акша-хөреңгилерни чарыырының Чурумун бадылаарының дугайында» №124 доктаалы-биле бадылаан 2009 чылдың июль 14-те «2009 чылдың март 26-да «2009 чылда «Тыва Республикага күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чавырылдырары» республиканың сорулгалыг программазын боттандырарынга аңгылаан акша-хөреңгилерни чарарының Чурумунга өскерилгелер киирер дугайында» №354;

2009 чылдың декабрь 17-де «2009 чылда «Тыва Республикага күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чавырылдырары» республиканың сорулгалыг программазын боттандырарынга аңгылаан акша-хөреңгилерни чарарының Чурумунга өскерилгелер киирер дугайында» № 621 доктаалдарын күш чок деп санаар.

3. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы Ш.ИРГИТ.

Агаар болгаш суг транспортунуң адырынга хемчеглерге Тыва Республиканың республика бюджединден субсидиялар бээ... Чурумун бадылаарының дугайында

2010 чылдың февраль 11-де №25 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Бюджет кодекизиниң 78 чүүлү езугаар Тыва Республиканың Чазааның **ДОКТААДЫРЫ БОЛЗА:**

1. Агаар болгаш суг транспортунуң адырынга хемчеглерге Тыва Республиканың республика бюджединден субсидиялар бээриниң Чурумун бадылаар.

2. Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың июль 23-те «Аэропорт «Кызыл» КУБ-туң чарыгдалдарын дуглаарынга субсидияларны бээриниң Чурумун бадылаарының дугайында» №362 доктаалының 3 пунктузун;

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың сентябрь 30-де «Аргыжылганың бердинген хевирлеринге тарифтерниң күрүне өйлээшкини-биле холбашкан пассажирлер сөөртүлгезинден компенсастаттынмаан орулгаларлыг тус черниң агаар шугумнарынга агаар транспорту-биле пассажирлер сөөртүлгезин чорудар талазы-биле ачы-дузаларны чедирери-биле холбашкан чарыгдалдарны дуглаар сорулга-биле Тыва Республиканың юридиктиг (күрүнениң (муниципалдыг) албан черлеринден а... албан черлеринге республика бюдже... субсидияларны бээриниң Чурумун ... лаарының дугайында» №478 доктаа...

Тыва Республиканың Чазааның ... чылдың сентябрь 30-де «Аргыжыл... бердинген хевирлеринге тарифтерни... не өйлээшкини-биле холбашкан п... жирлер сөөртүлгезинден компенсаста... маан орулгаларлыг тус черниң агы... газынга суг транспорту-биле пассаж... сөөртүлгезин чорудар талазы-биле ... дузаларны чедирери-биле холба... чарыгдалдарны дуглаар сорулга-биле ... Республиканың юридиктиг (күрү... (муниципалдыг) албан черлеринден а... албан черлеринге республика бюдже... субсидияларны бээриниң Чурумун бад... дугайында» №480 доктаалын күш чо... санаар.

3. Бо доктаалды «Шын» болгаш ... винская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазаа... Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республикада коммунал ачы-дуза болгаш чуртталга оран-савазының төлевиринге субсидияны хамаатыларга бээриниң (төлээриниң, тыпсырының) Чурумунуң дугайында

2010 чылдың февраль 11 № 24 Кызыл хоорай

Тыва Республикада чурттап турар хамаатыларга коммунал ачы-дуза болгаш чурттаар оран-сава төлевиринге социал магадылалды хандырар сорулга-биле, Россия Федерациязының Чазааның 2005 чылдың декабрь 14-те № 761 доктаалы-биле бадылааны, коммунал ачы-дуза болгаш чурттаар оран-сава төлевиринге субсидияны бээриниң Чурумунуң 71 пунктузу-биле база Россия Федерациязының Чурттаар оран-сава кодекизиниң 159 чүүлүнге дүүштүр, Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республикада коммунал ачы-дуза болгаш чуртталга оран-савазының төлевиринге субсидияны хамаатыларга бээриниң (төлээриниң, тыпсырының) Чурумун бадылаар.

2. Бо доктаалды «Тувинская правда» база «Шын» солуннарга парлаар.

3. Бо доктаал 2010 чылдың январь 1-ниң соонда хоойлу-дүрүм хамаарылгаларынга тараар болгаш албан-езузу-биле парлаан соонда он хонгаш күш кирер.

4. Бо доктаалдың күүселдезинге контрольду Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызынга дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2010 чылдың февраль 11-де № 24 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республикада коммунал ачы-дуза болгаш чуртталга оран-савазының төлевиринге субсидияны хамаатыларга бээриниң (төлээриниң, тыпсырының) Чуруму

1. Бо Чурум коммунал ачы-дуза болгаш чуртталга оран-савазының төлевиринге субсидияны хамаатыларга бээриниң (төлээриниң, тыпсырының) механизмин тодарадыр (дараазында — субсидия).

2. Россия Федерациязының Чурттаар оран-сава кодекизиниң 159 чүүлүнге дүүштүр, Россия Федерациязының Чазааның 2005 чылдың декабрь 14-те «Коммунал ачы-дуза болгаш чуртталга оран-савазының төлевиринге субсидияны бээриниң дугайында» №761 доктаалы-биле тургусканы чурум езугаар субсидияны алыр эргелиг хамаатыларга бээр.

3. Тыва Республиканың 2005 чылдың декабрь 28-те «Чамдык категорияның хамаатыларынга социал деткимче тыпсыр адырда Тыва Республиканың күрүнениң бүрүн эргелерин тус чер бот-башкарылгазының муниципалдыг органнарынга бээр дугайында № 1560 УХ-І хоойлузу езугаар, чуртталга оран-савазы болгаш коммунал ачы-дузазынга төлевирлер дээш субсидияны хамаатыларга бээр талазы-биле чамдык бүрүн эргелерлиг Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының тус черниң бот-башкарылга органнары субсидияларны бээр дугайында шиитпирни хүлээп алыр.

4. Россия Федерациязының Чазааның 2005 чылдың декабрь 14-те № 761 доктаалы-биле бадылааны, коммунал ачы-дуза болгаш чуртталга оран-савазының төлевиринге субсидияны бээриниң Чурумунуң 8 биле 9 пунктуларында көрдүнгени-биле, субсидия бээринге херек документилер коштунган билдириишкинни доктаамал чурттап турар чериниң талазы-биле бүрүн эргелиг органче хамаатылар субсидияны алыры-биле киирер (дараазында — субсидия).

5. Россия Федерациязының Чуртталга кодекизиниң 155 чүүлүнүң 1 кезээ-биле бүрүн эргелиг органнар чуртталга оран-савазы болгаш коммунал ачы-дузазы дээш төлевирни киирери-биле субсидия алыкчыларның шилип алганы банкыларда агар саннарынче азы боду алыр шыгжамырларынче хөреңгини ай санында тургустунган хуусаага чедир шилчидер.

Субсидия алыкчылары боттары агар сан ажыдып болгаш боду алыр шыгжамырны ажыглап шыдавас болза, база чадаг орук чок, транспорт-биле чедери черде болза, бир эвес чурттакчылыг черде банкының салбыры чок болза, азы кадыкшыл байда-

Тыва Республиканың Чурттакчыларын ажыл-биле хандырары... дуза чедирер дүүштүрүлге комитединиң составынга өскерилге... киирериниң дугайында

2010 чылдың февраль 11 № 32 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1.Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың январь 29-та № 27 доктаалы-биле бадылаан Дүүштүрүлге комитединиң составынга дараазында өскерилгелерни киирер:

1) Дүүштүрүлге комитединиң составынче:

ТР-ниң Экономика яамызының индикативтиг эргелелиниң килдис начальниги Д.Д. Аймааны;

ТР-ниң күш-ажыл болгаш социал политика сайыдының оралакчызы О.Д. Кууларны;

ТР-ниң Күрүне статистиказының федералдыг албанының девискээр органының удуртукчузунуң оралакчызы С.Н. Ламоченкону;

ТР-ниң кадык камгалал сайыдының оралакчызы Л.С.Мурманэни;

ТР-ниң Шииткел күүселдезиниң ф... ралдыг албанының ТР талазы-биле эр... линиң начальнигиниң оралакчызы М.В. ... мовту;

ТР-ниң Саң-хөө яамызының эргеле... парадының болгаш социал адырның ... наашкыны болгаш акшаландырыыш... килдизиниң начальниги Ч.Д.Ондарны;

ТР-ниң көдээ ажыл-агый болгаш ... чем сайыдының оралакчызы А.-М. ... валыгны киирер.

2) Дүүштүрүлге комитединиң соста... дан А.К. Артына, В.Г.Васильев, В.Г.Г... У.Т.Даваа, А.С.Куулар, О.Н.Суван-... В.Д.Талтаевти үндүрер.

2.Бо доктааалды «Тувинская пр... болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазаа... Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

Юридиктиг албан черлеринге болгаш хуу кижилерге күрүне ач... дузаларын чедирер талазы-биле күрүне даалгаларын күүседириниң талазы-биле мониторинг болгаш хыналда чорударының Чурумун бадылаарының дугайында

2010 чылдың февраль 11-де №37 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың декабрь 8-те №713 доктаалы-биле бадылаан Тыва Республиканың регионалдыг саң-хөө реформалаашкынының программазын боттандырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Юридиктиг албан черлеринге болгаш хуу кижилерге күрүне ачы-дузаларын чедирер талазы-биле күрүне даалгаларын ... седириниң талазы-биле мониторинг бо... хыналда чорударының Чурумун бады...

2. Бо доктаалдың күүселдезиниң ... налдазын Тыва Республиканың Сан... яамызынга дагзыр.

Тыва Республиканың Чазаа... Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың девискээринде турар күрүнениң федералдыг экология хыналдазының ажыл-агый болгаш өске-даа ажыл-чорудулгазының объектилеринден аңгыда, өнчү-хөреңгиниң кандыг хевирлииинден хамаарылга чокка долгандыр турар бойдус хүрээлеңи болгаш бойдус ажыглалының (күрүнениң экология хыналдазы) адырының объектилериниң күрүне хыналдазын чорудар талазы-биле күрүне албан-хүлээлгелерин, Тыва Республиканың Бойдус курлавырларын камгалаар болгаш ажыглаар адырда база экологияны хайгаараар талазы-биле албанның күүседилгезиниң Административтиг регламентизин бадылаарының дугайында

2010 чылдың февраль 11 №42 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның 2006 чылдың август 23-те «Күрүне албан-хүлээлгелериниң болгаш күрүне ачы-дузаларын кадырериниң административтиг регламентилериниң күүселдезиниң административтиг регламентизин ажылдап кылыр болгаш бадылаар Чурумун бадылаарының дугайында» №1000 доктаалы езугаар Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Тыва Республиканың девискээринде турар күрүнениң федералдыг экология хыналдазының ажыл-агый болгаш өске-даа ажыл-чорудулгазының объектилеринден аңгыда, өнчү-хөреңгиниң кандыг хевирлииинден хамаарылга чокка долгандыр турар бойдус хүрээлеңи болгаш бойдус ажыглалының (күрүнениң экология хыналдазы) адырының объектилериниң күрүне хыналдазын чорудар талазы-биле күрүне албан-хүлээлгелерин, Тыва Республиканың Бойдус курлавырларын камгалаар болгаш ажыглаар адырда база экологияны хайгаараар талазы-биле албанның күүседилгезиниң Административтиг регламентизин бадылаар.

2. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының күрүне ачы-дузазын бээриниң административтиг регламентилерин бадылаарының дугайында

2010 чылдың февраль 11 № 43 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның 2006 чылдың август 23-те «Тыва Республиканың күрүне эрге-чагыргазының күүсекчи органнарының күрүне ачы-дузазын бээриниң административтиг системазын тургузарының дугайында» № 999, 2006 чылдың август 23-те «Күрүне ачы-дузазын бээриниң административтиг регламентилериниң болгаш күрүне функцияларының күүселдезиниң административтиг регламентилерин ажылдап кылыр болгаш бадылаар Чурумун бадылаарының дугайында» №1000 доктаалдарынга дүүштүр, Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының ажыл-чорудулгазының шынарын бедидер сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. Капсырылгаларны бадылаар:

Медицина ажыл-чорудулгазынга чөпшээрел бээр талазы-биле Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызындан күрүне ачы-дузазын бээриниң административтиг регламентизин;

Фармацевтика ажыл-чорудулгазынга чөпшээрел бээр талазы-биле Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызындан күрүне ачы-дузазын бээриниң административтиг регламентизин;

Психотроптуг болгаш наркотиктиг бүдүмелдер-биле холбаалыг ажыл-чорудулгага чөпшээрел бээр талазы-биле Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызындан күрүне ачы-дузазын бээриниң административтиг регламентизин;

Кадык камгалал адырында тургустунган федералдыг стандарт-биле медицина ачы-дузазын көргүзериниң шынарынга дүүштүр контрольду боттандырар талазы-биле Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызындан күрүне ачы-дузазын бээриниң административтиг регламентизин.

2. Бо доктаалды «Тувинская правда» база «Шын» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

«Тываның авиация шугумнары» авиакомпания» республиканың өнчү-хөреңгизинге хамааржыр бүдүрүлгени тургузарының дугайында

2010 чылдың март 19 №77 Кызыл хоорай

Пассажирлерни, почтаны, чүъктү агаар шугумнары-биле сөөртүп-дажыырын камгалалын арттырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның бүрүн эргелерин Россия Федерациязының Хамааты кодекизин езугаар, Россия Федерациязының Агаар кодекизиниң, 1999 чылдың октябрь 6-да «Россия Федерациязының субъектилериниң күрүнениң күүсекчи эрге-чагыргаларының органнарының болгаш хоойлужудулга (төлээлекчи)организациязының нити принциптериниң дугайында» №184-ФХ Федералдыг хоойлу, Тыва Республиканың 2001 чылдың ноябрь 9-та «Тыва Республиканың күрүне өнчү-хөреңгиниң эргелеп-башкарарының дугайында» №1143 Хоойлузун езугаар Тыва Республиканың Чазааның **доктааадыры болза:**

1. «Тываның авиация шугумнары» авиакомпания» республиканың өнчү-хөреңгизиниң бүдүрүлгезин тургузар.

«Тываның авиация шугумнары» авиакомпания» республиканың өнчү-хөреңгизиниң бүдүрүлгезин Тыва Республиканың Орук-транспорт комплекизиниң болгаш харылзаа яамызының чагыргазынга хамаарыштырар.

2. «Тываның авиация шугумнары» авиакомпания» республиканың өнчү-хөреңгизиниң бүдүрүлгезиниң уставын бадылаар.

3. Тыва Республиканың Чер болгаш өнчү-хөреңги хамаарылгазының яамызынга республиканың өнчү-хөреңгизинге хамааржыр бүдүрүлгениң тургузукчузу болур болгаш ону тургузар талазы-биле чугула организастыг хемчеглерни күүседирин;

ооң күрүне бүрүткелин боттандырарын;

бүдүрүлгениң директорун томуйлаар болгаш ооң-биле күш-ажыл дугуржулгазын чарарын;

бүдүрүлгениң чарыгдалдар сметазын, штат расписаниезин, штат санын 2010 чылда республика бюджединиң хөреңгилериниң кызыгаарынга бадылаар;

«Тываның авиация шугумнары» авиакомпания» республиканың өнчү-хөреңгизиниң бүдүрүлгезинге быжыглаан өнчү-хөреңгизиниң оперативтиг эргелеп-башкарар эргезиниң тургускан чурум езугаар хандырарын дагзыр.

4. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2010 чылдың март 19-та №77 доктаалы-биле бадылаан

«Тываның авиация шугумнары» авиакомпания» республиканың өнчү-хөреңгизиниң бүдүрүлгезиниң УСТАВЫ

I. Нити билиглер

1. «Тываның авиация шугумнары» авиакомпания» республиканың өнчү-хөреңгизиниң бүдүрүлгези (моон ыңай — бүдүрүлге) оперативтиг эргелеп-башкарар эргеге даянгаш, үндезилеттинген болгаш Тыва Республиканың Чазааның 2010 чылдың март__ №__ доктаалы езугаар тургустунган.

2. Бүдүрүлгениң албан-езузу-биле ады:

Долузу-биле: «Тываның авиация шугумнары» авиакомпания» республиканың өнчү-хөреңгизиниң бүдүрүлгези.

Кысказы-биле «Тыва Авиа» АК» РӨХБ.

3. Бүдүрүлгениң турар чери: Тыва Республика, Кызыл хоорай, Московская кудумчузу, 145, «Тыва Авиа» АК» РӨХБ.

4. Россия Федерациязының тургускан хоойлужудулгазы езугаар бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизиниң ээзиниң эргезин Тыва Республиканың Чазаа, Тыва Республиканың Чер болгаш өнчү-хөреңги хамаарылгаларының яамызы боттандырар.

5. Бүдүрүлге юридиктиг албан чери болур, боду балансылыг, чээли организацияларынга агар болгаш өске-даа саннарлыг, ооң долу адын болгаш адрезин орус дыл кырында бижээн төгерик таңмалыг болур. Бүдүрүлге штампалыг болгаш тускай аттыг бланкаларлыг, эмблемалыг, а ол ышкаш тургускан чурум езугаар бүрүткээн демдектиг болгаш өске-даа тускай сүлде-демдектерлиг болур эргелиг.

6. Бүдүрүлге бодунуң адындан өнчү-хөреңги болгаш өнчү-хөреңгиге хамаарышпас эргелерлиг, боду харыысалгалыг, Россия Федерациязының хоойлужудулгазы езугаар суд албан черлеринге бодунуң адындан кандыг-даа талага киржир эргелиг.

7. Бүдүрүлге бодунуң хүлээлгелериниң талазы-биле бодунга хамааржыр шупту өнчү-хөреңгилер дээш харыысалганы алыр.

Бүдүрүлге Тыва Республиканың хүлээлгелери дээш харыысалга албас.

Россия Федерациязы бүдүрүлгениң Россия Федерациязының хоойлужудулгазында көрдүнген хүлээлгелеринден аңгыда, хүлээлгелери дээш харыысалга албас.

Тыва Республика бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизи четпес апаар таварылгада, ооң хүлээлгелериниң талазы-биле субсидиялыг харыысалганы албас.

II. Бүдүрүлгениң ажыл-чорудулгазының сорулгалары, чүүлү болгаш хевирлери

8. Бүдүрүлге дараазында сорулгаларны чедип алыры-биле тургустунган:

- Тыва Республиканың Чазааның организастап турары социал ужур-дузалыг авиарейстерни күүседир болгаш хандырары-биле;
- Тыва Республиканың чурттакчыларының болгаш организацияларының ажыл-агыйның аңгы-аңгы адырларынга агаар-биле пассажирлер, чүък, почта болгаш авиация ажылдарын чорударынга хереглелин хандырары;
- өнчү-хөреңги ээзиниң өске-даа салган сорулгаларын боттандырары-биле.

9. 8 пунктуда айыттынган сорулгаларны чедип алыры-биле бүдүрүлге Россия Федерациязының тургусканы хоойлужудулгазы езугаар дараазында ажыл-чорудулганы чорудар:

а) пассажирлер, чүък болгаш почта сөөртүлгези;

б) авиация ажылдары (авиахим ажылдар, авиа арга камгалалы болгаш хайгааралы, санавиация, агаарга тырттырыышкын);

в) авиация техниктиг хандырылга, а ол ышкаш пассажирлер, чүък болгаш почтаны сөөртүлгезиниң үезинде хандырылга;

г) агаар сөөртүлгезиниң авиа кывар-чаар материалдар-биле хандырылга;

д) авиа кывар-чаар материалдарның шынарын хынаары;

е) Кызылдың аэропортунга пассажирлер болгаш чүък сөөртүлгезиниң ачы-дузазын садары;

ж) аэродромну ажыглаары;

з) дилеп-тывар болгаш камгалаар талазы-биле ажылдарны хандырары, бүдүрүлгениң аэродромнарынга болгаш харыысалгалыг районунга дилеп-тывар болгаш камгалаар ажылдарны чорудары;

и) бүдүрүлгениң харыысалгалыг районунга объектилерниң болгаш агаар судноларының камгалалының талазы-биле өртке удур хемчеглерни чорудары;

к) бүдүрүлгениң харыысалгалыг районунга агаар судноларын эжелээр азы оорлап мунар болгаш агаар транспортунга терроризмни өске-даа хевир-биле илереткени-биле холбашкан онза байдалдарны чайладырынга киржир, авиацияның айыыл чок чоруун хандырар.

л) Кызыл хоорайның аэропортунга агаар оруу-биле сөөртүлгелер болгаш авиация ажылдарын күүседир лицензияда көрдүнген негелделерни эжелеп олурар тала тускай сертивикат (херечилел) езугаар тургускан дүрүм болгаш кызыгаарларны сагып турарын хынаарынга киржир;

м) Кызылдың аэропортунга авиация болуушкуннарын истеп-хынаарынга киржир;

н) Кызыл аэропортунуң ачы-дузазын ажыглап турар хуу кижилер болгаш юридиктиг албан черлериниң сонуургалында материалдыг өнчү-хөреңгилерни, авиация болгаш өске-даа кывар-чаар материалдарны дажыыры, шыгжаары болгаш садыпсаарары;

о) Кызыл аэропортунуң девискээринге шыгжаар ажыл-агыйның ачы-дузазын хандырары;

п) бүдүрүлгениң ажыл-агый кезээнде турар автозаправка станциязын ажыглаары, авиашугум-биле пассажирлер болгаш чүък сөөртүр талазы-биле аэропорттуң ачы-дузазын ажыглап турар хуу кижилерниң болгаш юридиктиг албан черлериниң автотранспортунга ачы-дуза чедирери;

р) бүдүрүлгениң аэродромнарының районунда янзы-бүрү объектилериниң турары болгаш аэродром чоогунуң девискээриниң кызыгаарынга тудуг тударын хынаары болгаш чөпшээрээри;

с) Кызылдың аэропортунуң кызыгаарынга пассажирлерни болгаш чүъктү сөөртүр;

т) септелге-тудуг ажылдарын чорудары, тудуг материалдарының чамдык хевирлерин, конструкцияларны болгаш бүдүрүлге күүселдезинде чугула кылдыныгларны бүдүрери;

у) бүдүрүлгениң чагыргазында турар оран-саваларны болгаш тудугларны тудуп ажыглаары;

ф) Кызыл аэропортунга аваиапассажирлерниң, чүък дажыдар чагыг киирип турарларның сонуургалынга санаар болгаш көвүдедир дериг-херекселдерни ажыглаары-биле холбашкан ажыл-чорудулганы боттандырары;

х) бүдүрүлгениң аэропортунга медээлерни камгалаарының талазы-биле хемчеглерни чорудары;

ц) чаа технологияларны, техниктиг документацияны, дериг-херекселдерни бүдүрүлгениң сонуургалынга ажылдап кылыр болгаш киирер;

ч) төлээлекчи болгаш агент ачы-дузалары, информация, консультация, дугуржукчу ачы-дузаларны Кызылдың аэропортунуң пассажирлер болгаш чүък сөөртүр болгаш хандырылгазының талазы-биле ачы-дузазын ажыглап турар хуу кижилерге болгаш юридиктиг албан черлеринге чедирери;

ш) бүдүрүлгениң сонуургалында реклама ажыл-чорудулгазын чорудары;

щ) Кызыл аэропортунуң девискээринге долгандыр турар хүрээлелди камгалаар талазы-биле хемчеглерни боттандырары;

э) бүдүрүлгениң ажылдакчыларының профессионал белеткелин болгаш мергежилин бедидерин организастаарын чорудар.

10. Бо уставта көрдүнмээн ажыл-чорудулганы бүдүрүлге чорудар эргези чок.

Россия Федерациязының хоойлужудулгазы езугаар сертификат алгаш чорудар ужурлуг ажыл-чорудулганы бүдүрүлгениң кылып чорудар эргези ону алган хүнүнден эгелээр азы Россия Федерациязының хоойлужудулгазында өске чүүл көрдүнмээн болза, сертификатта айыттынган хуусаа төнерге, ол ажыл-чорудулгаларны чорудар эргези база төнер.

III. Бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизи

11. Бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизи республиканың өнчү-хөреңгизи болур болгаш бүдүрүлгеге оперативтиг эргелеп-башкарар эрге-биле хамааржыр.

Бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизиниң составынга өске өң-хевирниң өнчү-хөреңгизи

хамаарышпас.

Өнчү-хөреңгиниң ээзи бүдүрүлгеге быжыглаан, ынчалза-даа сорулгазының аайы-биле ажыглавайн турары азы артык чүүлдү хавырып алыр эргелиг.

12. Оперативтиг эргелеп-башкарары-биле бүдүрүлгеге быжыглаан өнчү-хөреңгини ажыглаар эрге бүдүрүлгеге ындыг өнчү-хөреңгини дамчыдып берген үеден эгелээш, бир эвес федералдыг хоойлуларда өске чүүл көрдүнмээн болза азы бүдүрүлгеге өнчү-хөреңгини дамчыдып бээриниң дугайында өнчү-хөреңгиниң ээзиниң шиитпирпири-биле өнчү-хөреңгини шилчидериниң дугайында чүүл көрдүнмээн болза, өнчү-хөреңгини ажыглаар эргези күштүг болуп эгелээр.

13. Бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизин хевирлээриниң үндезиннеринге:

а) бүдүрүлгеге быжыглаан өнчү-хөреңги болгаш өске аргалар-биле кирген өнчү-хөреңгилер;

б) ажыл-чорудулгадан кирген орулгалар;

в) Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле хоруваан өске-даа үндезиннер болуп болур.

14. Бүдүрүлге коммерциялыг болгаш коммерциялыг эвес-даа организацияларга киржип болур. Коммерциялыг болгаш коммерциялыг эвес организацияларга киржир дугайында шиитпирни чүгле бүдүрүлгениң өнчүзүнүң ээзиниң чөпшээрели-биле хүлээп алдынар ужурлуг. Бүдүрүлге чээли (кредит) организациязының тургузукчузу болур эргези чок.

Оперативтиг эргелеп-башкарары-биле быжыглаан өнчү-хөреңгини бүдүрүлге аңгылап, азы өскээр чугаалаарга, өскээр ажыглап, ооң иштинде ону үш дугаар талага аренда дугуржулгазы-биле өнчү-хөреңгиниң ээзиниң чөпшээрели-биле, бо уставта тодараттынган сорулгалар, чүүлдер болгаш ажыл-чорудулганы боттандырар аргаларынга шаптык болбас хире кызыгаарын көрүп тургаш, дамчыдып берип болур. Бүдүрүлгениң ажыл-чорудулгазы орулгаларның болгаш чарыгдалдарның тургускан чурум езугаар сметазы езугаар боттаныр.

15. Бүдүрүлге 100 муң рубль хемчээлдиг курлавыр фондузун тургузар.

Бүдүрүлгениң курлавыр фондузу чыл санында бүдүрүлгениң бодунуң чагыргазынга артып калыр арыг орулгазындан 2 хуудан хой эвести, Россия Федерациязының хоойлужудулгазында өске чүүлдер көрдүнмээн болза, аңгылаарындан хевирлеттинер.

Курлавыр фондузунуң акша-хөреңгилери бүдүрүлгениң чарыгдалдарын дуглаарынга ажыглаар.

Бүдүрүлге дараазында фондуларны тургузуп турар:

Социал фонд, ооң акша-төгерии бүдүрүлгениң ажылдакчыларының кадыкшылын быжыглаарынга, ооң иштинде профессионал аарыгларны баш удур болдурбас дээш айтырыгларны шиитпирлээринге ажыглаар;

Чуртталга фондузу, ооң акша-хөреңгилерин бүдүрүлгениң чурттаар орансавазы чок азы экижидери негеттинип турар ажылдакчыларынга бажың тударынга азы садып алырынга ажыглаттынар;

бүдүрүлгениң ажылдакчыларын материалдыг деткимче-биле шаңнап-мактаарының фондузу.

Айыттынган фондуларның хемчээли, хевирлээр чуруму болгаш ажыглаары Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгаларынга даянгаш тургустунар.

IV. Бүдүрүлгениң ажыл-чорудулгазын организастаары

16. Бүдүрүлге бодунуң саң-хөө ажыл-агыйының ажыл-чорудулгазын чурум езугаар тургускан орулгалар болгаш чарыгдалдар сметазы, а ол ышкаш бүдүрүлгениң программа езугаар ажыл-чорудулгазы езугаар кылыр ажылдарының болгаш чедирер ачы-дузаларының чугулазын көрүп тургаш организастаар.

Бүдүрүлгениң орулгаларының үлелгези болгаш ажыглалы чурум езугаар тургускан чарыгдалдар болгаш орулгалар сметазы-биле боттаныр.

17. Бүдүрүлге бо уставта тодараттынган ажыл-чорудулгазының чүүлдериниң болгаш сорулгалары езугаар хамааты эргелерлиг болгаш харыысалгалыг болур.

Бүдүрүлге бодунга херек продукцияны (ажылдарны болгаш ачы-дузаларны), Россия Федерациязының хоойлужудулгазында өске чүүлдер көрдүнмээн болза, боду садып-сайгарар.

18. Бүдүрүлге Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгалары езугаар хамааты камгалал болгаш мобилизастыг белеткел талазы-биле хемчеглерни боттандырар.

19. Бүдүрүлге дараазында хүлээлгелерлиг:

а) аңаа быжыглаан өнчү-хөреңгини болгаш акша-хөреңгилерни сорулгазының аайы-биле ажыглаарын хандырар;

б) ажылдакчыларынга өй-шаанда болгаш долузу-биле шалыңны төлеп бээр болгаш өске-даа төлевирлерни Россия Федерациязының хоойлужудулгазы езугаар чорударын хандырар;

в) бодунуң ажылдакчыларынга күш-ажылдың таарымчалыг байдалдарын тургузар;

е) күрүне чажыды болур медээлерни камгалаар талазы-биле хемчеглерни боттандырар.

20. Бүдүрүлгениң кадагалаар ужурлуг чүүлдери:

а) бүдүрүлгениң тургузукчу документилерин, а ол ышкаш тургускан чурум езугаар бүрүткээн болгаш киирген өскерилгелерни;

б) бүдүрүлгениң ээзиниң бүдүрүлгени тургузар дугайында болгаш бүдүрүлгеге оперативтиг эргелеп-башкарары-биле дамчыткан өнчү-хөреңгиниң даңзызын, а ол ышкаш бүдүрүлгени тургузары-биле холбашкан өске-даа шиитпирлерни бадылааның дугайында шиитпирлерни;

в) бүдүрүлгениң күрүне бүрүткелин бадыткаан документилерни;

г) бүдүрүлгениң балансызында өнчү-хөреңгилерни эдилээр эргезин бадыткап турар документилерни;

д) бүдүрүлгениң иштики документилерин;

е) бүдүрүлгениң филиалдары болгаш төлээлекчи черлериниң дугайында негелделер;

ж) бүдүрүлгениң ажыл-чорудулгазынга хамааржыр бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизиниң ээзиниң шиитпирлерин;

з) бүдүрүлгениң сонуургалдыг кижилериниң даңзызы;

и) аудит түңнелдер, күрүнениң саң-хөө хыналдазының органнарының түңнелдери;

к) Россия Федерациязының хоойлужудулгалары-биле көрдүнген өске-даа документилер.

V. Бүдүрүлгени эргелеп-башкарары

21. Бүдүрүлгени чаңгыс аай күүсекчи орган чиңгине директор удуртур.

22. Чиңгине директорнуң албан-дужаалынга томуйлаары, ооң-биле күш-ажыл дугуржулгазын чарары болгаш соксадырын бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизиниң ээзи тургускан чурум езугаар чорудар.

23. Бүдүрүлгениң чиңгине директору:

а) бүдүрүлгениң мурнундан шынзыдылга чокка хөделир, ооң сонуургалдарын Россия Федерациязының болгаш ооң кызыгаарының даштынга-даа төлээлээр;

б) бүдүрүлгениң мурнундан дугуржулгаларны чарар, бүдүрүлгениң тургузуун болгаш ажыл чурумун бадылаар, ажылдакчыларны ажылче хүлээп алыр, күш-ажыл керээлерин чарар, өскертир болгаш соксадыр, дужаалдарны үндүрер, шынзылгаларны тургускан чурум езугаар тыпсыр;

в) бүдүрүлгениң төлээлекчи черлерин филиалдарының дугайында дүрүмнерни бадылаар, өнчү-хөреңгиниң ээзиниң чөпшээрежилгези-биле филиалдарның болгаш төлээлекчи черлерниң удуртукчуларының албан-дужаалынга томуйлаар азы хостаар, оларга шынзылгаларны тыпсыр;

г) бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизиниң ээзиниң шиитпирлерин күүседирин организастаар;

д) бүдүрүлгениң ажыл-чорудулгазының дугайында тургускан чурум езугаар отчеттар;

е) тургускан чурум езугаар аттестацияны эртер;

ж) Россия Федерациязының хоойлужудулгалары,бо устав болгаш ооң-биле чарган күш-ажыл керээзи езугаар харыысалганы чүктээр.

24. Бүдүрүлгениң чиңгине директору сонуургалдыг кижилерге бүдүрүлгениң Россия Федерациязының хоойлужудулгазы езугаар хүлээп алдынган таварылгаларда дугуржулга чорудуп турарының дугайында дыңнадыр.

Бүдүрүлгениң чиңгине директорунуң сонуургалы кирип турар дугуржулгалар бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизиниң ээзиниң чөпшээрели чокка боттанмас.

Бүдүрүлгениң чиңгине директорунуң сонуургалы кирип турар дугуржулгалар бүдүрүлгениң өнчү-хөреңгизиниң ээзиниң чөпшээрели чокка боттанган болза, бүдүрүлгениң бодунуң дилээ-биле азы өнчү-хөреңгиниң ээзиниң билдириишкини-биле күш чок болуп болур.

25. Бүдүрүлгениң чиңгине директорунуң оралакчыларының эрге-чагыргазын бүдүрүлгениң чиңгине директору тургузар.

Бүдүрүлгениң чиңгине директорунуң оралакчылары бүдүрүлгениң мурнундан хөделир, ооң сонуургалдарын күрүне эрге-чагыргазының органнарынга, Россия Федерациязының организацияларынга болгаш даштыкы күрүнелерге төлээлээр, бүдүрүлгениң чиңгине директорунуң тывысканы шынзылгазында көрдүнген бүрүн эргелериниң кызыгаарынга дугуржулгаларны чарар.

26. Бүдүрүлгениң ажылдакчыларының болгаш чиңгине директорунуң хамаарылгалары күш-ажыл керээзинге үндезилеп тыптыр болгаш Россия Федерациязының күш-ажыл хоойлужудулгалары-биле өйлеттинер. Кол бухгалтерни ажылче хү... алыры, ооң-биле тургускан чурум езу... күш-ажыл керээзин чарары, өскер... болгаш соксадырын бүдүрүлгениң ө... хөреңгизиниң ээзиниң чөпшээрежил... биле тургускан чурум езугаар чоруда...

27. Ажылчын коллектив биле бүдү... гениң администрациязының аразында ... ажылдың коллективтиг чөрүлдээлери ... сия Федерациязының хоойлужудулга... езугаар көрдүнер.

28. Албан-езузунуң болгаш комме... лыг чажыт тургузуп турар медээлерниң ... тавы болгаш хемчээли, а ол ышкаш ола... кадагалалын Россия Федерациязы... хоойлужудулгазы езугаар бүдүрүл... чиңгине директору тодарадыр.

VI. Бүдүрүлгениң филиалдары бо... төлээлекчи черлери

29. Бүдүрүлге өнчү-хөреңгиниң ээ... чөпшээрежилгези-биле Тыва Республик... девискээринге болгаш ооң кызыгаар... даштынга-даа филиалдарны болгаш ... лээлекчи черлерни ажыдып болур.

Филиалдар болгаш төлээлекчи че... бүдүрүлгениң мурнундан бодунуң а... чорудулгазын боттандырар болгаш ... дээш харыысалганы чүктээр.

Филиалдар болгаш төлээлекчи че... аңгы юридиктиг албан черлери болбас... лиалдарның болгаш төлээлекчи черле... өнчү-хөреңгилери аңгы балансыда ... деглеттинип турар болгаш бүдүрүл... балансызының кезээ болур.

VII. Бүдүрүлгениң ажыл-чорудул... зының учеду, отчеттаашкыны, хынал...

30. Бүдүрүлге бодунуң ажыл-чорудул... зының түңнелдериниң оперативтиг бо... бухгалтер учедун чорудар болгаш тург... чурум езугаар ону отчеттаар.

31. Бүдүрүлгениң бухгалтер отчед... аудит хыналдазы Россия Федерациязы... хоойлужудулгалары езугаар чоруттун...

32. Отчетту көргүспээни, азы ону ... гүзериниң хуусаазын хажытканда бо... отчетта бердинген чүүлдерни меге бе... дээш албан-дужаалдыглар Россия Ф... рациязының хоойлужудулгазы езу... харыысалгага онаажыр.

33. Бүдүрүлгениң ажыл-чорудулгаз... хыналдазын бүдүрүлгениң өнчү-хөр... зиниң ээзи болгаш бодунуң эрге-ду... дарының аайы-биле өске-даа орга... чорудар.

VIII. Бүдүрүлгени эде тургуз... болгаш узуткаары

34. Россия Федерациязының хоойл... дулгазы езугаар бүдүрүлге эде тургус... болгаш узуткаттынып болур.

Бүдүрүлге юридиктиг албан черлер... чаңгыс аай күрүне даңзызынче чо... бижимелди киирген хүнүнден эгелээш, тургустунган азы узуткаттынган санаттынар.

2010 чылда Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызының ажыл-чорудулгазының мурнады хөгжүд... угланыышкыннарының дугайында

2010 чылдың март 19 № 80 Кызыл хоорай

2020 чылга чедир Тыва Республиканың социал-экономиктиг сайзыралының стратегиязын боттандырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның **доктаадыры болза:**

1. 2010 чылда Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызының ажыл-чорудулгазының мурнады хөгжүдер угланыышкынынга күш-ажыл рыногунда байдалды турумчударын айтыр.

2. 2010 чылда Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызының ажыл-чорудулгазының мурнады хөгжүдер угланыышкынын боттандырар талазы... киирген хемчеглерниң планын бадылаа...

3. Бо доктаалды «Тувинская пра... база «Шын» солуннарга парлаар.

4. Бо доктаалдың күүселдез... контрольду Тыва Республиканың Чаза... Даргазының оралакчызы А.П. Да... Хууракка дагзыр.

Тыва Республиканың Чазаа... Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

ШЫН Индекс 667000. Кызыл хоорай, Красноармейская, 100.

ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Чазаа.
Кол редактор С.С.МОНГУШ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: Кол редактор–2-01-35, редакторнуң оралакчызы – 2-19-87, тел: факс (394-22) 2-17-94, бухгалтерия – 2-17-91. e-mail:shyntuva@mail.ru (shyn@tuva.ru).
КИЛДИСТЕР: ниитилел-политиктиг килдис–2-18-10, культура, өөредилге – 2-03-88, чагаа – 2-17-09, көдээ ажыл-агый, очулга – 2-03-87, үлетпүр – 2-40-77. Солун келбейн барганда, 3-14-94 телефонче долгаар.
Неделяда үш катап үнер. Хемчээли парлаан 4 ама.
Тираж 8330. Чагыг 45. Номерни парлалгаже дужааганы: график езугаар – 21.00, херек кырында – 20.00.

АГАР САНЫВЫС: № 40703810400000010000 Б ОАО Банк "Тувакреди... Кызыл ИНН–1701008465; корр сч 30101810600000000729 БИК 0493047...
Россия Федерациязының Парлалга, телерадио-дамчыдылга болгаш масса... коммуникациялар херектериниң талазы-биле яамызының Ортаакы Сибир... регионнар аразының девискээр эргелели «Шын» солунну 2004 чылдың м... 14-те эде бүрүткээн.
Херечилелдиң дугаары – ПИ №16-0510. Индекс 11530, 31730.
ТР-ниң «Тываполиграф» Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгезинге парла... (Кызыл, Щетинкин-Кравченко, 1).
Солунда парлаттынган материалдарның авторларының бодалдар... редакцияның туружу-биле дүүшпейн барып болур. Айыттынган саннары болга... өске-даа фактылары, дыңнадыглары дээш авторлар боттары харыылаар.